Lector: DAN DAMASCHIN
Tehnoredactor: GHEORGHE SANDU
Corector: VIRGINIA SUCIU-POP
Apârut: 1996. **Bun de tipar: 27.08**.1996.
Comanda nr.: 3644 Coli de tipar: 7,25.
Hârtie: velină 70 g/mp. Format: 61X86/16.
Tiparul executat sub comanda nr. 60335
la Imprimeoa „ARDEALUL" Cluj,
B-dul 21 Decembrie nr. 146.
R O M Â N I A

ratărilor, uşor înspăimântaţi; copleşiţi *de măreţia celui pare doar un bulgăr de carne şi e, de fapt, şi aceasta, dar şi însuşi Creatorul, în ipostaza Persoanei Sale a Doua din Sfânta Treime. Adoratorii simt negreşit că un* Spirit de viaţă supra-naturală *circidă prin încăpere şi se înfioară.*
Acest lucru, la dimensiunile dăruite de înţelepciune Divină, l-am simţit şi eu când am purces la derularea povestirii mele. Gest fără îndoială temerar, dar de neocolit, sau de refuzat. Fără nici un merit, am transcris, cu *o oarecare fluiditate, cele dictate de o voce de dincolo de măruntele-mi puteri scriitoriceşti. O datorie, dar şi o bucurie m-au animat în febrila mea Călătorie, anticipată de un poem cu titlul omonim, nucleu, imagine primară, intuiţie profundă a celor ce se văd, acum, închegate, aici, spre mărirea Naşterii Domnului Nostru, Isus Cristos.*

C U P R I N S

I. Prezentarea caravanei..... 5
II. Rătăcirea..... 20
III. A doua zi..... 32
IV. Casa lui Lasarus..... 51
V. Cetatea Ierusalimului..... 64
VI. La curtea lui Irod..... 78
VII. La Betleem..... 91
Epilog..... 105
Postfaţă..... 110

Mamă universală, Ea ne naşte, spiritualiceşte, pe toți. I
din martie şi Lumina din Decembrie ne conduc la LuviinUt
din luna lui Nissam (aprilie), când totul se împlineşte, se (i<
săvârşeşte (anunț, naştere, moarte şi, apoi, înviere). Nu § u
eternă întoarcere, *timpul s-a modificat calitativ, a vuit* il«
eternitate, a devenit eternitate, în cele din urmă.
Bibliografia ciclului Naşterii e practic nelimitată. Am am
sultat cu mult folos dicționarele biblice, mai vechi şi mai noi,
am apelat la sfaturile părintelui profesor Tertulian Langn,
care mi-a citit manuscrisul. Tocmai se întorsese din Țara Sfdn
tă şi imaginarul s-a putut confrunta cu realitatea care e ceti
de acum, dar şi aspra realitate de acum aproape două mii </■
ani. îi mulțumesc pentru ajutorul decisiv dat cărții mele, tu
diverse etape . .. Preotul Ioan Bizău, apoi, pasionat şi el </>
„problema" magilor, de originea lor, mi-a furnizat o carte de
un farmec aparte, unde inspirația şi cercetarea ştiințifică se
completează: Teoclitos Farmachides, Comentar asupra Sfintei
Evanghelii după Matei, *lucrare tradusă din greceşte de Pr.*
Constantin Grigore şi Sava T. Saru şi tipărită în 1931 la Râm
nicul Vâlcii, tn tipografia Cozia *a Sf. Episcopii. De o rigoare*
ce nu şi-a pierdut o anume aură poetică, în ciuda (sau poate
de aceea) limbii ezitante (unde forme ca Farao *pentru Faraon,*
sau papiri, palmi *pentru papirusuri şi palmieri, au o savoare*
arhaică, de pivniță, unde se păstrează ulcioare cu vin de sute
de ani). A fost ajutorul meu constant Arheologia biblică *de*
Vasile Tarnavschi (Tiparul Glasul Bucovinei, Cernăuți, 1930)
De aici am învățat cum se îmbrăcau evreii, ce mâncau, cum
locuiau, cum se salutau, ce arbori creşteau în Țara Sfântă şi
ce coloranți foloseau femeile, organizarea Ierusalimului şi des
crierea minuțioasă a Templului (distrus şi iar refăcut), ritua-

lele preoţeşti, obligaţiile iudeilor, deosebirea dintre vântul cald ce bate dinspre sud-est şi a celui ce bate dinspre mare, după prânz, modul cum se cocea pâinea de grâu, sau cum se preparau bucatele.
Bogata carte a lui Dom Claude Jean Nesmy, Spiritualité de Noël *mi-a stat alături. Ca şi utilele* Vangelo e storicità, Biblioteca Universale Rizzoli *(1995) şi* I Vangel *sub direcţia lui Pietro Vanetti,* Ed. *Pastorali, 1974 şi* Pati sotto Ponzio Pilatio *de Vittorio Messori. Ar mai fi atâtea de citat, Max Thurian cu* Marie, Mère du Seigneur, figure de l'Eglise, *dar mai ales tradiţia Sfinţilor Părinţi, Ioan Gură de Aur, Grigore cel Mare, Vasile Mărturisitorul, pasaje din unii fiind interpretate în cartea lui Farmachides, alături de Augustin, ori Beda Venerabilul. Imposibil de parcurs toată bibliografia, desigur. Frânturi* din *lecturile religion:,,- sistematice ale ultimilor ani (decenii) au rămas oricum, comlnndndu-$** cu *clemente fantasmatice, sub formă de imagini inspirate, fulguraţii şi intuiţii lirice. De multe ori, naraţiunea depăşva documentarea dar, ciudat, acesta de fapt confirma viziunea iniţială, aplicdndu-i doar mici corecţii,* neesenţiale, *ba, de câteva ori, documentarea prea scrupuloasă mi-a frânat* clonul, /n/ormafiile *şi trăirile s-au macerat (da, acesta e termenul, pe care* 11 cred propriu^ *ca tntr-o fermentaţie ce amestecă fructe şi apă, pulpa vegetalului şi sucuri într-o pastă omogenă. Am simţit că unele precizări pot deveni excesive şi* lc-am *tăiat, refuzându-mi plăcerea de a descrie, din câteva unghiuri, Ierusalimul, o şi mai aplicată explicaţie a curţilor templului şi a simbolistica numărului patru (mese pătrate, puncte cardinale patru, elemente patru etc.). Construcţia întregului imită structura rodiei: independenţa relativă a părţilor, autonomia episoadelor îmbucate în alcătuirea rodiei, învelite de o membrană fină, unitivă. Sucul vital roşu al unui singur înţeles unifică părţile, ce au o* conlucrare *între ele, nu o subordonare strictă. Unele cămări ar putea exista, probabil şi izolat, dar Iubirea pretinde mereu o deschidere, o renunţare la ce ai, o dăruire, o negare a ta ca individ (celulă individuală) sau celulă într-o mănăstire (cella). Un coridor lung, luminos, circular leagă în stânga şi în dreapta*

sa aceste chilii într-un fagure zumzăind de laude şi invocaţii, într-un Stup lucrând mierea unui imn.
Ar fi fost atâtea căi ale romanului modern „clasice" deja de urmat. Un mod ar fi fost şi cel al vizionarei Maria Valtorta, negreşit: II Poema delT Uomo-Dio, *lucrare de credinţă şi inspiraţie cerească. Apoi, capodopera Margaretei Yourcenar,* Memoriile lui Adrian *sau* Relatarea despre regele David *a lui Stefan Heym, până la* Povestirile *Selmei Lagerlôf, ori cartea unui Sienkiewicz,* Quo vadis, *sau Agărbiceanu, cel din* Cartea legendelor *(o povestire extraordinară e cea despre sfârşitul lui Irod, pedeapsa cumplită a ucigaşului celor patrusprezece mii de copii). Nu aveam romanul lui Michel Tournier despre magi (Gaspar, Melchior, Balthasar).* Am nostalgia albumului carte al lui D. Grivot,* Les jours de la nativité, o *inventariere inspirată a temei în plastică. Despre tratarea* Adoraţiei magilor la *un Rembrandt, sau Da Vinci (pentru a ne opri doar la doi dintre alţii, sute) ar fi de spus doar că primul ca şi ultimul surprind* nu atât bogăţia darurilor, *cât* uimirea umilă *a ado-*

Note:
*** în 1990; azi fl am, în franceză; între timp s-a şi tradus, lu** *Humanilas.*

Steaua pe care am urmat-o s-a dezintegrat deasupra Betleemului. Ne condusese cu exactitate până la Prunc, apoi, poate, s-a topit în apele din preajma casei, în adâncul fântânii, pe câmpul de lângă Efrata Betleemului. Ea rămâne vizibilă în taina eului nostru, nou, *înnoit. Am devenit cu toții* fii ai stelei magilor, *aş spune. Sau cu vorbele Apostolului „copii ai luminii" (Efeseni, V, 8). Aşa cum pe regii aceia magi, eu continuu să-i întâlnesc, în orele mele cele mai miraculoase, în picturile altarelor, sau retablelor, în chivoturile pictate (cum e şi cel din catedrala Sfântul Mihail din Clujul unde locuiesc). Fictura e din veacul al XVIII-lea şi a fost fin interpretată de părintele piarist, doctor în istorie, Iosif Denderle, căruia îi mulțumesc pentru multele sugestii şi clarificări. Cu prezența magilor luăm contact fiecare mai mult decât credem: ei sunt* oameni-dăre de lumină *care anunță* Epifania. *Sunt* regi-magi, *pentru că au crezut într-o minune şi au urmat-o cu stăruință şi iubire, până la Betleem. Regi, să recunoaştem, nu prin naştere, prin* înfiere, *ca noi, creştinii, chemați la un general „sacerdoțiu regal" (I, Petru, II). Dar ei au fost* primii, *nişte înainte mergători, primii înnobilați de viziunea lor, părtaşi la regalitatea lui Cristos. Magia lor a încetat odată cu venirea lui Isus. Înțelepciunea omenească şi practicile magiei nu îşi mai au rostul de vreme ca avem un Mijlocitor la Atot-Puternicul. Adoratorii cerului înstelat nu mai există; de acum, s-au născut adoratorii Pruncului. „Un astru va străluci în cer mai tare decât celelalte, anunțându-L, cum scria Ignațiu de Antiohia şi privirile şi inimile se vor roti în jurul Noului Născut, într-o schimbare de perspectivă", de o mie de ori, şi încă, mai importantă decât răsturnarea copernicianã. Isus* o *venit pentru toți pământenii, pentru albi, pentru negri, sau galbeni, pentru cei care locuiesc în Continetul Nou, încă nedescoperit caravelelor lui Columb, cu semnul Crucii, navei sale amiral purtând numele Fecioarei.* Inter mundanes varietater, *spune o rugăciune din* Misselul roman.

„Din tezaurul inimii sale îşi ia aurul cel care recunoaşte în Cristos Regele Universului; îi oferă mir cel care crede că Fiul unic al lui Dumnezeu s-a unit cu o adevărată natură de om; şi-L onorează cu tămâie cel care mărturiseşte că Fiul nu e întru nimic inegal maiestăţii Părintelui Său" (A şasea Rugăciune de Epifanie a Sf. Leon).
Ciclul sărbătorii Naşterii e complex, ziua de 25 decembrie, punctul culminant, e înconjurată de luminile din 1 ianuarie (circumcizia ritualică a noului născut din neamul iudeu), de punerea Numelui din 2 februarie, de întunericul schimbat şi el în lumină din 28 decembrie când pruncii sub vârsta de 2 ani au fost ucişi de Irod. Un moment fastuos şi în acelaşi timp sintetic este sărbătoarea Epifaniei (Arătării Divinului) *din 6 ianuarie. Ea e Ziua Botezului Domnului. Biserica Orientală cinsteşte momentul şi misterul (ceea ce face momentul* mereu prezent *siglă a sacrului, care nu se învecheşte) şi prin aruncarea unei cruci în râu (sau mare) după care plonjează un tânăr; e o binecuvântare a apelor, a Creaţiei, în general. Amintirea singură a magilor, la 6 ianuarie, nu e prea puternică în Ortodoxie. în schimb Epifania uneşte, sub acolada sa de aripă de heruvim, închinarea magilor şi Botezul Domnului, în Catolicism. Ba unii trimit chiar şi la* Nunta din Caana, *unde oamenilor aşezaţi la ospăţ li se manifestă, a treia dată, natura divină. Şi care oameni se vor aşeza după fapte (după moarte) la adevăratul Ospăţ celest, anunţat la Caana. Două moduri de a acorda* însemnătate diferită *unui motiv, sau altul, din ţesătura suprafirească a evenimentelor de Crăciun.*
Bucuria Naşterii e comună *şi Isaia are, cred, veselia sublimă a glorificărilor ca nimeni altul: „Luminează-te, luminează-te Ierusalime, că vine lumina ta şi slava Domnului peste tine a răsărit. Că iată..." (cap. 60).*
Naşterea Măriei este fructul Bisericii, *spune formula din* Ruga vizigotă *(apud Dom Claude Jean Nesmy): „Partus Mariae, fructus Ecclesiae". Naşterea Măriei este fructul Bisericii. Maica nu trebuie niciodată uitată în această veselie copilărească a iernii sacre, purificată de vremelniciile urâtului pământean, drapat şi pentru noi într-o hlamidă pură.*

Măria este la originea Salvării popoarelor... „în Măria un copil, în Biserică un uriaş. Aici El plânge, dincolo triumfă", (din Liber Mozarabicus Sacramentorum, *citată de acelaşi teolog). Numai prin intermediul Ei, care a spus, atât de convinsă, un* Da! total *Trimisului, la* Bunavestire, *s-a realizat un admirabil* schimb (Admirabile Commercium) *între Cer şi Pământ. El a luat corpul nostru, noi am primit din Dumneztirea Lui,* (pentru a-1 însănătoşi), sau pe care îl poți contempla, în tăcerea plină a inimii. Acum şi întotdeauna, eveniment şi mister divin se întrepătrund. Timpul gliseză şi eternitatea se face perceptibilă în minutul de grație şi înfiorare în care vă scriu. Mulți ne chemau în sat să le călcăm pragul. Un om la vârsta maturității, cu familie primitoare, ne-a fost gazdă într-o târzie după-masă. Bărbatul cu statură de alergător în arenă, suplu, longilin, dar cu față de interiorizat, deschizându-se în zâmbet binevoitor şi înțelegător, ne-a oferit, între altele, fiecăruia nişte mirabile *filacterii,* bucăți de pergament cu scrierea unui verset din *Lege* sau *Psalmi.* Le purtau, uneori preoții, mai des fariseii şi saducheii. Unii laici, necredincioşi, dintr-un calcul pe care l-am numi, azi, *pragmatic* (e bine să ai şi aşa ceva, nu se ştie niciodată), fiindcă ei nu credeau în învierea sufletelor. Pentru ei numai cele văzute aveau, pentru o zi, consistență. Se prindeau cu un lănțişor la încheietura mâinii, sau pe frunte. Filacteriul meu era albăstrui şi am citit pe pergamentul saturat cu desimea semnelor: „întorceți-vă copii răzvrătiți, şi Eu voi vindeca neascultarea voastră! Ziceți: Iată venim la Tine că Tu eşti Domnul Dumnezeul nostru". Cu litere mai mărunte dedesubt era indicat şi locul, Ieremia, 3. Păstrez şi azi filacteriul, i-am găsit un loc potrivit, la eât, sub cămaşă. Omul acela era un spirit meditativ şi un cinstitor recunoscut al lui Iahve. Am discutat cu el şi mi-a umplut sufletul de bucuria recunoaşterii minunatului, sfântului, îndurătorului cu noi Dumnezeu. Eram frați fără să fim prin sânge, prin duh eram, el mai mare şi mai înțelept, eu, biet serv al magilor, acceptat în casa şi la masa lui ca un egal. Gustul mâncării de linte cu ulei de măsline verzi, mai mult stoarse decât terciuite, uşor

strivite, dAnd deci uleiul cel mai fin, nu cred să-1 uit vreodată şi nici vinul aburind într-un ulcior lucrat în tehnica numita *barbotină,* ulcior roman, pe semne, scos să cinstească momentul solemn al ospățului nostru sobru şi curat.
Era doctor al legii, într-un fel *învățat* şi prin meseria lui şi prin vocație, desigur. învăța poporul şi chiar pe cei învățați în mai mică măsură, să respecte şi să se bucure de Frumusețea Lumii şi de adâncimile sufletului sădit în ei de Domnul. El m-a îndemnat, de altfel, să scriu povestirea aceasta despre Isus şi s-a însărcinat să se îngrijească (de va fi găsită potrivită) să fie copiată şi multiplicată. Nu spre *vana mândrie* a scriitorului (a celui ce nici nu poate avea multe pretenții, de vreme ce Altul i-a dictat-o), ci spre împlinirea unei însărcinări pioase şi necesare, deoarece e lipsă, în clipa de față, (după deşertul traversat mai bine de patruzeci de ani) de o cărticică de învățătură (adresată tinerilor) şi de reamintire a Veştii celei Bune. Naşterea la care eu, umilul serv, am fost martor cu inima şi cu sufletul.
Nu spre lauda noastră, ci spre smerirea că toate se pot în Isus. Pentru ca întreaga lume se îndrepta spre El, ascultând de o *lege interioară,* şi de neocolit, plante şi animale, elemente şi minerale, în frunte cu noi, toți cei chemați — precum Adam în fresca de pe bolta *Sixtinei,* — de Dumnezeu, Atotputernicul, cu un gest imperativ şi iubitor în acelaşi timp, clar, neechivoc, individual. Pentru ca să creştem la statura noastră adevărată de *oameni spiritualizați,* inşi de carne efemeră, dar *înduhovnicită,* transparentă pentru sufletul imortal. Pentru „ca toți să fie Una" (Ioan, *17)* şi ca El să se reverse întru cei de aici „membrele Trupului mistic". Pentru ca El Să „fie totul în toate", El, Nebiruitul de moarte, cel care se naşte într-un sat sărac, dar primitor, Isus.
să se nască în exil, cum va observa iluminat un exilat*, u aproape două milenii după, un slujitor al Pruncului... **Di**. sărăcia şi inconfortul, străinii şi nu rudele au stat în **jurul** scutecelor purtând boțul de Lumniă. Străinii miloşi, păstori simpli şi magi veniți de departe, şi-au adus darurile şi i le-.m închinat, ca şi cum şi-ar fi închinat totodată popoarele, rasele,

neamurile, ginţile, albii şi galbenii şi negrii. . . în negura | n care *Santa Măria,* nava-amiral, nu o risipise încă, marinarul de veghe nu-şi primise dublonul de aur şi păsările nu vestiseră pământul aproape, nici *pieile roşii* ale Lumii noi nu fu seseră ucise, vai, în numele Pruncului. Mesajul adus de Copil era de înfrăţire, de laudă şi bunăînţelegere. „Gloria în excelsis Deo et in terra pax hominibus" va suna binecunoscutul *Imn* al universalei naşteri a Fiului. El nu trebuie schimbat in moarte. Şi dacă nu vreau să mărunţesc impresia de prospeţime din casa lui Ioan, nici să savurez, scriind, fagurii aşezaţi pe masă, cu care, după rugăciune, ne începeam ziua, e nevoie, în schimb, să vă spun că am observat felul ciudat în care se ruga o rudă mai îndepărtată a preotului. Cine se trezea primul ii trezea cu grijă pe ceilalţi, ne spălam la fântâna din curte şi într-o încăpere de sus ne rugăm împreună. Bătrânica, ruda aceea, intra cam pe la mijlocul rugăciunii într-un fel de *vibraţie,* mai întâi creştetul aplecat şi braţele apoi întregul corp se mişcau acum ascultând de un ritm lăuntric. Era <> respiraţia tot mai accelerată şi ţi se părea că un curent divin cutremură carnea uscată a trupului mărunt intrat în focul con vorbirii cu Dumnezeu. La început, cum sunt o fire destul de raţională şi o prudenţă anume nu mă părăseşte niciodată (din dorinţa de a nu fi cumva înşelat de subtilele disimulări ale Răului, care prudenţă nu îmi contrazice, bineînţeles, credinţa în cele nevăzute, ci mi-o fortifică) am privit cu suspiciuni asemenea gest, involuntar, în fond. Era urmarea faptului că eu, bătrânica sta înaintea Sacrului. Şi totuşi, se închega un dialor., o repetată încuviinţare cu capul: „Da, aşa am să fac, D<i, Doamne, da, ascult vocea ta şi o urmez".
Peste ani şi ani, căutând un lăcaş unde era cinstită Tenv.i cea mică, în Paris, pe strada La Fontaine, dacă nu mă înşel, îndrumat de un sacerdot ce vorbea limba Romei la fel de bim ca a Luteţiei, am descoperit-o îngenuncheată, sub statuia ki cioarei „surâsului*, pe bătrânica din casa lui Ioan. Era e.i, mai cocârjată şi ascunsă sub un larg şal maroniu, dar

Note:

*** Vintilă Horia: „Dumnezeu s-a născut în exil".**

acelaşi, uşor de recunoscut, sacru cutremur al întregii fiinţe. Am aşteptat să termine, în acest timp rugându-mă şi eu, în apropiere, şi i-am vorbit cu glas lin, să nu o supăr, sau să o tulbur, poate. Mi-a zâmbit şi, spre dezamăgirea mea, nu am înţeles ce mi-a spus, pe tonul cel mai firesc din lume, aşa cum ne vorbise când ne întreba ce vroiam să pregătească, împreună cu soaţa lui Ioan, pentru prânz. Nu percepeam înţelesul cuvintelor sale, era o muzică misterioasă, dar ea nu se închega într-un sens pentru mine. Şi-a dat seama şi mi-a dăruit, din mânecă, un trandafir (boboc roşu, umed, pe care îl avea în palma desfăcută larg). Nu ştiu dacă plângea de durere sau erau lacrimi dulci provocate de regăsirea noastră (după atâta vreme şi în această parte a lumii), cert e că i-am atins grăbit mâna cu obrazul şi am plecat, luându-i aburul înăuntrul meu, împreună cu chipurile statuilor şi lumina candelelor din acel lcc sfânt. Nu am mai revăzut-o. Trandafirul îl mai am şi, uscat, se păstrează destul de bine, culoarea s-a întunecat aşa cum se înnegreşte argintul bijuteriilor, al potirelor. Am trăit un moment de exaltare după despărţirea de bătrânică. Frământând inconştient bobocul între degete, cu delicata grijă a pipăirii minunii sale de scoică unde vuieşte timpul sacral, un spin aspru, un trianglu de lance mică, un bold înroşit mi-a adus câteva picături de sânge la suprafaţa pielii rănite. Am scos un *AAni* mai mult de surpriză decât de durere şi am constatat tot mai uluit că mărgeaua aceea purpurie mi se aşază pe inelar şi se încheagă asemeni unei pietre preţioase. Mi-am dus palma la frunte, surprins, şi m-am însemnat fără să-mi propun cu sângele chemat de spin. în locul dintre sprâncene aveam o pată roşie. Brusc, m-am gândit la o umbriană născută cu două zile înaintea naşterii mele (vorbesc de luna Fecioarei, luna mai, desigur nu de an, neesenţial): la Mărgărita, pe scurt, alintată Rita, ce purta la mâini şi pe frunte urma unor răni. Fruntea ei avea sărutul indelebil al spinului din Coroana Celui la care chinuita femeie se rugase. Acum în satul său natal, Rocaporena din Cascia, o grădină-sanctuar păstrează trandafiri fără spini. La dorinţa Ritei, au înflorit, din Mila Creatorului, în miezul iernii (adică în vre-

mea vizitei noastre la Betleem şi al cunoştinţei cu bătrânica). Am găsit, deci, cu cale că nu e nevoie să mă mai mir, mereu, toate ordonându-se după o lege sau după *o ordine interioară* ce, câteodată, o întrezăresc. Aşadar, trandafirul bătrânei, al Terezei (şi ea are un buchet de roze) şi al Ritei, *trei timpuri într-unui singur.* Un *Trandafir* pe care îl poţi ţine în podul palmei, sau duce la buze, sau ascunde sub perna unui bolnav cel cu care ne întâlnisem şi noi, o va străpunge. Străinul din Roma, neiudeu ca şi noi, va zice uimit: „Cu adevărat omul acesta era neprihănit!" iar ochiul bolnav i se va vindeca atins de sângele din rana pieptului de Răstignit. Sfânta va fi naosul bisericii noastre şi Sfânta Sfintelor altarul unde El va veni trupeşte să se jertfească iar şi iar, la fiecare liturghie pentru noi. O jertfă nesângeroasă. Numai o singură dată şi pentru totdeauna, prin intensitatea şi amploarea Sa sângeroasă, în cel mai înalt, supraomenesc grad. Un om a înfăptuit-o. Acel Prunc pe care noi îl adorasem de la câţiva paşi şi care ne binecuvântase pe toţi, magi şi servi. *Pe toţi.* Buni sau răi, ce pot şi trebuie să se îndrepte, încet, cum învaţă să umble convalescenţii după luni de stat în pat.
Oricum, vieţile noastre nu vor mai fi acelea de dinainte de această decisivă întâlnire cu El, Mântuitorul nostru, Isus Cristos.

EPILOG

Am rămas încă o săptămână în casa preotului Ioan. Apoi, într-o noapte s-a întâmplat că toţi şase, luminaţii magi şi noi, servii, am visat acelaşi lucru: un înger al Domnului ne îndemna să plecăm cât mai repede din Betleem. Am făcut-o într-o dimineaţă devreme, nu fără oarecare părere de rău, ne simţisem bine acolo, în satul acela mic, dar primitor ce avea la intrare mormântul circular al Rahelei, unde Pronia alesese locul de Naştere al Dumnezeului nostru. Am mers în fiecare dimineaţă la casa aceea binecuvântată, unde Mama Fecioara şi Copilul împărătesc locuiau în modestia şi umilinţa unei aşezări sărace, dar plină de fervoarea sfinţeniei şi de mireasma păcii. Pacea se simţea în Betleem, pacea intrase în

inimile oamenilor, pacea lăuntrică, semn al prezenței divine (cum ne învață Preacurata la Medjugorje). Vremea în fața Domnului e doar o clipită şi pentru noi mii de ani, pace cu ceilalți, iertându-le micile rele împotriva noastră şi pace în lume, prin iubirea tuturor şi a toate, pentru că intră în planul divin şi chipul lor e frumos şi sfânt, doar că trebuie descoperit, în Betleem, învățasem să descoperim această frumusețe secretă a făptuitorilor şi a peisajului de iarnă mediteraneeană. O întâlnire, în preajma Ierusalimului şi a Betleemului, între pustiul Vechimii şi boarea Mediteranei se înfiripa, acum. Marea se dovedea o bună conducătoare nu doar de trireme, ci mai ales de veşti. Cea mai mare dintre toate, Vestea cea Mare şi Bună, cum că Mesia a venit pentru noi în Betlfeem pornea *de aici, de lângă noi,* nevrednicii şi fericiții călători, răspândindu-se în Galilea neamurilor şi mai departe, până la ultima Thule şi în ținuturile hiperboreene, în preajma Pontului Euxin şi dincolo de coloanele lui Hercule, zeul aşa de iubit de centurionii din cohortele din Iudeea. Până la marginile pământului, vestea aceasta va schimba soarta universului şi a fiecăruia dintre noi, muritori, ce ne dobândeam, prin naşterea Aceluia, imortalitatea sufletului. Păstrez o amintire vie , l,, cului unde Cel Veşnic se făcuse om ca noi, mai mull, .uvi-ptim In trupuşorul acelui Copil eram noi, cei care îl adoram şi generațiile care aveau să vină să I se închine, implorându-I ajutorul şi mântuirea, rugându-L să ducă pe umerii săi sarcina grea a păcatelor şi inconsecvențelor, a negărilor şi crimelor tuturor celor, ca noi, slabi şi vinovați. El va fi Mielul înjunghiat pe altar. El va fi Preotul Suprem pentru noi la Tatăl. El va fi Regele umanității unite sub Domnia lui. El va fi Legiuitorul ale cărui Porunci ne conduc, pas cu pas, anotimp eu anotimp, la viața fără de moarte şi la izvorul tinereții veşnice. Trei crai L-au prevestit şi au venit din Răsărit să I se închine. S-ar putea ca Melchior şi Gaspar (care are înaintaşi în îndepărtata Indie) şi stăpânul meu, Balthasar, să fie şi vestitorii voştri, aducându-vă, oameni buni, Mesajul bucuriei: „Nu mai umblați în întuneric. El a sosit!"

Magii s-au retras, petrecuți de dreptul Iosif până la scările ce duc la catul întâi. Mi-a aruncat o privire scurtă şi mi-a surâs, ca şi cum ar fi cunoscut din fir a păr ce se petrecea In mine. Era înalt, mai în vârstă decât Fecioara, avea vigoarea omului care e obşnuit să lucreze mereu, murmurând *Psalmi* şl meditând calm, împăcat cu meseria lui şi cu modestia familială, unde nu prisoseşte nimic şi nici nu lipseşte. Când ți se parc **că** eşti chiar la capătul puterilor şi cămara ți-e goală, vine o ruda de departe, sau găseşti o comandă de mese şi scaune **la cineva** bogat şi bunăstarea iar se întoarce în casa ta, iar tu şlii **Ci,** de fapt, de la Domnul vine, prin mijlocirea oamenilor şi a împrejurărilor, niciodată întâmplătoare, totul e înscris în Planul divin. Haina albă îi acoperea trupul uşor uscat, puțin aplecat — probabil i se trăgea de la munca lui din atelierul din Nazaret, când nu mai pridideа cu tesla şi dălțițele. Va avea în curând şl un ajutor, pe cel care deocamdată gângurea şi bărbatul Iosif **era** mândru. I-am dat lui rodiile mele, la fel au făcut şi Sem şi Mica. Le-a luat cu o vorbă de mulțumire şi a rostit „Pace casei voastre". Apoi a spus fiecăruia: „Elohim jenonha" (Dumnezeu să se îndure de tine), cu o atingere uşoară pe braț. Cu magii se îmbrățişase, adresându-le un salut solemn şi: *„Iabarahaha lahve"* (Dumnezeu să te binecuvânteze), întâi lui Melchior, după aceea lui Gaspar, la urmă lui Balthasar, după acea îmbrățişare fraternă.
Ieşisem amețiți de fericire în uliță. Nu ştiu cum am păşit pe scări la întoarcere, parcă zburam, nu atingeam lutul. In jur era aceeaşi lume şi parcă alta, omul care îmi venise în întâmpinare era un bătrân cu fața plină de praf şi sudoare, dar dornic la culme să-i spun cum era Pruncul. Un țăran din împrejurimi, un păstor? L-am îmbrățişat sponta, într-un elan care nu ştiu de unde îmi venea, dar era irezistibil, nu-1 puteam controla, toate chipurile aş fi vrut să le sărut; toate mâinile să le strâng. Măslinii din stânga casei, pe care la intrare îi considerasem un pic gheboşați se îndreptaseră. Cerul avea limpezimea safirelor şi un nor care trecea mi s-a părut Templul din marmură şi plăci de aur de pe Sion. O corabie ancorând la ulucii casei să îşi ofere din casete comorile. O clipă, doar*

am crezut că văd „muntele de zăpadă", cum numeşte Iosefus Flavius, Templul, ce apare călătorului uimit, orbit de strălucirea de pe dealul sfânt. O casă simplă primea Pruncul răscumpărării poporului ales. Templul nu-L Primise. Templul nu-L recunoştea. Templul nu-L accepta. Peste şaptezeci de ani nu va rămâne piatră peste piatră din minunăţiile curţilor, din poarta *Nicanor,* din patrulaterul sacru al celor două altare, unul de aramă pentru berbeci şi miei, altul de aur pentru miresme. Sfânta Sfintelor va dispărea sub un morman de dărâmături răscolite de soldaţii lui Titus. Dar chiar dacă Tablele Legii şi Toiagul lui Aaron şi Mana nu mai erau de la prima jefuire a Templului la locul lor, în întunecimea înfricoşătoare din Sfânta Sfintelor, şi nici Chivotul Legământului şi Tabla de Aur de deasupra, numită şi *Tronul îndurării,* unde sta Slava Dumnezeului Nostru, ele au rămas nepieritoare în inimile miilor de credincioşi de pe planetă. Avem, acum, vom avea mereu un Preot şi un Mijlocitor. Un Frate şi Stăpân totodată. Nu eram singuri în Faţa Celui Nevăzut. Pe acest copil a cărui inimă e încă o inimă de prunc şi care, peste Irei/en şi trei de ani, când în ea va pulsa agonia, un centurion, ponte de ţesut cu spată şi furculiţe alături. încă cinci scări am urcat, încet, unul după altul: primul cat al casei păstorului. Şi am trecut prin nişte odăi unde erau câteva semne că aici se mânca, de obicei. O masă mare şi scaune joase şi perne. După aceasta, am urcat iar într-o încăpere destinată rugăciunii şi convorbirilor importante. Fuseseră cinci trepte. în sfârşit, încă o treaptă şi am ajuns în încăperea cea mai frumoasă şi mai secretă. O perdea despărţea în două camera, o perdea în care am deosebit culoarea *bisus,* numită a sfinţeniei, apoi purpuriul vieţii, stacojiul gloriei şi, în fine, iacintul celest. La fereastră era o altă perdea, dar albă, pe care eu o văzusem, în miraculosul unei fracţiuni, fluturând. Magii au înaintat după perdeaua colorată, ridicată lent, de mâna păstorului. Noi ne-am prosternat cu feţele în lutul podelei. Simţeam pământul răcoros, proaspăt aproape, neîmbâcsit de praf sau scame, în porţiunea unde covorul nu se suprapunea exact peste podea. Un miros de casă bătrânească, de lăzi străvechi, unde se ţin albi-

turile bunicilor, între frunze uscate de nuc şi levănțică, miros de lucru ce nu are vârstă, ci numai *funcție,* aproape ritualică, aducându-ți aminte de moarte şi de naştere, de sărbătoare şi doliu, de viața care se preface în moarte şi de naşterea care izbucneşte, prin copii, din nou. Am auzit magii rostind cuvintele adâncurilor inimii lor: „Aur am adus Pruncului, dar aurul nu va mai avea de acum acelaşi preț pentru om. O altă comoară s-a născut azi şi Ea e Odraslă Celui Prea înalt. în fața Lui mfl închin". Nu vedeam dincolo, dar distingeam glasul lui Melchior.
„Tămâie Ți-am adus, Ție ce eşti Preot al oamenilor câți vor veni. Tu ai sosit şi slujba noastră se încheie de-acum. Tu eşti Arhiereul Arhiereilor".
Vorbise magul Gaspar şl a urmat o mică pauză, în care aşteptam să grăiască şi stăpânul meu. A grăit:
„Smirnă Ți-am adus, Doamne, să ai în ceasul morții mirodenia îmbălsămării"[1].
Pruncul ganguri şi am bănuit că-şi întinde mâinile lui mici spre ei, ca într-o binecuvântare. Era o muzică nepământeană în sunetele acelea. Nu am reținut toate vocalele: A-urile şi O-urile predominau între /i-uri şi g-uri ce susțineau linia melodică. O serpentină a unei spirale sonore, vocalele sale pe un zid, pe un turn ferm — aceste solide consoane. Era o urcare şi o coborâre în vocea aceea mică, o legănare de valuri unde te adânceai ca într-un leagăn, un flux şi un reflux, o clătinare de sori pe bolta infinită. O pendulare între trecut şi viitor, între adâncime şi înălțime, între om şi Dumnezeu. O răsucire care te purta în volutele sale. Ai fi stat zile şi nopți să o asculți, uitând de somn şi de foame, ori mai precis, nemai având poftă de ele, *numai şi numai* să o asculți la nesfârşit. Nu am ştiut cât am stat îngenuncheați noi, servii, şi în față, stăpânii. Am auzit doar foşnetul de veşminte şi vocea Mamei, la despărțire: „Binecuvântarea Pruncului Divin să vină peste voi toți şi peste neamul vostru. Mergeți în pace". Era un glas blând, fericit, de o tandrețe ce nu se poate uita. Nu un timbru sentimental, clamoros, exaltat, ci o linişte plină de o iubire care te ocroteşte, cu grija ei, în orice loc şi timp,

aşa cum ochii Icoanei Sale te însoţesc pretutindeni, nu doar în camera unde, sub licărirea de candelă, Privirea se pogoară mereu, asupră-ţi.
O taină înfricoşătoare şi nu mai puţin minunată se vădea acolo. împăratul împăraţilor, Dumnezeu se făcuse copil pentru noi, luase înfăţişarea unui nazaritean, ca noi să ne înălţăm la înţelegerea luminoasă a Lui. El coborâse, pentru ca noi să urcăm. Se golise de semnele Puterii, ca să ne întărească, se umilise în peşteră, ca să ne glorifice în Lumina Lui, să ne aştepte şi să ne cheme, cum cheamă unul de pe munte pe cel de la şes, „Vino sus, nu te pierde în treburile şesului, respiră aerul munţilor eterni, du-le dorul şi nu uita că trebuie să escaladezi într-o zi versantul".
Acelui Prunc-Dumnezeu nci îi adusesem daruri, Celui în care toată omenirea era conţinută şi recapitulată şi înnoită, răscumpărată din păcatul arhipărinţilor noştri, ai tuturor, Imprudentul Adam şi uşuratica Eva, ispitită de **vii leni** trare şi boldul său e frânt. O clipă am fost umbra celui care scrie aceste rânduri, un corp glorios, un om spiritualizat de lumina devastatoare, un ulcior de lut care se sparge sub impetuozitatea jetului de apă năvălind în vasul strâmt al corpului. Am simţit că picioarele nu mai ating solul umed din jurul fântânii, că pluteam cum li se întâmplaseră magilor, când se rugau cu ardoare şi iubirea îi sălta deasupra ierburilor pământului. Inima mi s-a lărgit, respiraţia mi s-a accelerat, ritmul ei era tot mai gâfâit şi am simţit că zburam deasupra Betleemului. Nimeni nu mă observase şi eu călătoream prin văzduh, uşor ca porumbeii.
Ne pregăteam să intrăm la Prunc. Magii s-au schimbat intre timp luându-şi veşminte mai pline de strălucire şi mi s-a întipărit asemănarea acestora cu cele ale preoţilor. Culorile se întâlneau într-o armonie discretă, chemând profunzimile tainelor divine, apele primordiale, pământul ars, focul din tai**niţele** sale şi seninul celest. Erau toţi trei, Galgalat din Ecba**i.ni i** Persiei, Malgalath din Alexandria Egiptului şi stăpânul **iiiu** u, Sarakin din Numidia (cum li se mai spuneau, în altă limba) cu adevărat regi-magi, nu doar pentru că, de multe

un, cl ii sfătuiau pe cârmuitori, mai cu seamă pe cei persani, 'I ll |>..•..•«! ni şi aria regală a transmutării şi tălmăceau semnele
l' ||C i u Ic trimite Creatorul. Ei îi sfătuiau pe regi ce hotă-rau- politică să ia pentru țară şi supuşi. Ei curățau de rele înlti.'li, aluni'.ând spiritele malefice, ei tămăduiau bolnavii iu o ştiința inspirată de Sus. Observațiile lor îndelungate, U.ih.i i puritatea erau luminate de Cer. Puterea Divină, pe i .ii <• ci ll mvin au, se manifesta prin descoperirea de izvoare iiii.iiii Miniivirea fiarelor şi a păsărilor rău prevestitoare era tot sarcina lor Sfinții atât de intim amestecați în energiile firii ca frumusețe a duhului, Francisc de Assisi, Serafim de Sarov (In părțile Rusiei) moşteneau această pricepere de a înțelege limba viețuitoarelor şi de a face vietățile sălbatice să asculte de glasul lor omenesc, deoarece nu era alterat de frică, viclenie şl cruzime. Magii înaintau prin praful uliței şi noi, în urma lor, purtam darurile. Servul Marelui Melchior

ducea un cufăr cu vase de aur, — auzisem că aur de Ofir, foarte curat, cum mai purtase regina din Saaba înțeleptului Solomon, bogăția se închina înțelepciunii, încă o dată. Dar acum e vorba de o înțelepciune dumnezeiască prin natura Ei, nu dată. Urmează Sem, cu o amforă plină de tămâia cea mai pre-
țioasă, care şi nearsă răspândeşte puritatea slujirii sacrale; eu închei cortegiul aducând, în cupa imensă, ornată cu măiestrie pe marginile largi, smirna funebrală. înaintăm încet şi fiecare pas e ritmat de nevăzute tobe şi vestit de surle aeriene. Lumea se îndepărtează pe măsură ce ne apropiem de casă şi apoi cele două aripi ale mulțimii se contopesc iar, în urma noastră, formând un cor, o *procesiune,* ce păşeşte lin în spatele meu. Eu fac trecerea cumva între grupul magilor şi primul dintre localnici. Ajungem după un mic ocol la treptele casei. In jur e liber, am fost anunțați şi toți o ştiu. Familia Sfântă ne primeşte. Ordinea de urcare a treptelor rămâne aceeaşi: Magul Melchior, Magul Gaspar, Magul Balthasar, Mica, Sem, eu.

Intrăm într-o anticameră, un soi de vestibul şi suntem întâmpinaţi de stăpânul casei. Lângă pereţi, femeia acestuia, destul de robustă, alături fiica, semănând leit cu mama. O copie mai puţin încercată de riduri, de necazuri şi revărsându-şi bucuria într-un zâmbet copilăresc. „La noi în casă, da, chiar aici, a venit Cel aşteptat pe care L-au vestit îngerii cântând tatălui meu şi vecinilor săi de păşune", pare ea a spune. Din vestibul pătrundem într-o curte interioară cu coloane, de unde se zăresc intrările la odăi şi, pe zid, o scară ce duce la acoperişul-terasă. O scară ce îţi dă posibilitatea să nu treci prin odăi pentru a ajunge sus. în Sicilia, am văzut asemenea scări, înconjurând casa, ca o iederă, sau un melc, şi scoţându-te deasupra, pe acoperişul cu parapet. Aşa avea şi Lasarus casa, doar că la el totul era mai amplu. Camerele de jos sunt aici doar trei, sub alte trei, proiecţia celor de jos. Lasarus avea şase jos, şase sus şi pe terasa lui erau perne, covoare şi măsuţe joase. Aici e totul mai auster. Din stradă până la poartă am numărat uimit patru scări (patrusprezece, am aflat de la magi, erau în Templul din Ierusalim, de la curtea străinilor la curtea femeilor). Acolo în odăi am văzut un **rllbol** *Betleeem!* Am zâmbit cu toţii, ca într-o înţelegere care ne străfulgerase, în aceeaşi secundă pe toţi. Eram un singur trup şi un singur suflet, deşi compus din celule diverse, venit să adore Pruncul.

Trebuia să aşteptăm până vom putea intra în casa acelui păstor ce poftise Familia să locuiască la el, cât va considera Ea că se simte bine. Gazda şi ai lui făceau de pază să nu fie obosiţi oaspeţii de mulţimea care putea osteni biata Mamă după drumul lung, obositor, de la Nazaret până aici şi după emoţiile naşterii acelui copil ce era chemat *Ioshua* şi *Meshia,* numele Lui în veci minunate.

Sem şi Mica au dus cămilele la un staul. Eu am descărcat înainte de asta, bagajele noastre, cele trei cufere cu daruri şi le-am învelit într-o pânză curată, pregătită din vreme de către Gaspar. Eram priviţi cu o cu-riozitate nedisimulată şi era mai bine aşa, oamenii nu erau prefăcuţi, iar costumele magilor şi toată înfăţişarea noastră de călători uimeau. Am cerut îngă-

duința **magului** meu, Balthasar, şi am mers în colțul casei pe care practic: o înconjurau oamenii (în spate se vedeau alte grupuri, mai la umbră). Vroiam să dau un ocol, să nu uit niciodată locul. Casa era una de om ceva mai înstărit decât media celor do pe aici. Reşedința păstorului Fineas era o zidire de piaLră alba, < u ferestre libere, cum avea Lasarus, dar acum acoperite cu o țesătură fină de in subțire ce nu lăsa praful şi căldura să urce. Spun *să urce,* deoarece noi stam la baza unor scări, de unde sc> ajungea la o uşă cu un fel de mică platformă, şi ferestrele erau deasupra capetelor celor ce stăteau pe prima treaptă. O zidire simplă, care se deosebea de celelalte, totuşi, prin dimensiunile mai generoase şi grădina mai mare, prin perdelele acelea delicate, care-mi aminteau tifonul ce se pune deasupra patului de nou născut, pentru a-1 proteja şi care, uneori, se lipeşte de trupul mic, luându-i forma, ca un văl tresărind în ritmul respirației făpturii adormite. Pruncul se găsea în camera dinspre grădină, mai ocrotit de vânzoleală şi forfotă. Am cumpărat de la un băietan două

rodii foarte mari, splendide, le vindea pe un asariu de aramă, era tocmai cât aveam la brâu, şi le-am luat. L-am întrebat dacă mai are altele de vânzare, a zis că *da* şi dintr-un coş de papură a dat la iveală încă vreo zece. Intre timp, a venit şi fratele lui; era mai în vârstă şi purta un toiag iar la cingătoare o praştie. Era păstor, dar azi fiind sâmbătă se respecta, bineînțeles, sabatul şi nu lucra nimeni, oile fiind lăsate doar în grija unui copilandru altminteri priceput. Prietenii mei au cumpărat mai târziu şi ei rodii de la Țefania, vânzătorul de rodii ce purta numele profetului.

Cisterna casei lui Fineas era destul de impresionantă, groapa săpată adânc, strâmtă deasupra, largă dedesubt, sta plină cu apa din ploile anotimpului, şi sub lespede, am întrezărit oglinda clară a bogăției fluide. Eram însetat, aşa că aş fi băut, dar cui să-i ceri voie? Am întrebat un bătrân care tocmai trecea, şi a surâs: „De ce să bei de aici?" „Mi-e sete, am răspuns, simplu". „Bea atunci apă vie *(Maim hajim)",* zise. „Cum, apă vie"? „Apă de la fântână. Nu de aici, stătută. Apa e

icoana lui Dumnezeu", a adăugat. „Eu am găsit-o aici" şi, în clipa aceea, am ştiut cine era înaintea mea. Cel care locuia la Ierusalim deasupra arcului ce uneşte două laturi ale străzii. „Iar tu?" am vrut să-i cer o explicaţie. „Eu L-am aşteptat şi acum mă simt atât de răsplătit de aşteptare. Vino să-ţi arăt Fântâna". M-a dus să dau ocol casei şi, trecând prin dreptul ferestrelor, o clipă, sub o pală de vânt, perdeaua aceea fină s-a zbătut şi într-o străfulgerare am zărit camera de sus, unde o tânără cu faţa luminată de un foc lăuntric ţinea în braţe un copilaş cu mânuţe grăsulii, care se juca surâzând cu mâinile mamei. Cât un *ah,* ochii Mamei şi ai Pruncului s-au oprit asupra mea. O fracţiune de secundă. Perdeaua s-a închis. Ce am simţit nu pot descrie. Nu pot nici aproxima. E secretul meu. Nu am altul mai de preţ.

Am găsit fântâna, am băut un lichid ce mă răcorea şi uni dădea puterea unei tinereţi veşnice, unde moartea nu are In

tea şi am dat şi pe plete. Ioan ne-a dat un nard scump genuin, indic. O favoare deosebită, când i-am spus de unde venim şi unde mergem.

„Peşteră, pregăteşte-te că vine Mieluşeaua purtând înlăuntrul Său pe Meshia" rostise cu voce caldă Ioan, parcă pentru sine, rememorând noaptea luminoasă a Naşterii.

Femeia a venit cu prosoape şi noi ne-am spus rugăciunile în grădină. Am îngenuncheat şi ne-am rugat printre smochini şi măslini. Un arbore de balsam ne împrospăta cu efluviile lui. Alături de mine, se ruga Mica şi eu nimerisem chiar sub un măslin sălbatec (Es semen), specie din care fuseseră sculptaţi şi Heruvimii Templului. Stam pe nişte frunze de terebint, ca pe un covor verzui, vara, podoaba sa vegetală fusese roşie, acum trecuse într-un verde de malachit (invers decât la noi). Am simţit ceva zdrobindu-mi genunchiul, sub frunze, an» vrut să mă mişc, dar m-am gândit că poate e un semn Hă rabd şi eu puţin şi am continuat liniştit, până mi-am terminat ruga. Era un fel de nucă ovală, fructul terebentinului, din caro se obţine ulei pentru dres mâncarea. Poate că stăpâ-

nii Incului, femeia aceea harnică, — o chema în greceşte Anastasia, numele în ebraică l-am uitat — îl alternau cu cel de m.iulhic \ln ni.ll văzut în grădină câțiva melci pe nişte frunzare ilc mul şi ilc asemenea lobodă şi drobiță. Umede, dar nu înr.lii i ilə, le i'.i.ai in timpul nopților totuşi reci. Când să ieşim să : c in.....iu IM IHIII, ci şopârlă (Aka) a fugit pe zidul casei, lntr-o țâşnire perpendiculară, a executat o elipsă şi a dispărut. (i'ospoilarla mai avea în spate şi nişte găini de un soi mijlociu, dar mul colorate decât în părțile noastre, le-am auzit zbaterea şi una a cârâit speriată, s-a rotit bezmetică şi s-a întors, ic ni < indu-ic întâi printre noi şi stârnindu-ne râsul. Cotețul lor era In spatele curții, opus locului unde Anastasia făcea pâinea. Aceste pâini erau de grâu şi le-am luat calde încă, fiindcă tocmai le scosese din cuptorul ca o fântână pardosită cu pietre. Cum făcea pâinile ce erau foarte fragede? înfierbânta cuptorul punând focul la fundul *fântânii* sale, după

asta scotea focul şi introducea aluatul şi gura cuptorului o astupa. Cam cum se face şi la noi la țară, chiar dacă poziția vetrei e orizontală, nu verticală. Pe lângă cele şase pâinici, am primit fiecare şi câte una de secară (mie îmi plac şi acestea) stropite, încrustate cu bobite de chimion negru.

Cernuse făina din zori cu o sită de păr de cal, după ce tot ea o măcinase într-o râşniță ce se vedea în curte, în dreapta casei. Ori că era foarte pricepută, ori că punea dragoste în ceea ce făcea şi starea sufletească, se transmite, e ştiut, bucatelor pe care le prepari, ori amândouă, dar pâinile erau adevărate delicii, subțiri, uşor crocante, cu drojdie suficientă, ce lucrase în linişte aluatul.

înainte de a pleca, Ioan ne-a mai spus: „Mă bucur că grădina v-a fost de folos, că ați cerut mila Domnului şi îndurare şi I-ați mulțumit că v-a condus până aici, unde s-a născut Unsul nostru atât de aşteptat. în grădină, sau în păduri, în case, sau turnuri, dați-I cinstea cuvenită şi mulțumiți-I mereu pentru binecuvântările Lui. Nu e întotdeauna cu putință să te afli în Templu, dar palmele în care îți afunzi recules obrazul e cel mai sfânt şi mai simplu templu de pe acest pământ. Nu

vedeți, iubiții mei călători de dincolo de Iordan şi de Eufrat, că palmele înălțate în care se sprijină fruntea sunt două arcade, două bolți sub care murmurul buzelor se aude în liniştea inimii, vorbind cu Dumnezeu?"
„Măria, țarina cea nearată se duce să nască în Betleem pe Spicul de Grâu de viață purtător, Care hrăneşte sufletele tuturor celor ce strigă: *Sfânt eşti Doamne!"*
Cu aceste cuvinte, am plecat de la casa cu pâinicile coapte şi grădina unde ne-am rugat. Am ieşit, după aceea, la un loc mai larg al uliței şi mulțimea de localnici (poate şi câțiva megieşi din satele apropiate) ne-a înconjurat. Nu erau mulți, la vreo cincizeci de bărbați, femei şi copii (fugind şi jucându-se). Lume sărmană, dar curat îmbrăcată, cum întâlnisem şi la intrarea în Betleem. Un miel pe care probabil un păstor îl adusese să-1 închine Pruncului, a scos un sunet aproape uman, pronunțând chiar numele locului unde eram: *Betleeml livtlvpeml*
străinii ce eram. Deci, acele vârtelnițe-oameni-păsări-picături de apă orbitoare erau îngerii, pe care îi văzuseră deasupra lor nu una, mai multe familii de păstori, care dormeau pe câmp, la celălalt capăt al Betleemului. înaripații cântau un Imn despre pacea între oameni care dau slavă lui Iahve. Se duseseră speriați într-acolo, lumina era de prânz, de oră din miezul verii, nu de noapte de iarnă şi aflară o peşteră unde o Familie îşi găsise sălaş. Un bou, un asin şi fân aşternut pe jos. Lângă iesle, ținând un Prunc pe genunchi, o femeie îmbrăcată ca toate femeile din Palestina. O tunică şi deasupra aşa numitul „veşmânt", *simla,* cum îi zicem, de culoarea albastru închis a cerului de martie când bate vântul cald dinspre Sinai, de unde veniseră strămoşii lor, scăpând din robie, cu Arca, lăsând Egiptul. Pe cap nu avea nici turban, nici broboadă de mătase, cum obişnuiau femeile bogaților. în peşteră era destul de frig şi bărbatul, înalt şi mai în vârstă decât Ea (se vedea că între ei este o legătură deosebită, ca un pact, o înțelegere fără vorbe, o comunicare instantanee, firească, nu o relație de stăpân asupra soției sale), îi dăduse, să se acopere,

atldcrctul său (manta din păr de cămilă), iar el rămăsese în *meii,* un veşmânt fără mâneci purtat de bărbaţi peste *tunică.* Avuţii mai aveau un *sadin* foarte fin, sub tunică, dar întrucât (unul nu ivea nici turban, am dedus că nu era prea bogat. Pe i'i'i Ici, puri a o simplă legătură de lână, frumos răsucită, fâşia dc l i nllllllH' era roşu închis spre violet, iar materialul ce acop M I calota mal deschis, roşu de rodii coapte. Ceva mai des bis I I culoare era brâul *(hagor)* din in violet, ca dunga le ilui'il dc pe cap. Aici a intervenit fata femeii care cocea piimş .ii ci.', era nu prea înaltă, cu faţa râzătoare şi cu plete de culoarea miei n, . iiloaro puţin obişnuită pe aici, de fapt. a mierli mal întunecate, do pădure. Se numea Anghela şi ne-a lămurit pe noi, bărbaţii, cu privire la culorile hainelor Sacrei Familii; lâna era vopsită chiar de Fecioara care născuse (o spunea cu acrul unui lucru de la sine înţeles, doar Profetul era clar *Fecioara).* Vorbise, co minune, cu ea, ieri, când I-a dus nişte roşcove din grădină şl Ea le primise cu drag (negre, semiuscate ca nişte păstăi de fasole erau o hrană de om desprins

de sucurile greoaie şi zemuiala cărnurilor, o hrană de ascet, de Maică, şi nişte mere aurii da, şi acelea îi plăceau la orele dimineţii s-o împrospăteze după somn). Deci, Mama Copilului vestit de lumini şi oastea cerească, vopsise, exact ca ea, sculurile de lână. Le scufundase în vopsea obţinută din rădăcini şi frunze de cârmâz, coşenilă, murex, scoarţă de stejar, şi le clătise în apă rece de câteva ori. Apoi le lăsase pe o piatră să se usuce. Brâul fecioarei era galben, vopsit desigur cu şofran.

După ce au intrat şi I s-au închinat pruncului şi apoi părinţilor, păstorii au plecat uluiţi şi s-au întors după scurt timp cu daruri simple. Care o pielicică de miel să nu mai rabde frig cel mic după trup, care un bulz de unt (obţinut, zicea, aducătorul, abia ieri, după muls, făcut *din tot* laptele, prin agitarea emulsiei groase într-un burduf de capră şi apoi fiert, să nu se strice în căldura zilei, oricum în peşteră era la adăpost). Unul cu lapte proaspăt muls, în dimineaţa aceea (de la vaca lui care, ce ciudat, nu mai zvârlea furioasă din copite,

ca de obicei, când mulgătorul nu era destul de atent, ci, curios lucru, privise la el cu nişte ochi umezi, mari şi blânzi). Unul cu smochine. Noi i-am dus pâine, se mândri fetiţa. E pâinea cea mai bună din satul nostru, nici la Ierusalim, în piaţa Xistus nu găseşti la fel ca a noastră. Ne-a adus şi nouă şase pâinici să gustăm pe loc, să ne convingem. Am acceptat, mulţumindu-le.

între timp a apărut stăpânul casei, care nu s-a răstit la ele cum se mai întâmplă. în Palestina, femeile purtau faţa acoperită şi aveau chiar o parte anume a casei rezervată lor, dar, se vede, că aici, în Betleem, aceste restricţii nu funcţionau, cum nu funcţionau nici la Lasarus, în Betania, ei depăşind stadiul respectului formal, orb, înlocuindu-1 cu înţelegere, suplеţe şi încredere în om, cu intuiţie şi prudenţă, în acelaşi timp. Bărbatul destul de solid, se numea Ioan şi era sacerdot în sat, unul dintre ei mai bine zis. Ne-a oferit, ca Lasarus, ospitalitatea casei Lui. Eram dornici să ne închinăm Aceluia pentru care venisem de departe şi nu am primit. Dar am intrat irt ne spălăm faţa, mâinile, şi picioarele. Ne-am uns cu ulei frun

IM

care am văzut o piramidă stranie, albă, ca un semn straniu, de înălţimea unui stog de fân, Balthasar a mai spus: „Regele Soare trebuie să se nască în Amuru, Ţara Apusului". Era şi aceasta, ca şi cea a lui Balaam, o proorocire străveche. Iar Palestina era tocmai acea ţară. Şi vreau să vă mai spun că steaua „noastră", dacă pot zice aşa, mergea de la Răsărit spre Apus, deci tocmai contrar celorlalte. Şi încă un lucru demn de luat în seamă: cât stătusem la curtea lui Irod, ea se ascunsese de parcă nu ar fi vrut să se arate *în acel loc,* iar după ce am ieşit în afara zidurilor Ierusalimului ne-a apărut şi ne-am simţit ocrotiţi şi cu inima uşoară. O regăseam după agitaţia şi chiar ameninţările — pe care nu le mai reproduc — atunci când am trecut, îmbrânciţi, printre oamenii aceia, care, nu toţi e drept, iubeau mai mult prezentul sigur şi corupt, decât viitorul incert, dar curat. Israel se tălmăceşte prin „cel care vede pe Dumnezeu", dar, bine va zice Apostolul mai târziu: „Nu toţi care sunt din Israel sunt Israel".

Au trebuit să vină cei trei magi, Apelius, Amerius şi Da-
ma.Mu., cum pronunţau unii latinizând, sau Galgalat, Mal-
l'ilil 'i Sarakin, cum le spuneau evreii stăpânilor mei, pentru a le vesti naşterea minunată, despre care vorbiseră proorocii iui **Ici** Nişte păgâni merg să caute Pruncul la Betleem, la doi puşi de Ierusalim şi o fac venind de departe şi cei de pe **acolo mi** se duc să vadă pe împăratul împăraţilor, pe Fiul ('clin Prea In.ili Steaua era Stâlpul de Foc din Pustie, pe care mulţi IUI inul vroiau să-L urmeze.

25

VII. LA BETLEEM

Sta să apună când am ajuns, conduşi de stea, în Betleem, un sat nu departe de Ierusalimul de unde atât de grăbiţi plecaserăm. Ulițe destul de strâmte şi întortocheate, având rostul de a feri de soarele amiezii, sau al dimineţilor ce-şi începe devreme arsura. Mirosea a pâine, de cum am intrat, satul meritându-şi numele, de Casă a Pâinii. în spatele unei grădini de măslini o femeie cocea pâinişoare şi acestea răspândeau mireasma ce ne întâmpinase. Nu era singură, satul întreg era cuprins de o mare bucurie, era vesel şi simţeai atmosfera sărbătorilor de la noi, când toată lumea trăieşte o transfigurare; sunt aceiaşi oameni, dar veşmintele noi de gală şi un aer de fericire în ochi, o stare de calm şi afecţiune renăscută, un sentiment de intensă participare la minunile cosmosului te copleşesc. Ne-am oprit să bem apă de la izvorul de lângă casa ei, femeia ne-a văzut şi a venit spre noi. Şi-a dat seama că mergem la Prunc, de câteva zile soseau mereu oameni din împrejurimi, mai ales păstori şi ţărani, să I se închine Aceluia. Păstorii fuseseră cei care au auzit primii muzica neaşteptată (parcă de harpă, cum au leviţii la templu, leviţii ce prorocesc, cântând, dulce, pătrunzător) şi au văzut forme albe fâlfâind pe lângă obrazul lor, ca nişte păsări. De fapt, nu erau păsări, ci un fel de oameni, parcă având mai multe, şase, cred, aripi, cu care îşi ascundeau feţele. Dar şi prin ecranul alb al nopţii înstelate se arătau, strălucind, cum vezi discul solar, *de sub apă,* te scufunzi încet, dai cu tălpile de nisip şi deschizi pleoapele: deasupra e un glob pe care, aşa, îl poţi privi direct. Oa-

meni? Un fus, sau o vârtelniță de lumină, după vorbele fe • meii, o picătură de apă rotindu-se, prelinsă pe o frunză d<» sabre, a zis un copil, sosit lângă noi, atras de cămile r,tl du

26

Sfântul Locaş, şi sfârşitul lui va fi ca un potop, este hotărât că războiul va ține până la sfârşit şi împreună cu el şi pustiirile. El va face un legământ tainic cu mulți, timp de o săptămână, doar la jumătatea săptămânii va face să înceteze jertfa şi darul de mâncare şi pe aripa urâciunilor idoleşti va veni unul care pustieşte, până va cădea asupra celui pustiit prăpădul hotărât".

De afară se auzi un vuiet prelung, un vacarm, unde se deosebeau câteva strigăte mânioase, certându-se, înfruntându-se fără milă. Vocile mai tinere strigau: „Să vină, de când îl aşteptăm pe Mesia! Pronunțau *Masiah,* mai degrabă, *MASiah;* se auzea mai tare MASIAH, prima silabă, ca o invocare din străfundurile inimilor, ca o bucurie după o atât de dureroasă, exasperantă aşteptare şi descurajare şi iar spreanță şi Iar dezamăgire şi iar aşteptare şi un *ah* prelungit, încât numele Unsului era o inspirație profundă cu prima silabă şi o expirație cu următoarele două. Şi de asemenea se simțeau Împotrivirile neclintite ale altora, o rostogolire de valuri agitate?, un reflux de glasuri respingându-L, alungându-1, nevoind

sa ştie de El. Cei mai în vârstă țipau cu o forță ce nu ştiai de nude vine şi nici n-o puteam explica. Doar şi pentru ei ve**nise** El, **asia** înainte de a-şi închide aceia ochii. Vestea că s-a **năucul Cel** aşteptat de veacuri, îi găsise vii, erau, deci, *nişte înmineti,* puteau să şi mai îndrepte viețile, greşelile, păcatele **făiiile .Şl**, lotuşi, am priceput, că nu vroiau nicidecum. „Nu avem nevoie **de** tulburări, vrem linişte, vrem ordine, vrem pe **Irod**, Imn, **râu, e** mai rău fără rău!" Magii uimiți vedeau tot tumultul **de pe o terasă** cu pergolă, cu viță deasupra, cum sunt în Orient, Glasurile se contraziceau, violente, oamenii se îmbrânceau Mulțimea Ierusalimului era toată pe străzi, sub ferestrele **palatului** Iul **Irod**. Un vuiet de stup înfuriat, o răsucire **de şuvoaie '.cpaiandu se**, contopindu-se, o înaintare ur-

mată de o retragere. Gărzile Iul Irod au ieşit împrăştiind lumea cu lovituri scurt., date cu l a t u l săbiilor şi, uneori, chiar cu tăişul. Urmăreau, mi-am dat seama, mal ales trupurile tinerilor, braţele arse de soare agilându-sc, cbcmându-L pe Mesia. Mai mulţi tineri au fost loviţi cu o furie rece în tâmple
27
cu vârful săbiei, dintr-o mişcare expertă şi au fugit cu sângele şiroindu-le pe faţă. Irod începu să urle, posedat de furie: „E poporul meu, e poporul meu, i-am făcut circ roman, am să-i măresc distracţiile, preoţii au aţâţat norodul, striviţi preoţii!" „Trădătorii, ucideţi-i pe conducători!" Mulţimea s-a potolit treptat, resemnată sau plănuind poate altceva în adâncul ei tulbure dar, deocamdată, oricum, s-a potolit. Cei mai în vârstă şi-au reluat autoritatea şi vocile au dobândit fermitate. „Nu ne trebuie MESHIA, ne va pedepsi, el nu a stat în robie, nu ştie ce înseamnă frica de stăpân străin". Alte grupuri se temeau de cutremure şi incendii uriaşe, vorbeau agitate, isterizate, de pedepse mai groaznice decât cele din Aegipt, ce vor cădea, acum, peste Palestina ce 1-a trădat pe Moise.
Erau *Durerile naşterii.* Ar fi trebuit suportate pentru a începe cu adevărat să trăiască într-o lume de unde să fie înlăturate viciile anterioare. Dar mulţi refuzau să se nască, agăţându-se cu încăpăţânare de trecutul lor. Au stat numai câteva clipe pe terasa aceea care serveşte ca loc de destindere şi adăpost în vremea căldurii şi au plecat. înainte de a se despărţi de ei, Irod le-a spus magilor să meargă să cerceteze Betleemul şi după ce vor afla Pruncul să se întoarcă să-i spună şi lui, cu amănunţime, despre acesta, pentru ca să I se închine şi el. Prefăcătorie sfruntată, bineînţeles, descoperită până şi de un serv simplu ca mine, atunci când ne-a fost relatată, darmite de mintea ageră a magilor. Era cât se poate de limpede ce dorea să facă Irod.
Petrecuţi de unii cu priviri de admiraţie, de alţii cu neascunsă ură am trecut prin mijlocul lor şi ne-am urmat calea. Cât stătusem la Irod, steaua nu o mai văzusem, după ce ne-am îndepărtat de vânzoleala cetăţii, vânzoleală stârnită de venirea noastră, steaua a început iar să ne facă lumină călăuzin-

du-ne. Şi sunt dator cu o deslușire: steaua mergea cu noi ziua şi noaptea, cam la o înălțime de un acoperiş de casă cu două caturi, deasupra noastră. Se vedea şi ziua chiar dacă nu MI aceeaşi claritate ca după apusul soarelui. înainte de a ne rebut marşul în afara oraşului, când am trecut de ultima ca-..i, i .MI

Sfântul Locaş, şi sfârşitul lui va fi ca un potop, este hotărât că războiul va ține până la sfârşit şi împreună cu el şi pustiirile. El va face un legământ tainic cu mulți, timp de o săptămână, doar la jumătatea săptămânii va face să înceteze jertfa şi darul de mâncare şi pe aripa urâciunilor idoleşti va veni unul care pustieşte, până va cădea asupra celui pustiit prăpădul hotărât".

De afară se auzi un vuiet prelung, un vacarm, unde se deosebeau câteva strigăte mânioase, certându-se, înfruntându-se fără milă. Vocile mai tinere strigau: „Să vină, de când îl aşteptăm pe Mesia! Pronunțau *Masiah,* mai degrabă, *MASiah;* se auzea mai tare *MASIAH,* prima silabă, ca o invocare din străfundurile inimilor, ca o bucurie după o atât de dureroasă, exasperantă aşteptare şi descurajare şi iar spreanță şi iar dezamăgire şi iar aşteptare şi un *ah* prelungit, încât numele Unsului era o inspirație profundă cu prima silabă şi o expirație cu următoarele două. Şi de asemenea se simțeau împotrivirile neclintite ale altora, o rostogolire de valuri agitate, un reflux de glasuri respingându-L, alungându-1, nevoind să ştie de El. Cei mai în vârstă țipau cu o forță ce nu ştiai de unde vine şi nici n-o puteam explica. Doar şi pentru ei venise El, asta înainte de a-şi închide aceia ochii. Vestea că s-a născut Cel aşteptat de veacuri, îi găsise vii, erau, deci, *nişte norocoşi,* puteau să-şl mai îndrepte viețile, greşelile, păcatele făcute. Şi, totuşi, am priceput, că nu vroiau nicidecum. „Nu avem nevoie de tulburări, vrem linişte, vrem ordine, vrem pe Irod; bun, rău; e mai rău fără rău!" Magii uimiți vedeau tot tumultul de pe o terasă cu pcrgolă, cu viță deasupra, cum sunt în Orient. Glasurile se contraziceau, violente, oamenii se îmbrânceau. Mulțimea Ierusalimului era toată pe străzi, sub ferestrele palatului lui Irod. Un vuiet de stup înfuriat, o ră-

sucire de şuvoaie separându-se, contopindu-se, o înaintare urmată de o retragere. Gărzile lui Irod au ieşit împrăştiind lumea cu lovituri scurte, date cu latul săbiilor şi, uneori, chiar ca tăişul. Urmăreau, mi-am dat seama, mai ales trupurile tinerilor, braţele arse de soare agitându-se, chemându-L pe Mesia. Mai mulţi tineri au fost loviţi cu o furie rece în tâmple

cu vârful săbiei, dintr-o mişcare expertă şi au fugit cu sângele şiroindu-le pe faţă. Irod începu să urle, posedat de furie: „E poporul meu, e poporul meu, i-am făcut circ roman, am să-i măresc distracţiile, preoţii au aţâţat norodul, striviţi preoţii!" „Trădătorii, ucideţi-i pe conducători!" Mulţimea s-a potolit treptat, resemnată sau plănuind poate altceva în adâncul ei tulbure dar, deocamdată, oricum, s-a potolit. Cei mai în vârstă şi-au reluat autoritatea şi vocile au dobândit fermitate. „Nu ne trebuie MESHIA, ne va pedepsi, el nu a stat în robie, nu ştie ce înseamnă frica de stăpân străin". Alte grupuri se temeau de cutremure şi incendii uriaşe, vorbeau agitate, isterizate, de pedepse mai groaznice decât cele din Aegipt, ce vor cădea, acum, peste Palestina ce 1-a trădat pe Moise.
Erau *Durerile naşterii.* Ar fi trebuit suportate pentru a începe cu adevărat să trăiască într-o lume de unde să fie înlăturate viciile anterioare. Dar mulţi refuzau să se nască, agăţându-se cu încăpăţânare de trecutul lor. Au stat numai câteva clipe pe terasa aceea care serveşte ca loc de destindere şi adăpost în vremea căldurii şi au plecat. înainte de a se despărţi de ei, Irod le-a spus magilor să meargă să cerceteze Betleemul şi după ce vor afla Pruncul să se întoarcă să-i spună şi lui, cu amănunţime, despre acesta, pentru ca să I se închine şi el. Prefăcătorie sfruntată, bineînţeles, descoperită până şi de un serv simplu ca mine, atunci când ne-a fost relatată, darmite de mintea ageră a magilor. Era cât se poate de limpede ce dorea să facă Irod.
Petrecuţi de unii cu priviri de admiraţie, de alţii cu neascunsă ură am trecut prin mijlocul lor şi ne-am urmat calea. Cât stătusem la Irod, steaua nu o mai văzusem, după ce ne-am îndepărtat de vânzoleala cetăţii, vânzoleală stârnită de veni-

rea noastră, steaua a început iar să ne facă lumină călăuzindu-ne. Şi sunt dator cu o deslușire: steaua mergea cu noi ziua şi noaptea, cam la o înălțime de un acoperiș de casă cu douA caturi, deasupra noastră. Se vedea şi ziua chiar dacă nu CU aceeaşi claritate ca după apusul soarelui. înainte di' .1 m-
irlui
marşul în afara oraşului, când am trecut dc> ultim.1 111, 1
MM
bătut? Minunaților bărbați care ați venit din depătare, din Ecbatana magilor, voi care l-ați uimit pe Alexandru Neînvinsul, Cuceritorul, voi care vă numiți *maghush* în limba perşilor şi poate veniți de mai departe decât Chaldeea vestită în prezicători şi cititori în stele, din lumea turaniană, sau chiar din văzduh (aici îşi dădu seama că linguşeala e prea groasă şi îşi drese glasul)? Voi, fericiți *majdus,* cum vă cinstesc arabii, spuneți-mi *când* a apărut steaua"? Grăi magul Melchior ca mai în vârstă: „Steaua, care acum nu se vede, stă undeva ascunsă, ne-a apărut, după cum am stabilit, *deodată,* la toți trei. Vreau să spun că în aceeaşi clipă, nu doar în acelaşi ceas, şi acesta e un semn divin că ne-a chemat pe noi păgânii să-i urmăm, din momentul acela, de la întâia arătare. Asta am şi făcut, lăsând totul. Calcule, cărți, de încheiat, lucrări de supravegheat,
rude ce trebuiau protejate. Ne-am dus după Ea, din primul moment, abia am avut timp să ne facem bagajele cu daruri (fiecare a luat altceva şi asta datorită unui glas lăuntric: aur, smirnă şi tămâie, nu unul pe toate). Aici Irod se întunecă la
fața iar „In aprilie 748 de la fundarea Romei în constelația Berbecului, Jupitcr a intrat în conjuncție cu Saturn. Conjuncție vizibilă pAnă în 21 iunie 748, de la fondarea Romei, când Jupiter a intrat In constelația Taurului. Mai târziu, în 25 noiembrie, Jupiter a intrat, iar, în Constelația Berbecului şi pe *24 Decembrie a* atins conjuncția maximă. Acesta e semnul meu", spuse Melchior, calm. „Eu, începu Gaspar, am observat în Zodia Peştilor o conjuncție de planete aşa cum mai fusese (ziceau papirusurile mele moştenite de la un mag pe nmmele său Gaumates, ce 1-a consultat pe vestitul rabin Abarbanel, într-un comentariu al acestuia la profeția lui Daniel) cu trei

ani înainte de naşterea lui Molse. Conjuncţia a arătat atunci apropiata eliberare şi o arată şi acum. în zodia Peştilor a avut loc, deci, conjuncţia pe care am văzut-o", spuse Gaspar. „Şi se cunoaşte că Palestina e sub stelele din Peşti". „Credeam că toate conjuncţiile din Peşti vestesc nenorociri", se amestecă unul din învăţaţii lui Irod. Intrase pe neaşteptate în vreme ce toţi erau absorbiţi de explicaţiile magilor. „S-ar putea să ai dreptate, dar Cerul se supune Făcătorului

Său şi lutul Olarului, şi nu altfel", răspunse Balthasar. Şi cum îl priveau toţi aşteptând, continuă: „Eu am văzut o stea fixă în apropierea celor două planete amintite, spre Răsărit. Răspândea o lumină puternică. O stea de primă mărime. Steaua pe care am urmat-o". „Poate nu e decât un banal cornet", ripostă cel din casa lui Irod. Şi adăugă: „Doar şi la chinezi a fost văzută o stea, sau un cornet, la 750 de ani de la fundarea Romei(toţi foloseau calendarul roman şi vorbeau, am uitat să vă spun într-o latină de cărturari, ca într-o limbă universală, a învăţaţilor, dar nu ca să-i facă plăcere lui Irod; ar fi putut vorbi şi în greceşte şi abia atunci i-ar fi făcut plăcere; ei preferau însă latina pentru că o considerau mai sobră, mai precisă, mai impersonală) şi nu s-a petrecut nimic. De ce să fie altfel în Betleem? E o simplă stea, un meteor". „Nu are nici o legătură această prezenţă a unor *astres barbus* cu steaua noastră", spuse disprețuitor Melchior şi magii au zâmbit. Denumirea era exactă, „astre cu barbă", cu fuioare de lumină, dar pentru că o spusese Melchior, cel cu barba colilie, în valuri strălucitoare, şi felul *cum* o spusese, desigur nu întâmplător, era dovadă de umor, nu numai faţă de alţii, ci faţă de el însuşi, lucru nu prea des întâlnit. Discuţia s-a destins puţin şi a vorbit Gaspar, ca o încheiere de bun simţ: „Steaua noastră nu-i probabil o alcătuire naturală, ci doar aparent e o stea, ori, dacă vreţi, manifestarea benefică a unei Puteri Sacre". Şi, în liniştea care se lăsase, vorbi din nou Magul Melchior, demn şi cu o mulţumire visătoare pe faţa lui de leu regal, magnific: „Profeţia lui Ballam făcută în Ţara perşilor, de unde vin, e străveche şi clară acum: «„Va răsări o stea

din Iacob şi va zdrobi căpeteniile Moabului"»-. Acum profeția a început să se împlinească. Iar ce spune Daniel e foarte aproape: „Să ştii dar şi să înțelegi că de la darea poruncii pentru zidirea din nou a Ierusalimului până la UNSUL (Mesia), la Cârmuitorul, vor trece şapte săptămâni, apoi timp de şasezeci şi două de săptămâni, piețele şi gropile vor fi zidite din nou şi anume în vremuri de strâmtoare. După aceste şi două de săptămâni Unsul va fi stârpit, şi nu vn nver» ni mic. Poporul unui domn care va veni va nimici pleca legiunile din Palestina de bună voie. „Şi acest Prunc este, cum reiese din profeție, *Rege",* gândi Irod. Aşa cum, la drept vorbind, el, Irod, nu e, urcat pe tron cu ajutorul stindardelor cu vulturi romani. Numai prin sânge vărsat, nu prin sânge moştenit, şi-a cucerit şi îşi păstrează puterea. Chiar pe fratele său, bietul Teroras, cu ochii lui atât de mirați, când i s-a spus că va muri, din porunca celui pe care îl iubea, *a trebuit, da, a fost forțat* de conjurația făcută de acela cu unul din sfetnicii săi (cel din Cos) şi cu doi preoți de la Templu, să-1 trimită, împreună cu ceilalți, la moartea prin sugrumare. I-a părut rău, s-a perpelit o noapte întreagă la reşedința sa de lângă Ierihon, la băile Caliroe, unde se ducea după fiecare decizie crudă, şi orgia ce-a început la prânz, după noaptea aceea de frământări, 1-a mai consolat cât de cât. O soluție de moment, dar ce va fi se va mai vedea, *deocamdată* să nu scăpăm clipa. Clipa se pare că exact acum odată cu aceşti magi îi scăpa! „Să fie ceva serios? înseamnă că noul Ite i- va lua tronul lui David, ce-i aparține de drept şi va avea putere de legiuitor. Va fi Rege, Legiuitor şi Arhiereu. Arhiereu suprem. Cum să scape de El? Pe magi nici nu-i mai intri base ce căutau, ştia dinainte, şi adunase arhiereii (pe cel vc-i Iu vi pe cel in funcție) şi cărturarii pentru a afla mai mult, Îndeosebi, *unde* va fi locul naşterii acestui Mesia atât <lc r■ | >i ii de evrei. Betleemul e satul acela mic, la o oră de in.r, de cetatea pe care, el, Marele Irod o reconstruise. îşi aminti cu plăcere satisfacția lui Socius, generalul roman care I ajutase sa I îndepărteze pe partul Antigon din Palestina. Mal clar spus sa-l dea tronul prin uciderea lui Antigon.

Trei am Irod fusese rege într-o țară invadată de părți. Rege cu numele, deci, Aşa ceva nu o să i se mai întâmple. Satisfacția romanului la vederea teatrului făcut de el la Ierusalim şi a băilor publice şi a fântânilor de la Ascalon. Vroia să-i arate prin Socius lui lVlareus Antonius că se poate purta ca un roman, că încrederea Romei în el nu fusese zadarnică. Ba, chiar mai mult; nu el, Irod, refăcuse din ruine,' templul lui Apolo din Rodos? Nu inițiase o serbare ce trebuia să se deschidă cu fast o dată la patru ani, unde va chema soli de la
33
Roma şi poate îl va onora chiar Marcus Antonius sau altul, cine ştie, oricum are asigurate distracțiile pentru romani cu Hipodromul construit tot de el şi cu casele de oasepeți imperiali. La Berit, Tripolis şi Ptolemais nu a trimis, tot el, generosul, ajutoare, a împrumutat bani fără să se gândească la returnarea lor. Şi ce grozave sunt coloanele acoperite de pe strada principală a Antiohiei. Şi, deodată, toate astea nu mai au consistență. Vine şi îl uzurpă pe el, Irod cel mare, arhitect al Orientului, căruia numai piramidele îi mai pot sta înainte ca o provocare. Dar, într-o zi va construi ceva mai măreț şi decât ele. Poporul trebuie să i se supună, de frică da^ă nu îl ştie prețui şi iubi. Va recruta noi muncitori şi îi va sili să înalțe monumentele nepieritoare ale epocii sale de splendoare şi măreție". Se opri brusc din delir. „Şi Pruncul?" Dădu ordin ca magii să fie chemați în ascuns la el, în încăperea de taină de la palat. îi va ospăta şi le va dezlega limbile. Important e să afle acum *când* s-a născut Copilul-Rege. Magii au venit din Chaldeea, din Răsărit, ori mă rog, s-au întâlnit înainte de intrarea în Ierihon, sosind din trei direcții, şi după aceea au călătorit împreună. De omorât nu-i poate omorî, ştie tot oraşul şi furia mulțimii înfăptuieşte lucruri cumplite, să vadă ce spun, deci, când au văzut prima dată steaua. Aşa-i, când se arată o stea deosebită şi asta era, de vreme ce îi condusese până aici, se naşte întotdeauna un om însemnat. Să vadă însă cât e de mare puiul acela de om, să fie de o lună, de un an? Nu poate fi, magii călătoriseră pe cămile şi distanța de unde veneau nu era chiar uriaşă. Deci, se linişti şi li se adresă

în sălița aceea de lângă marea cameră de ospăț, dând între timp ordine să se aducă vinuri greceşti din cele care bea numai el (sublinie favoarea cu un clipit complice către Balthasar, care nu-i întoarse aprobator semnul) şi carne fragedă de fazan şi berbec fript în jar şi ananas din grădinile de la Calliroe. Vorbea repezit cu slugile să-şi impresioneze oaspeții, dar aceştia rămâneau mai departe sobri şi cumva absenți. „Când ați văzut steaua, prealuminațiilor magi, care ştiu că urmați pir ceptele marelui Ahura Mazda, că sunteți consilierii d<- l UH.ı >i regilor din Media şi Persia cea cu minunate covoare ți
a i
catele lui Israel. A zis: „Şi tu, Betleeme, casa Efrâtului, nu eşti întru nimic mai mic între miile iudei. Că din tine va ieşi Mie Acela care să fie povățuitor lui Israel, şi ieşirea lui a fost dintru început, din zilele veşniciei". E profeția lui Mica. Aşadar, Betleemul. „Betleem, murmură Irod şi fața i se întuneca la fiecare silabă. Poate, adăugă, să se mai încerce, totuşi, ceva". Păşi după aceea în față unul dintre leviții cântăreți, Ghedalia, fiul lui Iedutun, şi rosti cuvintele lui Ieremia: „Iată, vin zile, zice Domnul, când voi ridica din David o Odraslă neprihănită. El va împărați, va lucra cu înțelepciune şi va face dreptate şi judecată în țară". încheie intonând cu voce melodioasă psalmul care începe cu „în Tine, Doamne, îmi caut scăparea, să nu rămân de ruşine niciodată! Scapă-mă în dreptatea Ta şi izbăveşte-mă! Pleacă-ți urechea spre mine şi ajută-mă! Fii o stâncă de adăpost unde să pot fugi, totdeauna! Tu ai hotărât să mă scapi..."
La urmă a cuvântat preotul Semaia, fiul lui Haşub, Zerahia fusese şi el preot înainte de Semaia. Toate privirile s-au întors respectuoase spre el, când acesta a vorbit. Levitul dinainte a atins de emoție corzile harfei şi departe de a deranja adunarea, sunetul acela neaşteptat şi negândit de om, a fost ca o vestire divină a unei hotărâri, o sentință anunțată de instrumentul pe care-1 trezise degetele lui Ghedalia sau Suflul Primordial? Veşmintele lui Semaia aruncau ape de foc. Cu fața spre estul Altarului, a spus: „Totuşi întunericul nu va împărați vecinie pe pământul care acum este în necaz. După cum

în vremurile trecute a acoperit cu ocară ţara lui Zabulon şi ţara lui Neftali, în vremurile viitoare va acoperi cu slavă ţinutul de lângă mare, ţara de dincolo de Iordan, Galileea neamurilor. Poporul care umbla în întuneric *vede* o mare lumină, peste cei ce locuiau în ţara umbrei morţii răsare o lumină". Era din nou Isaia şi cercul se închidea de unde începuse, mai precis descria o răsucire nu o întoarcere la acelaşi punct, repetitivă, ci se înălţa, se adâncea, se înşuruba ca un sfredel ţâşnind spre un viitor ce acumula şi confirma trecutul profeţiilor ce aveau să se întâmple. Aveai impresia însă că

trecut, prezent şi viitor sunt înbrăţişate de ochiul profetului, *dintr-o singură privire,* aşa că Pruncul era *de la început,* de când Domnul făcuse totul, *şi în clipa aceea,* când în faţa lui Irod îi era vestită Naşterea şi totodată Venirea Lui, pentru noi, a doua oară, era aşteptată. Te gândeai că toate proorocirile fuseseră îndeplinite aşa cum hotărâse Atotputernicul şi la El trecutul nu era decât un viitor mai aspru, iar prezentul însuşi clipa în care nu exista curgere, ci eternitate. Bucuria Naşterii nu o puteai rupe total de Mântuire şi aceasta cum să se facă fără Jertfa de pe Cruce, fără chinul şi moartea ruşinoasă a Celui care fusese refuzat de ai săi şi El ne răscumpărase pe toţi prin înviere?

Puţine mai erau de sus din partea preoţilor şi aceştia i-au primit pe magi ca pe nişte fraţi îndepărtaţi, care descoperiseră, pe o altă cale, Adevărul. învăţaţii curţii, în schimb, s-au uitat cu invidia cu care un meseriaş priveşte la un genuin dăruit cu har. Aşa că unul a întrebat chiar: „Copilul s-a născut sau nu încă? Dacă e de la început cum să fie şi în timp?" Era un grec după părerea mea, din şcoala sofiştilor, care excelau în subtilităţi şi ce învăţau dimineaţa, contraziceau după prânz, după bunul lor plac, cu o ingeniozitate care te păcălea adesea. „Naşterea Lui e începutul răscumpărării noastre, Pruncul *s-a născut* în mijlocul oamenilor, dar el e din veşnicie", a răspuns iluminat Semaia. Cum spune Isaia e din „tulpina lui Isai (Ieseu)" şi doar aţi auzit, e în acelaşi timp „Minunat, Sfetnic, Dumnezeu tare, Părintele vecinicilor.

Domn al păcii", cum tot acelaşi profet spune. Grecul cu ştiința lui lumească a tăcut în fața ştiinței insuflate de Dumnezeu. Peste acel Prunc „Duhul Domnului se va odihni, duh de înțelepciune şi de pricepere, duh de sfat şi de tărie, duh de conştiință şi de frică de Domnul". în gura şi în sufletul preotului Semaia acest duh se rostea.

Preoții au plecat, după ce au lămurit *locul* unde aven «A se nască, mai precis unde s-a şi născut *Masiah* (Menla, Un sul), aşteptat de atâta timp. El avea să aducă ellbi i u . , i. romani, ceea ce nu se face fără vărsare de impusese Senatului alegerea sa repetată sub denumirea, e adevărat ambiguă, de *principe,* un dictator în fond. Preoții Templului se împotriveau pe față sau pe ascuns acestor sacrilegii, dar Irod nu ținea seama de protestele lor. Dizolvase şi *Sanhedrinul* dinainte cuprinzând arhiereii şi cărturarii cei mai drepți, formând altul mai docil, care-1 condamnă pe Hircan, rivalul său. Şi totuşi în *Sanhedrin* rămăseseră şi oameni cu frica lui Iahve.

Nu vreau să vă descriu înțelepții cu sufletele cumpărate de onorurile acordate de Irod, îi cunoaşteți poate şi din timpuri mai apropiate şi ați remarcat subtilitatea lor de a demonstra că *nimic, dar nimic* nu se întâmplă, dacă slujeşti un stăpân nedrept, numai să îți faci cu pricepere meseria, să ai eleganța meşteşugului, să mânuieşti noțiunile şi nuanțele acestora care pot răsturna chiar noțiunile de la care ai pornit. Când interveneau, totuşi, probleme de conştiință, se organizau vânători fastuoase de lei, urmate de destinderi prelungite cu vin de curmale şi dansatoare din Mițraim şi după o durere de cap şl grețurile de a doua zi, lucrurile reintrau în normalitatea lor anormală. Irod surâdea, de obicei, după aceste escapade ale învățaților săi (negreşit că oamenii lui iscodeau orice mişcare travestiți în servitori sau vânători, ori erau *şi aceasta,* mai precis), şi când vorbele i se păreau prea dure la adresa lui îi îndepărta sau II ucidea. Zeloții, cum erau cei patru cu fețele acoperite din curtea Templului, căutați de câteva săptămâni pentru uciderea unor strângători de biruri, căutau să se apropie de aceşti nesupuşi. Fie însă că le era reciproc teamă,

fie că nu aveau priceperea necesară unei conspirații puternice, fie că autoritatea tiranului inspira o resemnare sacră (,,E pedeapsa lui Iahve pentru nelegiuirile noastre", sau un raționament de supus: „Mai bine cu unul de-al nostru decât cu un asupritor străin", un respect al conducătorului, drept sau nedrept: „Ne conduce cu voia Celui de Sus") lucrurile continuau cu şirul lor de abuzuri, legi peste legi, proiecte făcute pe termene lungi, ca şi cum puternicii zilei nu ar fi supuşi Judecății şi morții, care nu iartă pe nimeni, aşezându-i pe fiecare, după

merit, în sânul lui Avraam, ori în străfundurile *Sheolului.* Oricum, nu învățații păgâni aveau cuvântul hotărâtor, ci preoții. Templul da greutate domniei lui Irod. Acolo, într-o sală mare din piatră cioplită, fu convocat o parte a *Sanhedrinului.*
Toate acestea le ştiu de la stăpâni, noi nu am intrat în palatul lui Irod, aşa cum am precizat. Dar magii în bunăvoința lor au comentat în fața noastră, probabil şi ca să ne lase amintirea acestor fapte şi dialoguri pentru tot restul vieții noastre şi chiar *după,* dacă urmaşii noştri vor vrea să ne rețină mărturiile. E drept, în ce mă priveşte, ele sunt indirecte în acest episod al curții lui Irod, în care nu am intrat, dar sunt directe, trăite în rest. Ce nu am văzut cu ochii mei nu pot descrie. Arhiereul şi cărturarii poporului convocați în grabă de Irod, destul de nervos, spunea magul Balthasar, au răspuns fără să consulte sulurile sacre, ştiau mulți, pe dinafară, pasaje întregi, ample din *Lege* şi *Profeți.* Dumnezeu vorbise proorocilor aleşi să-I poarte mesajele ca semințele, ori ca polenul dus de vântul Teman ce bate dinspre Deşertul Arabiei cald, vestind furtună sau zăpuşeală, întâlnindu-se uneori în preajma lacului Tiberiadei cu cel din Nord şi stârnindu-i-se mânia când, acesta, îndărătnic, nu i se supune. Furtunile care se iscă sunt înspăimântătoare şi lumea întreagă ți se pare că va pieri. Bărcile pescarilor (aşa cum vor păți şi discipolii Celui care avea să se nască) sunt răsturnate, sau zgâlțâite de puterea Adâncului şi numai la porunca Lui apa şi vântul certate se potolesc. Dar, să ascultăm lămuririle date lui Irod. Primul vorbi unul din fruntaşii Fariseilor, levit din tată în fiu, după Le-

gea lui Moise. Se numea Abia şi s-a pronunţat astfel: „Luminaţii magi, măreţe Irod, vin să caute pe Acela despre care Isaia a zis: «Iară Fecioara în pântece va lua şi va naşte un Fiu şi va pune numele lui Emmanuel»". Citarea acestei profeţii a uluit, stârnind zâmbete sceptice lui Irod, care a fost urmat de sfetnici în acel mod servil, prea binecunoscut, pe care îl adoptă supuşii când mai marele lor are o părere. Abia n-n retras cu demnitate. A venit rândul lui Zerahia, fitil Im i'-i, din familia lui Aaron, care aducea jertfele cu an Ieri ui iul şi cu tămâie în Locul preasacru şi făcea ispAşirt ptnl' H r >

VI. LA CURTEA LUI IROD

Am ajuns în faţa palatului lui Irod. Zidirea era impresionantă prin piatra colorată de marmură cioplită şi în jurul porţilor şi a ferestrelor. Alternarea de alb şi negru, de galben şi negru amintea trupul anumitor specii de viespi. Noi, servii, nu am intrat aşa cum se stabilise de către magi. Prima gardă ne-a şi spus-o de altfel, dar nu era nevoie. Comandantul gărzii purta pe creştet un coif şi îşi proteja obrazul de vânt şi 'i o ţesătură vărgată. Toţi soldaţii aveau acelaşi coif şi de o laturii şi alta a feţei un şal, ce-i fereau de vânt. sau de căldura pustiului.

Maj',11 au intrat după o aşteptare scurtă, timp în care un v.l.l il .i venit cu aprobarea: „Da, magii pot să intre. Măreţul Irod are bunăvoinţa de a-i primi, deşi treburile regatului sunt iu ente .i I, ca şi in toate zilele. Să fie, deci, scurţi magii, să nu-1 obosească pe stăpân". Melchior a vrut să adauge ceva, dai fi i uprll i .nul (iaspar 1-a privit lăsându-şi cu un zâmbet furişat ochll In JOH. Un soldat mergea în faţa magilor, altul în spate, nu ar/Unu rău, erau voinici şi chiar cu o anume mândrie in cestui I, d u simţeai ca o prefăcătoria deprinsă de exerciţiul pe «are ţl I du contactul îndelungat cu oamenii care aşleapl i de la line un anume gest, sau vorbă, o *mască,* o simplificare, unde funcţia socială, nu individul din tine este căutat şl preţuit, schema celui care eşti, sau pari. După ce au

trecut de primul portic, îl priveam atent, unul dintre soldaţi a scuipat, iar cel din spatele magilor s-a întors spre noi şi a făcut un gest fără echivoc, trecându-şl mâna peste beregată. Soldaţii lui Irod nu erau decât nişte mercenari, cu toate obiceiurile bărbaţilor pentru care războiul şi plăcerile simţurilor sunt totul, restul slăbiciuni de cărturari, sau treabă de

preoţi. Ei au grijă doar de funcţionarea perfectă a corpului pe care şi-**1**menţin suplu şi încordat instantaneu, la cea mai mică primejdie, gata să atace sau să riposteze şi nu-şi bat capul cu ce se află *dincolo* de corp.
între timp a mai venit un individ cu o înfăţişare foarte pestriţă şi mirosind a uleiuri parfumate, un miros combinat desigur din mai multe substanţe, unde am identificat eucaliptul, mireasmă plăcută şi întremătoare, dar şi mai greaua *aloe.* Nu l-au lăsat la început să intre, probabil aveau ordin sau considerau ei persoana lui dubioasă, cert e că l-au împins uşurel din faţa intrării, dar când să se îndepărteze, s-au întors însoţitorii magilor la Irod şi unul dintre ei (cel care scuipase) 1-a strigat pe nume: „Sihem, vicleanule, iubitorule de efebi, ce cauţi la Curtea magnificului Irod?" (Aici a surâs batjocoritor, dar fin, păstrându-şi o portiţă de retragere).
Probabil intră în obişnuinţa potentaţilor să se înconjoare de oameni învăţaţi, o dovadă, în ochii lumii, că puterea îi are aliaţi, sau că, în orice caz, ei („dacă şi ei") se supun autorităţii, ba o şi susţin, chiar inflexibilă şi tiranică, aşa cum era domnia lui Irod. Palatul din Ierusalim era loc, deci, şi de întâlnire şi adăpost pentru câţiva filosofi păgâni toleraţi şi puşi să discute despre adevăr şi destin cu fariseii Templului. Ce e iarăşi grăitor pentru Irod şi, implicit, pentru toţi tiranii de mai târziu (unul mult mai sângeros avea să se nască peste aproape două milenii în Georgia, în locurile de unde venea, cred, bărbatul care dansase la „Casa duhurilor" cu pumnalul în dinţi, mimând cruzimea şi agresiunea chiar şi în unduirile erotice) e această nevoie a *probelor de fidelitate,* de aprobări, apoi, de elogii repetate, din partea *inteligenţei* vremii, elogii care ajungeau în succesiunea lor nefirească, dar oarecum pre-

vizibilă, la absurde linguşeli, epitalamuri şi devoţiuni ipocrite care jigneau Ideea Divinităţii, a Omniscienţei lui Iahve. Un biet muritor ajuns prin voia Lui să conducă un popor (sau mal multe), un om, deci, pretindea să fie zeificat. In aceaaMI prl vinţă, nici Augustus nu era altfel, mândru *i\u* «vilii i(ll<

VI

această primă esplanadă, sau curte, zisă exterioară. Din conversaţii reieşea uneori şi meseria omului salutat, sau interpelat uşor ironic, sau chiar batjocoritor de-a dreptul, aşa cum se întâmplă într-un grup de oameni *excluşi,* care nu vor să se simtă că în adâncul lor starea aceasta socială sau religioasă (în cazul nostru se confundau) îl face să sufere şi atunci vor să se arate mai veseli şi mai detaşaţi decât sunt. *„Salom,* Boz tăbăcarule!" îi zicea, de pildă, un om cu mâinile pătate de vopsele unuia mai bătrân, ridat şi aspru în expresia feţei, ca şi cum s-ar încrunta mereu, fie din pricina efortului, fie din scârbă, mirosind piele abia argăsită. „Pace ţie şi casei tale!" îi întorcea Boz răspunsul, vopsitorului. La nişte măsuţe înguste se schimbau, lângă noi, aurei, sicii, drahme pe monede f u i chip omenesc. Gălăgia fişicurilor vânturate de mâinile iuţi ale /aniMor 'ji, mai ales, vorbele lor repezite şi agresive, mândre de însemnătatea meseriei lor, m-au deranjat de la început. Printre el se isca la un moment dat un fâlfâit de haine şi un vâJAlt de exclamaţii admirative. „E Gheşem, cămătarul, care vrea să strângă bogăţnle lui Solomon". Mai mulţi se grăbiră sfl-1 ureze *Salom,* dar bătrânul aplecat de spate, cu un baston sculptai ni mână trecu oarecum dispreţuitor mai depui. l ʜ' i parte din aceeaşi categorie ca şi ei, dar poziţia pe care l-o dAdea bogăţia, se vede uriaşă, îl izola de toţi... Oricum, i! itiul de noi, străini de Palestina, de ţăranii ce nu pliliM'i.i .....i.ila cairo Templu, de meseriaşii al căror specific ii pniici iu c (intact cu materii considerate imunde, de schimba lorii ilc hani, cărora li se mai adăugau copiştii şi ţesătorii, conildenitl versatili, pentru că aveau prea multe legături cu femeile, apoi dosi ur, sclavii, toţi erau excluşi de la slujbele Templului, trebuind să se mulţumească cu aceste locuri inferioare. Femeile şl copiii nu aveau nici ei o situaţie mai

bună, chiar dacii, fflrrtnd parte din familii de saduchei sau farisei, puteau intra in curtea a doua; în fapt, nu erau admişi la ceremoniile religioaso, uşa cum orau bărbaţii drept următori ai Legii lui Moise. Ne aflam, deci, între nişte refuzaţi ai timpului, iar unele conversaţii m-au surprins prin exactitatea lor, departe de o desprindere de mizeriile vieţii cotidiene, cum

te-ai fi aşteptat în preajma Templului, chiar dacă ne găseam într-un loc de trecere. Auzeam: „Nu mi-am plătit nici anul acesta dijma, nu am de unde, poate să mă arunce în Sheol strângătorul de biruri împreună cu sluga preotului". Sau: „De unde să dea fiul meu cel mare o jumătate de drahmă în primăvară?'* „A şi împlinit douăzeci de ani?" „Da, în luna lui Nissan..." „Iată-1 pe Hiran cel care îmbălsămează cadavrele în cartierul bogaţilor, nimeni nu-i calcă în casă, şi are o fiică la fel de frumoasă ca Estera şi cine o ia?, deşi tatăl a oferit o zestre bună". într-o parte, am văzut şuşotind patru bărbaţi cu feţele acoperite.
de acestea, de asemenea pe pieptar vor fi însemnate numele fiilor lui Israel. Le ştiu toate acestea de la Magi, eu nu le-am ştiut. Câte secrete corespondenţe între elemente şi oameni, întru această unică făptură erau concentrate cele douăsprezece triburi, cu familii numeroase şi diferite una de cealaltă până la contrazicere, bărbaţi păstori şi femei ţesând la gherghef (tunica de in şi meilul erau lucrate la gherghef) lâna oilor şi copii zburdalnici şi bătrâni istoviţi, care călătoriseră aşa de greu în pustiu şi la urmă muriseră, înainte de a păşi în mâlul de lângă Sucot şi Ţereda şi de a lua în pumni apa Iordanului, mulţumind Atotputernicului că i-a izbăvit din mâna Faraonului. O seminţie întreagă simbolizată de cele patru rânduri de pietre preţioase ale pieptarului. înaintând spre altarul Domnului unde ardea tămâia, nu un simplu om înfiorat aducea jertfă, ci o lume întreagă. Dimineaţa şi seara fumul binemirositor se va înălţa spre cer, fără întrerupere, din generaţie în generaţie, într-o laudă neistovită a Creatorului.
Templul însuşi înălţat pe o înălţime şi având trei nivele, trei caturi cu scări largi, monumentale, cotite, templu ale

cărei fundații fuseseră puse pe Muntele Moria de Solomon în luna Zlv, din anul al patrusuteoptzecilea, după ieşirea copiilor lui Israel din robia egipteană, fusese o lume împodobită de rodii şi flnlcl şi cu pridvoare. Ferestrele se lărgeau înăuntru, se strâmtau Innf.iră. Lemn de cedru din belşug, de la pardoseală la tavan în Locul Sfânt. Aur la aripile uşii şi pe pereți în Sfânta Sfintelor, a treia încăpere. .. Treceau şi altfel de preoți pe lânqă noi, alții îi vedeam pe scări, predominau hainele albe. Cel care trecuse pe lângă noi era un preot slujind în Curtea preoților şl având intrarea neoprită la primul altar unde se înjunghiau berbecii, la altarul al doilea unde ardeau miresme şi se a:lau mesele solemne ale punerii înainte şi în preajma candelabrului cu şapte lumini dulci şi limpezi. Mirosea a ulei sfânt, în care am deosebit aroma de scorțişoară şi smirnă. De toate erau unsprezece aromate. Ştiam că înainte de a intra în locul considerat sfânt din Templu, preotul trebuia să se spele cu grijă pe mâini şi picioare în cazanul de aramă spriji-

nit pe statui de taur şi numai astfel purificat va aşeza pâinişoarele din floarea grâului, nedospite, însă, pe tăbliile curate. Iar pe altarul de aur se ardea tămâia. Preoții numeroşi, leviții, pe care i-am văzut, purtau acelaşi turban foarte alb ca şi hainele lor lungi, şi-i secondau pe cei puțini, „aroniții", care slujeau în Sfânta. Cei puțini purtau mantie cu clopoței, cum am mai spus înainte, şi poalele acesteia aveau nişte ciucuri răsuciți cu pricepere să atârne egal şi ferm. La ceremonii un colant alb din in, urca, pe gambe, până la loja rinichilor, sub mantie. Noi stam în prima curte, pe un fel de esplanadă deschisă tuturor, şi preotul, de obicei, nu venea aici în ținuta aceasta, dar se vede că un lucru urgent îl obligase să treacă atât de aproape de noi, nişte necredincioşi impuri pentru el, cel ales de Iahve. Mulțimea s-a desfăcut în două şi el şi-a tăiat vad printre cei de lângă mine, grăbit. în jur, erau țărani palestinieni modeşti şi călători ca noi, cu turbane, acoperitori pentru cap şi învelitori pentru față, în culori vii, îmbrăcați în veste de in, sau lână colorată cu vegetalele Iudeii, sau ale Samariei, ale munților Liban sau ale Garizimului. Dar mulți se

vedeau înveşmântaţi şi în in imaculat, strălucitor ca neaua Hebronului. Femeile care treceau pe lângă noi şi se opreau în curtea a doua aveau capul acoperit, obrazul în general oval, amintind migdala şi ochii foarte vii, calzi, puri, aţintindu-te, nu furişaţi vulpeşte în lături. Albul pereţilor era un alb uşor îngălbenit cum e fildeşul, desigur, marmură, dar şi blocuri de Liban la încheieturi, la stâlpii de susţinere. Coloanele de aramă dinaintea Templului aminteau vag doricul, sobre, aproape virile aş zice. Razele solare, ciudat, parcă nu se îmbibau în moleculele metalului, ci îşi lăsau numai lumina să pătrundă, nu şi căldura grea. Berbecii, oile şi porumbeii erau luaţi din mâna ofertanţilor bărbaţi de acei leviţi oficianţi în alb. Sacrificiul îl împlineau însă înăuntru, pe altare, alţi preoţi.
Mai povestind cu vecinii mei, mai ghicind eu însumi, mal amintidu-mi discuţiile magilor, am putut înţelege rânduiala din măreţul Templu. Din vorbele mulţimii, am intuit că noi ■ ı nu consideraţi ca străini, nedemni să păşim mai ce erau duse ca jertfă la Templu, dar mulţi preferau să cumpere cât mai aproape de curţile sacre, unde vânzătorii de porumbei, miei şi berbeci erau numeroşi. Preţurile acolo, în faţa Templului, se vede că le depăşeau pe cele de aici, deci, lumea mai nevoiaşă lua şi purta pe umeri de aici jertfele oferite apoi preotului; în cazul turturelelor, sau a porumbeilor era obiceiul ca oferta să fie purtată până la Templu de copii şi ei îşi luau bineînţeles în serios însărcinarea şi priveau foarte mândri în jur. Lumea şuvoia spre Templu. Ne-am lăsat şi noi intr-o curte cămilele şi catârii, ne-am spălat şi am pornit-o într-acolo, înăuntrul Templului nu puteam intra, conform legilor, dar am dat ocol primei curţi. Prima era deschisă tuturor, a doua femeilor, a treia credincioşilor iudei. Apoi urmau: Curtea Preoţilor, de unde urcai 12 trepte la Sfânta Sfintelor, unde intra doar Preotul cel Mare la Domnul Puterilor. Am stat nemişcaţi şi tăcuţi implorând Bunătatea Divină să ne ajute în drumul nostru, să nu ne lase pradă descurajării, sau răutăţii oamenilor. In inima noastră am simţit o zbatere de vânt şi o căldură dulii', o încredere şi un entuziasm care ne făceau uşori, parcă **ar** fi circulat un curent de aer prin noi, de la creştet la picioare.

Nu puteam intra mai aproape de cele două altare, sub pedeapsa ' risă pe nişte coloane în latineşte şi evreieşte. După bere, noi fiind păgâni, necuraţi, nu făceam parte din poporul iii • de labve şi am stat în contemplare o oră într-o latură a (iiia;il exterioare unde circulaţia furnicarului era mai potolită. Arca pe cure o purtaseră ei în Pustiu, după ieşirea din Egipt, şl unde **BO** păstrau tablele Legii date lui Moise era miezul «scun» al Templului, dar locul ei era acum gol, în Sfânta Sfintelor Am privit nişte măsuţe tot aici, în prima cuite, pe (are se unlare.au metale preţioase, argint şi aur şi se auzea zăngănit do monedo. Erau mulţi zarafi, toţi gălăgioşi şi cu gesturi experte, ce făceau într-o clipă să crească, sau să descrească fişicurlle. Am văzut sesterţi greoi, aurei de ai romanilor, sicii şi drahme greceşti într-un Pactóle prefirat de iutile degete ale zarafilor, boabe ce nu aduc rod, vânturate în mână ca pleava zburătăcind. Monedele acceptate la Templu nu trebuiau să fie cu chipuri omeneşti. Cele din Tyr, sau cele cu

tripodul de pe „nerozi" nu erau antropomorfice şi erau valabile, aici.

Trecu o clipă un preot al Templului şi am avut răgazul să-i observ îmbrăcămintea aşa cum era prescrisă în *Exod* şi în *Levitic.* Fra îmbrăcat în in, avea efodă (un fel de şort) peste *meiluL* larg, sub care se vedea o tunică tot albă. Era desculţ. Pe cap, avea un turban ca o corolă întoarsă, tot albă. Era levit, preot simplu, ajutând la Masa tămâierii, unde ardeau miresme. Bărbatul care aproape s-a atins de hainele mele, mai precis eu nu m-am ferit destul de repede din calea sa, dornic să mă apropiu de veşmintele sale sacre, era destul de tânăr şi purta o barbă tăiată drept, îngrijit, uşor roşcată. Toată înfăţişarea lui exprima bunătate şi solicitudine, ochii ageri te ţinteau, dar fără dispreţ, învăluitori, mai degrabă decât cercetători. O privire largă m-a înfăşurat şi pe mine pentru câteva clipe, binevoitoare. Spre deosebire de acesta, Preotul cel Mare purta tunică dintr-un in foarte fin, brâu bogat şi un pieptar cu patru şiruri de pietre orânduite pe patru rânduri de câte trei, mai târziu aveam să aflu că erau sardonix, topaz şi sma-

rald, în partea de sus; apoi, rubin, safir, diamant şi opal, agat, ametist şi, în fine, hrisolit, onix şi iaspis. Toate într-o lucrătură de orfevru iscusit şi cu mâinile nepătate de păcat, într-o ferecătură de aur. Mantia era albastră, mai avea un efod pe umerii căruia străluceau onixuri ferecate şi ele în aur. Pe creştet, mitra îi da un aer solemn subliniat de tăbliţa de aur şi aceasta (o lucire de amiază mă orbise, când am privit-o, imprudent, direct) îi acoperea fruntea. Era o cunună împărătească, unde, cum îi poruncise Domnul (Iahve) lui Moise, sta scris „Sfânt e Domnul". Pe mantie am distins nişte corole de clopoţei de aur şi rodii, alternând într-o armonie care odihnea ochiul privitorului pe cât îl uimea. O măreţie ce venea din respectarea dorinţelor şi poruncilor Domnului, care îi spusese, în amănunţime, celui cu care convorbise, cum şi de ce trebuie să fie aşa odăjdiile lui Aaron şi ale fiilor săi, totul îmbinându-se într-un univers mic, rezumându-1 pe cel mare Pe pieptar avea scris *Urim* şi *Tumim (Lumină* şi *Desăvtirşirp)* deoarece Aaron, când va intra în sacrul loc, să-şi iimlnlenm fl celor aleşi de soartă să se bucure, să guste pâinea îngerilor, înţelepciunea. Mă numesc Iehu, fiul lui Iaşiba, fiul lui Searai, fiul lui Asiei. Gândul meu vă va însoţi. Când puterile mă vor lăsa şi ochii mei vor fi gata să se închidă, ai voştri poate se vor deschide uimiţi înaintea Pruncului. Vom fi cu toţii fericiţi, veţi avea atunci un semn de la mine, dacă nu mă veţi uita, cumva". A rostit *Salom,* înclinându-se; nu ne-am îmbrăţişat, dar ne-a învăluit într-o privire atât de tandră de parcă am fi făcu t-o. A luat-o pieptiş pe un drum în pantă, pietruit cu nişte bucăţi inegale, care nu se îmbinau şi unde colţuri tăioase se ţineau viclene, din loc în loc. M-am gândit la genunchii copiilor şi la un om care, împovărat de greutate, ar cădea rănindu-se în muchiile acelea.

Iehu se opri, cam la jumătatea drumului, ne mai arunoă o privire de adio şi intră în dreapta. Ajunsese, după toate semnele, în faţa locuinţei sale. Unind cele două laturi ale străzii, se boltea un arc de piatră. Arcul forma o încăpere deasupra •! .11 Iniei. Nu ştiu de ce, dar eram de la început sigur (când o luase spre capătul străzii, urcând) că Iehu exact acolo tre-

buia să locuiască. De obicei, intuiția nu mă înşeală când atribui anumite lucruri anumitor persoane. Şi asta pentru că li se poli ivesc numai (sau mai ales) lor, între ele existând o legătură necesară, deşi invizibilă, o afinitate obscură, care unui observator exersat cât de cât nu-i poate scăpa. între temperament şl comportament, între firea omului şi îmbrăcămintea aleasă, între slap.m şi animal, desigur că sunt relații previzibile, dar şi alte determinări şi raporturi, între forma pometilor şi vinul pe care îl preferi, între degete şi o specie de floare, între individ şl un element din cele patru care stau la temelia lumii. Iehu sta într-o mansardă (cum am spune, azi) unind un mal cu celălalt al străzii în pantă, într-un fel de pod, cu dublu sens.

Pe lângă noi se scurgea un flux destul de agitat de localnici, soldați romani şi neguțători veniți de departe. Am trecut pe lângă o piață şi pe mesele largi de lemn am admirat fructele ce păreau atunci culese, deşi era luna „tişri" spre sfârşit,

lună, totuşi, de iarnă şi în aceste ținuturi calde, când plouă mult şi noaptea am simțit-o destul de rece. Dădeam tocmai colțul când ne-a oprit un centurion, ce nu semăna deloc cu primul, acesta fiind tânăr şi cu buclele blonde ale coafurii bine răsucite. Un ambițios, am gândit imediat, despre el, se crede Marcus Antonius, frumos şi viril, cu trecere la femei şi iubit de trupă. Fără griji care să-i brăzdeze obrazul, ca la omul dinainte. Ne-a cerut să-i spunem cine suntem şi unde ne ducem; i-am spus cine suntem: Cititorul în stele Gaspar din Ecbatana, magul Melchior din Eghipet, Balthasar din Numidia. Despre noi, servii, nu s-a mai interesat. Vorbeau stăpânii şi pentru noi. Ne-am întâlnit înainte de Ierihon, la Fântâna îngerului, în urmă cu trei zile, de atuncea suntem nedespărțiți. Mergem la Palatul lui Irod. Când am precizat asta, chipul lui „Dominus Marcellus", cum i s-a adresat un soldat, după ce verificase bagajele, raportând regulamentar, a apărut mai relaxat. Despre stea nici vorbă să-i spunem şi despre adevăratul scop al călătoriei noastre (căutăm un prinț, i-am spus vag, oricum n-ar fi priceput, deocamdată). Ne-a lăsat liberi urmă-

rindu-ne totuşi lung cu privirea, cu o neîncredere specifică unei categorii de controlori militari, sau de vameşi civili, care te consideră un inamic, sau contrabandist potenţial şi tu trebuie să-i demonstrezi că se înşeală. Lucru pe care el niciodată nu îl va recunoaşte, decât cu părere de rău şi mai ales după ce te-a făcut să simţi că eşti în mâinile lui şi de el, numai de el, depinde dacă eşti vinovat cu ceva, ori nu. Când intri în joc şi devii serios, aducând probele nevinovăţiei, el abandonează şi îţi spune degajat: „Am glumit, am vrut doar să văd ce gândeşti.. ,* Oricum, ei nu se poate să nu aibă dreptate, ei cad mereu în picioare şi orice, dar orice situaţie, o răsucesc in folosul lor, o strâmbă în aşa hal încât tu eşti ticălos, sau în cel mai bun caz prost, iar ei înţelegători şi generoşi, pentru că nu te ucid şi nici nu te închid pentru tot restul zilelor talc, inutile în comparaţie cu însemnătatea zilelor adâncimilor lor întunecate.

Am mers încă vreo câteva stadii, printre case şi tarabe unde se vindeau mărunţişuri, am depăşit o piaţă de animali» '.47

tător cu experienţă, care constituia forţa principală de luptă, în formaţiile de atac. Cei mai expuşi erau tinerii, *hastati,* iar cei mai feriţi erau vârstnicii, adică *triarii,* cei din al treilea rând. Omul nostru făcea parte din centuria a doua a unui *manipulus* staţionat în Ierusalim. Poate primise lovitura acum vreo cincisprezece ani, de la dacii atacând în sudul Danubiului şi în Panonnia, pe care Marcus Vinicius îi alungase cu greu? Sau rana era de vreo nouăsprezece ani, din luptele cu mândrii *asturi* şi *cantabrii* nedomoliţi de pe *Coasta Iepurelui,* adică Hispania, cum îi ziceau fenicienii? Sau totul se petrecuse acum vreo zece ani în vreme ce, în frunte cu Drusus, forţau Elba spre izvoare, pentru a se face legătura, prin Moravia, cu frontiera Dunării?

Purta un bandaj de bumbac pe ochi, ceea ce nu-i dădea deloc un aer caraghios, ci mai degrabă îi întărea prestanţa, impresia de forţă masivă, calmă, metodică, pe care o degaja toată înfăţişarea lui. Lovitura venise din stânga, fără îndoială, şl trebuie să fi fost cumplită, dată cu un obiect foarte greu, nu

doar tăios, devreme ce îndoise casca, îi scursese lumina ochiului şl îi brăzdase adânc braţul. O sabie scurtă, încovoiată, cum poartă în război dacii? Da, asta trebuie să fi fost.
Eram datori şi noi bătrânului cu un răspuns, pe care il dădu Melchior: „Conduşi de o stea pe care am văzut-o în Ita;;.irit, de unde venim, mergem să ne închinăm unui Prunc, ce se va naşte pe aici şi El va mântui lumea. Suntem astrologi ■,i calculele noastre ne-au arătat întâi steaua, pe care am văzut-o şi deasupra noastră, după ce ne-am întâlnit, fără să ne fl vorbit, la Fântâna îngerului, lângă Iordan. Ea ne ghideazã de o zi şi o noapte (pentru unii nu prea uşoară, spuse, privind spre mine zâmbitor) şi acum suntem în a doua zi de mers împreună şi ea se mişcă de la Răsărit la Apus, spre Ierusalim, spre Betleem, nu ştim cu precizie când şi unde se va opri. Ştim însă că ne aşteaptă când dormim, şi chiar dacă uneori o pierdem, o regăsim".
Bătrânul ne răspunse în aramaică, fără să se arate peste măsură de tulburat: „«Căci un Copil ni s-a născut, un Fiu ni
48
s-a dat şi domnia Lui va fi pe umărul lui; II vor numi: Minunat, Sfetnic, Dumnezeu tare, Părintele veciniciilor, Domn al păcii. EL VA FACE CA DOMNIA LUI să crească şi o pace fără sfârşit va da scaunului de domnie al lui David şi împărăţiei lui, o va întări şi o va sprijini prin judecată şi neprihănire, de acum şi-n veci de veci: iată ce va face râvna Domnului oştirilor». Aşa vorbeşte măreţul profet Isaia şi, fără îndoială, în gura celor inspiraţi de Dumnezeu nu este minciună şi buzele lor şterse cu cărbuni înroşiţi vestesc poruncile Celui Prea înalt. Cred în Pruncul acela, pe care îl căutaţi, că va aduce izbăvirea neamului lui Israel. Tot vijeliosul Isaia ne încredinţează, aleşi călători spre Izvorul luminii, că: «El va vesti neamurilor judecata. El nu va striga, nu-şi va ridica glasul şi nu-1 va face să se audă pe uliţe. Trestia frântă n-o va zdrobi şi lumânarea care mai arde încă nu o va stinge. Va vesti judecata după adevăr. El nu va slăbi, nici nu va lăsa, până va aşeza dreptatea pe pământ; şi ostroavele vor nădăjdui în legea lui»". A sfârşit într-o răsuflare suspinată şi i-am ob-

servat două boabe cât grăuntele de orez formându-se, limpezi ca ele, la colțul pleoapelor, unde striațiile anilor săpaseră nemiloase. Se apropia de vârsta celor pe care îi privim cu mirare când vorbesc despre vremuri ce nouă ni se par legendare, aproape ireale, iar pe ei ca niște martori ai Minunii. Acum, noi, călători prin așezarea lui, eram viitorii martori ai unei Minuni ce le va depăși în înțeles pe toate celelalte și el simțea că se află în fața unor fericiți ce vor asculta gânguritul unui Prunc despre care, cu sute de ani înainte, vorbiseră profeții și dintre ei Isaia, cu înfocarea sa, era cel mai precis.
„Eu n-am să mai apuc să mă închin Stăpânului ce va domni peste pământuri și mări, peste ostroave și ceruri; Celui drept și Blând nu am să-i văd fața. Sunt prea obosit de numărul anilor mei, pentru a vă urma, de la distanță, asemeni unui câine care urmează caravanele negustorilor, sau asemeni delfinilor, care în urma triremelor dinspre Tir spre Sicania saltă veseli, pe dârele tăiate de proră, bucuroși să fie acceptați de marinari și uneori răsplătiți pentru fidelitatea lor l " firimiturile care cad de la masă, cu rămășițele de la ospățul ftti
soacra, pe Alexandra. Va porunci să-i fie sugrumați doi dintre copii. Un grecizant care reface cetățile și le umple de temple păgâne, respectând, de ochii lumii, religia lui Iahve. Sebaste (Samaria) și Cesareea, mai ales, cu o poziție favorabilă comerțului cu negustorii veniți din toate părțile, sunt noduri comerciale, îi place, cu osebire, Cesareea datorită și vecinătății Mării Mediterane. Locuiește și la Herodium, Massada, pe care o reconstruiește. Crimele pretindeau probabil locuri deosebit de liniștitoare pentru a putea fi uitate, lângă susurul fântânilor, sau în răcoarea teraselor cu mari ghirlande de trandafiri și iasomie, care îndepărtau mirosul de om care secretă toxinele fricii și ale remușcărilor. Fariseii îl disprețuiesc, moartea lui ar fi o eliberare pentru toată lumea. Anturajul său nu mai știa, în ultimii ani, cum să răspundă capriciilor, toanelor, furiilor tot mai intense, când se înroșea apopleptic la față și își sfâșia hainele scumpe, de croială grecească, și spărgea vasele de preț *cu* miresme care îi parfumau încăperile, după orgiile

nesfârşite cu vin de Sichem şi dansatoare din Babilon. August .ı spus în gura mare despre Irod, în Senat, auzind Crimele celui pe care ¡1 sprijinise: „Mai bine să fii porcul lui Irod, deal fiul lui", aluzie la faptul că Irod nu consuma carnea oprlla de /.c(/c... dar îşi ucide fiul, măcelărindu-1, aşa cum la- use ('rniins Precis că în fantezia lui Augustus, nutrită de miloi'i -ıı ı vremii, de credinţele comune şi de amănuntele furniznle de Imaginaţia poeţilor, cruzimea lui Irod atingea proporţii In *afara* măsurii umane, a raţiunii fie ea şi politice. Care-i, de fapt, *iraţiunv,* motivată politic, aşa cum s-a văzut de atâtea ori, când omul valorează mai puţin decât un animal, porcul impur, dar ulii După ce Iahve în marea Sa milă 1-a luat pe Irod cel mare, puterea s-a împărţit între urmaşi: Arhilaos, Irod-Antipa şi Flllp. l'rlmul lua Iudeea, Idumeea şi Samaria, al doilea Galileea, ultimul teritoriile de dincolo de Iordan. Dimineaţa am Intrat în încâlcoala de ulițe a Ierusalimului. Casele înghesuite una în alta aveau aproape toate în loc de acoperişuri terase, care formau proiecţia clădirii întregi, aşa cum în palma omului fiecare zonă a corpului are proiecţia sa. Trandafiri şi cactuşi în vase de lut adăstau în colţurile tera-
50
selor. Ele erau delimitate, dar se putea trece de la una la cealaltă.

Am pătruns încet, în faţă cu Gaspar, înţeleptul, urmat de Melchior cititorul în Şinele tainic, şi de blândul Balthazar. Calea era foarte prăfoasă. Noi veneam în urma lor astfel: Sem imediat după stăpânul meu, urma Mica şi eu încheiam şirul, îngustimea şi curbele dese ale străduţei ne sileau, de multe ori, să ne frecăm cu umerii de ziduri, lăsând să ne treacă pe dinainte localnicii, care ne priveau cu o curiozitate reţinută, cercetându-ne pe furiş. Se vedea că era mai multă lume decât ar fi fost în mod normal, după varietatea veşmintelor şi după tonul diferit al vorbitorilor. într-un orăşel, cum e acesta, se stabileşte în decursul anilor un fel de familiaritate între locuitori; aici simţeai difuz o incongruenţă, o nepotrivire între chipuri şi voci. Am întrebat un bătrân, ce avea pe umăr nişte lemne geluite, dacă era cumva vreun târg în acea zi, acolo.

Şi-a dat seama imediat că venim de departe, după hainele magilor şi întrebarea noastră nu 1-a găsit nepregătit. Ne-a răspuns printr-o altă întrebare: „De unde veniți, luminați călători, şi cum de cu toată marea voastră ştiință nu cunoaşteți porunca pe care a dat-o Cezarul de a se înregistra fiecare locuitor, el şi familia sa, în oraşul de baştină? E a doua zi când se fac, la funcționarii Romei, înscrierile şi lumea e multă, venită de pretutindeni. Quirinius, guvernatorul Siriei se pare că a fost cel mai harnic şi Augustus îl va răsplăti fără îndoială pentru promptitudinea cu care a încheiat recensământul. Trecu un centurion ars de soare cu nişte cicatrice pe brațul stâng, înfipt mândru în centura lată înnegrită de întrebuințare, vânjos, cu casca lovită în partea care acoperă tâmpla. Centurionul avea la şold *Glaudius* cu mâner cilindric, o sabie care mânuită cu pricepere se dovedise eficientă în războiul cu galii. Cămaşa era destul de uşoară, cu umeri şi solzi metalici de inspirație celtică, nu cuirasă grea, cum erau cele greceşti, purtate anterior. Nu avea jambiere de metal. încă din vremea lui Caesar, fuseseră înlăturate pentru a face mai uşoare urmăririle inamicului cisalpin. Casca era de formă »11
calota ogivală. După vârstă, centurionul era un *pri.u* / U|

V. CETATEA IERUSALIMULUI

Eram în Ierusalim şi emoția mea devenise febrilă căutând urmele unei istorii cu adevărat sacre desfăşurată în prezența LUI. De la casa lui Lasarus, privirea mea îmbrățişase cu o rotire largă, la miazăzi, depresiunea Tiropoeon, la miază-noapte, valea Chedronului şi construcțiile mai înalte pe care le descoperisem în valul de căsuțe şi sinagogi: Templul —■ în centru, palatul Iul Irod, în stânga, Fortăreața Antonia, în dreapta. Mă gândeam împiedicându-mă de câteva ori în pietrele drumului, la suferințele inimaginabile ale acestui oraş înălțat pe Sion Itegolo David, când soseşte aici, îl cucereşte de la iebusei şi cumpără locul Templului stabilind nucleul unui popor şi al unei religii, cărora Arca Alianței le era semnul vizibil că Invizibilul il ocroteşte şi i-a ales odată pentru totdeauna, în pofida incer<■ariloi prin (are trec. Şi pe noi, neamurile, ne-a ales prin apostolii neamurilor (Pius al Xl-lea: „Noi suntem spiri-

luilinente dintre evrei, noi creştinii suntem ca spirit dintre evrei"). Nolomon, fiul lui David, edifică Templul în jurul căruia NO rotesc, precum plantele în jurul soarelui, triburile din Palestina, speranţele si mândria lui Israel. Cum era Templul de alunei, a/l distrus? O zidire rectangulară cu trei încăperi, i.n \i i .ı stal in cea mai ascunsă timp de 400 de ani. După moartea lui Solomon, numai tribul lui Iuda urmează „Casa lui David", tulburările îngăduite de Cel de Sus divizând israeliţii. Reînflorlnd sub Ozia şi Ezechia, *Cetatea Sionului* va fi distrusă de Nabucodònosor, iar Nabuzardan, ofiţerul său, şeful gărzilor, urât nume de torţionar, ucigaş, devastator şi incendiator, dă foc palatelor, caselor bogaţilor şi sărmanilor şi Templului. Poporul e târât în robie în Babilon. Persia, sub Cirus, împăratul al cărui duh a fost trezit de Domnul, îi eliberează

pe evrei. După cincizeci de ani, deci sub Cir, binecuvântat să-i fie numele, întoarcerea evreilor în Ierusalim e posibilă. Au scăpat de o deportare pe care nu o vor uita niciodată, aşa cum nu vor uita robia la egipteni... „Marea de aramă", recipientul adânc în care se purifică preoţii înainte de a intra la altare e poate şi rememorarea *trecerii* Mării Roşii, când Domnul i-a scăpat înecând carele lui Faraon. Iar pâinile punerii înainte nu simbolizează cele douăsprezece seminţii, hrănite de mana căzută din cer, în pustie? Deportări care însă se vor repeta cu o furie şi cu o cruzime nepotolite. Primul gând după întoarcere a fost, fireşte, refacerea Templului şi Zorobabel reclădeşte lăcaşul sfânt. Viaţa de dinainte, ale cărei rădăcini le purtaseră cu ei în robie acum le răsădeau iar *acolo,* să ducă rod. Alexandru cel Mare, cu toate că 1-a avut dascăl pe Aristotel (pe care Toma Aquinatul îl va lua drept dascăl omenesc, învăţător având Sfântul Spirit drept dascăl suprem, supraomenesc), orbit de marea lui idee panelenică, nu i-a tolerat pe iudei. *Cărţile lui Moise, Profeţii, Psalmii* nu se potriveau cu aventurile erotice ale lui Zeus, cu cumînţenia gospodărească a lui Hesiod, poate Odiseu să fi semănat cu cei care rătăciseră prin deşert, ori Samson cu Hercule, dar rigoarea religioasă şi fervoarea sufletului evreu erau departe de zeii atât de păti-

maşi ai elinilor. Pe greci îi vor supune romanii. Alexandru se va stinge lăsându-şi numele şi visul de cuceritor al pământului, nu al celor nepământene. O măreție irosită în vremelnicie. In 63, Pompei ocupă oraşul sacru. Arca nu e în Sfânta Sfintelor, în 40, Irod cel Mare, un străin în fond, un idumeean, ajunge, cu ajutorul lui Marcus Antonius, rege al Iudeii. După Actium, îl sprijină pe Octavian. Senatul îl recunoaşte răsplătindu-i ataşamentul interesat. Octavian îi consolidează poziția şi vicleanul Irod o va lua în căsătorie pe frumoasa Mariamne, principesa hasmoneilor, o alianță, dar şi o pasiune, femeia îl adora pe cel care, în 29, va da ordin să fie ucisă. Pentru a cuceri poporul, Irod începe mari lucrări de reconstrucție a Templului, blocuri enorme de 9 şi 12 metri servesc la fundarea lăcaşului. Zece mii de muncitori sunt conduşi de loviți. Irod îşi ucide cumnatul, pe tăcutul Aristobul al III-lea, npol

înger când Nabucodònosor, mânios că ei nu s-au închiriat idolului, au fost azvârliți în arzimea flăcărilor. Mai erau Iona şi Chitul, apoi Orfeu cu lira, într-o grădină şi în jurul lui un câine, un lup şi pe ramurile unui copac porumbei şi un păun, de o parte; de cealaltă parte — o broască țestoasă, un şarpe şi un cal (inorog)?.

Toate astea mi le-am amintit în liniştea aceea de sub pământ, unde Beniamin mi-a întins respectuos o ulcică, să beau puțin vin, dintr-o amforă pe care tocmai o destupase, verificând acolo, pe loc, dacă nu cumva vreo musculiță, ori frunză de viță se strecurase în chiup. Vinul se alegea în amforă negrăbit, la întuneric, aşteptând învierea, îți venea să spui. De dincoace, s-ar fi putut strecura vreo impuritate. Zdrobiți în grandioase căzi de piatră (cum se pot vedea şi azi prin satele din Campania sau Lațium) strugurii îşi lepădau toată țărâna, aşa cum omul îşi lăsa trupul, pentru a dobândi nemurirea de după moartea aceea în pivnițe şi în catacombe, sau cimitire. In măruntaiele pământului erau şi de acolo aşteptau să fie ««•oasi» l.i lumină şi vinurile şi sufletele. Am simțit răceala lutului pe buze şi lichidul încă mai rece, dar imediat fierbinte. Un vin roşu, dulce, dar nu foarte, mătăsos, nu aspru, liniştitor. Am urcat cu amfora ținând fiecare de câte o toartă şi l-am

ajutat să o aşeze sprijinită la masă. înainte de a intra în sala
ile ospăţ, .nu lăsat opaiţul într-un colţ al unei mici încăperi
pe o policioară de lemn. Mai erau câteva opaiţe şi am remar-
cai că nici unul nu era identic cti celălalt, deşi erau de aceeaşi
formă şl mărime; desenul, o anume ciupitură, sau umflătură
a lutului le deosebea.
Am mâncat nişte portocale cu coaja subţire şi curmale mai
mari şi mai suculente decât cele cumpărate de mine la neferi-
cita „Casă a duhurilor", de care îmi amintesc uneori şi ro-
şesc; apoi mere de o rotunjime perfectă, păstrate şi ele în
adâncimea pivniţei, probabil, unde toate se umplu de o linişte
supraumană, aşteptând, aşteptând, aşteptând Scânteia care să
dezmorţească, să trezească flacăra nemuritoare, zeul din fie-
care, dormind în piatră. Cina a luat sfârşit cam pe la miezul

nopţii, dar ne-am ridicat de la masă după rugăciunea de mul-
ţumire cu o veselie departe de orice exces păgân. în camerele
alăturate ne aşteptau paturile gata făcute, şi la capul fiecăruia
câte un opaiţ de lut: o cupă cu ciocul fin conţinând fitilul îm-
bibat într-un ulei plăcut mirositor. Au ars toată noaptea dou-
sprezece asemenea candele, trei ale magilor, trei ale noastre,
şase ale gazdelor. Femeile dormeau separat, în odăile din spate,
păzite de servi ce vegheau unul în vestibul, doi înaintea ca-
merelor Miriamei şi Martei.
(într-un vas de pământ cu circumferinţă generoasă) din chiup
a prins să se prelingă greoi, dens, un conţinut gelatinos. „Mar-
meladă"! a spus, repezit şi primar, un muncitor ce ajutase
arheologilor să degajeze preţiosul vas. Tot acela cu exclamaţia
ce a stârnit hohote, dar de care el nu s-a mâniat, a fost desem-
nat (tocmai de aceea) să guste ciudatul vin solidificat. A luat
o bucăţică nu mai mare decât o firimitură de pâine de casă.
A mestecat-o îndelung, transpus, obrajii i se coloraseră de
un foc lăuntric. A stat o vreme nemişcat, s-a înroşit tot şi
s-a întins surâzător pe nisip. L-au dus spre seară la corturi,
unde a dormit două zile şi două nopţi fără întrerupere, nerăs-
punzând nici măcar prin vreun mormăit, sau sforăit la provo-
cările colegilor săi. Respira ritmic, fericit, cu zâmbetul pe care

îl avea înainte ca el să lunece în tărâmul fecund al inconştientului.
Omul a rămas cu numele *Marmeladă,* aşa îl strigau şi în satul său de lângă Razelm şi, mai târziu, când s-a îmbarcat şi a călătorit cu vasele comerciale şi pescadoarele ca simplu marinar aproape în toate mările. Prefera Mediterana, unde se pescuia bine pe vremuri şi sardelele mărunte erau uşor de reperat, in bancuri urieşeşti, înaintând lin în răcoarea dimineții şi vasele de pescuit nu aveau niciodată conflicte, peşte fiind din belşug, inr noi mulțumindu-ne cu sardina argintie şi netânjind după deliciosul *Anchoa,* sau marele peşte-spadă, din Sudul Siciliei, cu botul amintind chefalul Danubiului, la vărsarea în Pont. Deci, *Marmeladă* se pierdea printre miile de marinari, doar că se deosebea de aceştia prin faptul că nu agrea cârciumile şi tavernele din porturi, unde majoritatea îşi prăpădeau banii agonisiți în lungile luni de navigație. El îşi muia doar buzele în băutură, prilej de alte ironii îndreptate asupra răbdătorului şi sobrului om. „Nu îți putem, de, oferi vin, din ăla de care ai *beut* tu din ol şi ai *durmit* ca un mort, naiba ştie ce-ai fi visat tu, de nu-ți mai place nici să bei cu noi, nici să mergem împreună la dansatoare!" *Marmeladă,* pe care îl chema, de fapt, Vasile Grigore (Vasile fiind numele mic) nu le răspundea. Cert este că vasul lor *Sinoe,* oprit la Genova pentru reparații, a dat tuturor neaşteptata posibilitate de a sta

o săptămână în Peninsulă, mai precis de a cutreiera tărâmul latinilor. Şi, după gusturi şi afinități, după rudenii sau criterii obscure, echipajul s-a organizat în grupuri de trei-patru să răscolească tarabele mai ieftine şi locantele, să pătrundă în forfota piețelor şi în umbra pe care o lasă palatele la amiază, când soarele italic e fierbinte ca în Orient, să încerce băuturile şi jocurile de noroc ale localnicilor, ba să se şi încaiere cu aceştia, pentru pricini vechi de când lumea, pe care omul le arată la beție: gelozie, invidie, duşmănie etc. Vasile a pornit-o singur spre Roma şi s-a întors parcă şi mai senin, plin de o energie nouă, ce venea dinăuntru. De ce vă înşir toate astea acum, coborând în pivnița de vinuri a lui Lasarus? Chiar, de

ce ne spui? Pentru că Vasile mi-a vorbit numai mie, prietenul său, de dormitoarele mortuare ale etruscilor, de necropolele lor văzute în Umbria (al cărei teritoriu de acum corespunde vechii Etrurii) de sistemul subteran de coridoare şi încăperi unde nu te simţeai de fel stingherit de vecinătatea morţii, ba chiar o acceptai cu naturaleţe. Şi Vasile, om simplu, dar iniţiat (poate în somnul acela pe nisipul de lângă mare, unde lucrau ziua, dar de cine? de un dublu al său, de un strămoş care venise atras de mirosul vinului, *era vinul aceluia* din care nu mai rămăsese decât un nume pe o stelă funerară, sau o inscripţie pe un zid) mă ului arătându-mi cu ce se întorsese din Cetatea Eternă — nişte inscripţii din catacombe transcrise într-un caiet. Umblase prin ele ca printr-o pivniţă de vinuri, lejer, trăgând în nări mireasma de umezeală şi pământ, de aşteptare şi speranţă. Iată câteva din aceste epitafuri: „Ziua a doua după calendele lui noiembrie. Aici a fost depus pentru somn
Gorgonius
iubit de toţi şi care nu a urât pe nimeni". O alta: „Prea repede a fost îngropată Constanţa! Demnă de admirat pentru frumuseţea sa a trăit XVII ani, VI luni şi VII zile. S-ai pace, Constanţa!" Ori, scurte rugăminţi: „Roagă-te pentru soţul tău Celsianus"; sau: „Sufletul tău să se refacă în Binele Suprem, o, Kalemira". Vasile povestea despre nişte picturi copilăreşti şi grave în acelaşi timp de pe pereţii catacombelor. Erau cei trei tineri, Şadrac, Meşac şi Abed-Nego, în cuptor, despre care, ne spune profetul Daniel, că nu au pătit nimic, ocrotiţi de un

şi înţepându-ne plăcut obrajii, dacă o strângeam în pumn, neatenţi. Conversam cu Mica şi Sem, puţin mai într-o latură a mesei, dar auzind tot ce se vorbeşte, numai că, din respect, nu interveneam în conversaţia Stăpânilor, decât atunci când eram siguri că avem ceva de spus esenţial, şi chiar atunci fără grabă, sau îndrăzneală, cumpănind cu un fel de teamă cuvintele. Vorbeam doar cu nişte înţelepţi magi, nu cu negustori de cămile sau catâri, ori cu simpli funcţionari ai Romei, de respectat şi aceştia, desigur, dar fără cinstea care se cuvine numai devotaţilor trup şi suflet Atotputernicului. Raporturile

dintre noi, slujitorii şi mai marii noştri erau destul de frăţeşti aş zice, în sensul că ei nu ne umileau inutil, demonstrându-şi puterea asupra noastră (lucru ce se întâmplă, de obicei, la parveniţii care îşi ceartă subalternii în faţa străinilor), ci ne porunceau cu o demnitate firească, de care nu puteai să nu asculţi. „Dreptatea trebuie unită cu Iubirea", cuvântă Lasarus, „aşa o primită ea de Cel Drept, iar una fără cealaltă nu se poate. Dreptatea fără iubire e tiranie şi cruzime, Iubirea fără Dreptate devine slăbiciune şi compromis. Copiii trebuie educaţi în acest spirit, unind simţul dreptăţii neşovăielnice cu o iubire discretă. Susana a primit iertarea mea omenească pentru că s-a căit de micul său orgoliu de a-şi lăsa semnul într-o materie durabilă, intuind poate că omul e şi dator să lase urma trecerii sale pe pământ; dar semnul durabil e în sufletele oamenilor, nu în efemerltatea materiei şi ea a plâns şi pentru că a simţit şi s-a speriat de temeritatea gestului său, care tenta nemurirea (ori măcar durabilitatea) unei alcătuiri pieritoare: lutul, fie el şi înnobilat de o amprentă candidă". Ascultându-**1** atent, am scăpat una din măslinele din castronaş pe inul feţei de masă. Am vrut să repar stângăcia cu un miez de pâine, dar nu am reuşit decât în mică măsură. Untdelemnul străbătuse ţesătura albă ca spuma laptelui şi probabil se infiltrase în lemnul tăbliei. Miriam m-a văzut, a ghicit încurcătura măruntă în care intrasem şi a surâs întinzându-mi câteva cristale de sare să le prefir peste locul ce îl pătasem. în liniştea care se lăsase, odată cu venirea nopţii, am auzit nişte

glasuri îndepărtate de copii cântând; nu distingem cuvintele, dar linia melodică mi se părea cunoscută.

Vinul se terminase, aşa că am văzut-o pe Marta uitându-se întrebătoare la fratele său. Acesta nu şi-a dat seama de la început, prins într-o discuţie despre profeţiile în legătură cu Mesia, dacă va fi Fiul însuşi al Celui Viu, sau un înger din ordinele superioare, ori un alt Ilie, un alt Enoch, poate? Lasarus cita din Isaia scris în inima mea: „Apoi o Odraslă va ieşi din tulpina lui Ieseu şi un vlăstar va da rădăcina lui". Şi, gânditor, reluă mai dinainte: „Chiar dacă poporul tău, Israele, va

fi ca nisipul mării, totuşi numai o rămăşiţă se va întoarce, căci nimicirea este hotărâtă, făcând să se reverse dreptatea". Şi continua, după aceasta: „Duhul Domnului se va odihni peste El, duh de înţelepciune şi de pricepere, duh de sfat şi de tărie, duh de cunoştinţă şi de frică de Domnul". Dar ce nu puteau pricepe era această profeţie: El, Salvatorul, va fi un „om al durerii", nu al triumfului, alungat şi umilit de către cei pentru care venise. Lucru de mirare, lucru de neînţeles. Brusc, făcu semn unui serv să mai aducă vin la masă. Am ieşit şi eu dornic să-mi adun gândurile şi să vizitez, dacă se va putea, locurile de depozitare a vinului. Am cerut îngăduinţă Martei, care tocmai pregătea turtele cu stafide să fie aduse la încheierea cinei şi m-am dus după băietanul acela cu nume parcă de alint, Beniamin. Cava era largă şi uscată. Am văzut burdufuri dar mai ales amfore de diferite mărimi, unele cât un stat de om, altele cât statura unui copil abia adus pe lume, unde dormea vinul. Amforele aveau formă zveltă, atât de bine ştiută, dar, surpriză, în partea inferioară nu erau teşite, aşa cum te-ai fi aşteptat, ci ascuţite, permiţând să fie înfipte în nisip. Se sprijineau una de alta şi mi-a venit în minte că sunt nişte bărbaţi ce stau umăr la umăr într-o furtună, un grup statuar. Am auzit că în părţile Pontului Euxin a fost recuperată o amforă îngropată la mare adâncime în nisip şi când au desfăcut gura pecetluită nu a curs nimic, spre dezamăgirea cruntă a celor care aşteptau lichidul vechi de mii de ani. N-a curi nimic, nimic, nici măcar o picătură! Dar, scuturată e.I■ - InaIII
ai
îngăduinţa să o facă, între cele două proprietăţi era un mic pârâiaş (ce se aduna în căldarea de piatră a casei unde eram oaspeţi, un fir; celălalt mergea spre domeniul părinţilor Susanei). Aşadar, fără nici un gând rău, a ajuns în partea unde se află un fel de cărămidărie, în spatele grădinii lui Lasarus. Acolo oamenii pricepuţi în fabricarea pătratelor de lut, ce erau apoi arse în nişte cuptoare făcute tot acolo, lipseau, fiind vremea mesei. Ea, deci, se uitase ce se uitase, curioasă, la locul unde mâinile muncitorilor modelau lutul trebuincios adus din Iordan, ascultase şi adormitoarea muzică a pârâului şi, mai

ales, privise, — repeta ea mereu —, fără gând rău cărămizile ce aşteptau pe o platformă de lemn să se zvânte. îi plăcuse mult alinierea lor, culoarea pământului ce urma să fie ars şi nici ea nu ştia cum (aici iar se smiorcăi, dar Lasarus a mângâiat-o cu blândeţe şi ea şi-a revenit nu fără o privire furişată spre noi, nu cumva o condamnam? îi suntem binevoitori? Inconştienta viclenie, nevinovată în fond a copilului). Scurt, s-a cățărat pe platformă şi s-a plimbat cu tălpile goale peste cărămizi lăsându-şi în ceara lor pecetea, aşadar, toate cărămizile pentru noua casă a lui Lasarus vor purta forma piciorului Susanei. Dar ce e mai grav (un nou smiorcăit sublinia importanța declarației de bună voie a împricinatei) Susana *voise să-şi lase urma,* dorise să rămână prin ceva în memoria acelor cărămizi încă nearse, poate chiar în memoria casei şi a locuitorilor ei, ba chiar In a celor care vor veni după şi vor dezgropa cărămizile, să le folosească într-o nouă construcție. Toate acestea nu le spunea clar Susana, dar se subînțelegea din spusele ei, da, vrusese să facă un lucru de care lumea să-şi amintească multă vreme. Şi cărămizile erau cea mai potrivită placă de înregistrat scrierea unui mesaj către Necunoscut. Semăna cu scrierea de la piciorul rândunicii iernând la Petrus. Socoteală de copil, dar parcă îl auzeam pe acel Rabbi explicând abisul peste care trage o pojghiță jocul celor nevârstnici. Apoi mai era, mărturisea Susana, şi exemplul cărămizilor romane, când întăriseră Fortul Antonia văzuse cum grelele pătrate roşcate aveau un semn pe ele (o siglă a Romei şi a meşterului, deci, a procedat şi ea aşa cum se cuvine, în-

tr-un fel, marcând cărămizile, ne gândeam noi). Lasarus nu s-a supărat pe fetiță, i-a şters nasul şi ochii înlăcrimați şi a condus-o până la locul de unde începea proprietatea părinților ei liniştind-o, dar spunându-i totuşi că „e bine, de multe ori, să nu te grăbeşti când vrei să faci un lucru, pentru a nu-1 regreta apoi", vorbe mai mult de întărire a autorității adultului, decât de mustrare propriu-zisă. Când s-a întors, Lasarus zâmbea şi ne-am aşezat la masă. Eram, iată, martorii unui mic secret al locului, a unei întâmplări la care luasem parte

şi ea crea între localnici şi străini un liant sufletesc, aşa cum un eveniment uneşte oameni ce nu s-au mai văzut într-o îmbrăţişare frăţească, spontană. Susana va ajunge peste ani să slujească la Templu şi vocea ei melodioasă, deprinsă să imite trilul păsărilor din livada a lor săi şi a lui Lasarus, va înălţa laude Creatorului şi va intona bocetul funebru la Coborârea de pe Cruce. împreună cu alte femei *mironosiţe* (termenul de atunci este contrariul celui de acum) va fi îndurerată de Chinul Acelui care, în câteva ore, se va schimba dintr-un tânăr de treizeci şi trei de ani într-un om îmbătrânit de mulţimea Supliciilor şi Umilinţelor (nu găseai un singur loc pe pielea sa unde să nu fie urma sângerândă sau violacee a loviturilor). Un tânăr ce strigase în ultima clipă din rărunchii sufletului sau înspăimântat şi, apoi, se încredinţase, apoape surâzând, Da,
Tatălui Ceresc. Susana încă nu ştia că se va naşte undeva, în apropiere şi nu prea, Acel om şi Dumnezeu.
Cina am prelungit-o până destul de târziu într-o bună dispoziţie căreia nu i-a lipsit niciodată buna cuviinţă şi respectul faţă de comesean. Ne-am bucurat de vinul adus de gazde în amfore mici şi de tot ce era pus înaintea noastră. Fagurii aveau un gust minunat, o aromă de paradis, înainte de Izgonire, când albinele culegeau sucul marilor flori veşnic înflorite, proaspete ca în ziua Facerii lor. Florile acelea muriseră. Albinele nu. Peste peşte am stors fiecare o jumătate de lămâie şi coaja nu am aruncat-o imediat, urmând ca după ce he clătim mâinile în boluri de lut, special aduse, pentru aceasta de surori, să facem să piară orice mircs sau pată <l<" pe degetele noastre, cu cochilia lămâii fără suc, jilava numai *pătanii.* Toate explicaţiile, arătând cu mâna întinsă în zare, ni le-a dat, bineînţeles, Lasarus.
Ocupanţii de la Roma, cei care-1 adorau pe Zeus, vegheau să nu se aprindă răzmeriţa unui popor nemulţumit şi încurajat de *zeloşi* să se revolte şi să arunce în praful uliţelor stindardele lui Augustus. O ţară ocupată, aşadar, pe care noi o străbăteam căutând locul unde avea să se nască Pruncul Divin. Va conveni oare călătoria noastră lui Irod, preoţilor ce

slujesc la Templu şi oamenilor simpli, care-L aşteptau pe Mesia să-i elibereze de asupritori? Oricum, trebuia să ne înfățișăm mâine la Templu şi la reşedința lui Irod. Să cerem întâi ajutor Celui Venerat acolo şi pretutindeni, în locurile unde se găseau evreii, la Alexandria, sau la Rad-U-Țim, unde îmi petrecusem primii ani. La Irod, mai apoi, pentru a-i cere voie să întrebăm preoții Templului, *unde* anume se va naşte Copilul Sacru. Ierusalime, Ierusalime, ce ne aşteaptă în zilele cât vom sta în umbra zidurilor tale? Parcă ghicindu-ne gândul apăsător, Lasarus ne-a spus să petrecem după-amiaza toată
cu el şl cu surorile sale şi la noapte să-i acceptăm acoperişul. Eu unul m-am bucurat pentru că livada lui şi mai cu seamă am ibllilalea omului mă vrăjiseră de-a dreptul. în plus, ne-am fi odihnii şi noi şi luminații magi după o noapte agitată şi, la drept vorbind, nedormită ca lumea. Magii s-au consultat din priviri şl au Încuviințat. Rămâneam la îndatoritorul şi iubitorul do oaspeți Lasarus până mâine în zori, când urma să intrăm In ierusalim. Ploua, în plus, o ploaie nu prea rece, aşa cum se întâmplă prin părțile acestea în vreme de iarnă, dacă o poți numi aşa. Oricum, noaptea era frig şi umezeala te pătrundea şi în timpul zilei. Totuşi, avurăm parte de o iarnă deosebit de caldă, ca şi cum anotimpul însuşi ar fi stat în cumpănă, suspendat Intr-o aşteptare cosmică, iar crugul stelelor şi-ar fi încetinit mersul. Eu am ieşit câteva clipe în ploaia călduță, dezmorțită, cum se zice, care m-a îmbrățişat cu miile sale de brațe fluide, ca pe un frate. Sora noastră Apa, soră castă, umilă şi folositoare omului, pe care ne-a dăruit-o Creatorul; sora pe care o cânta, înfiorat de recunoştință, un locuitor al Umbriei, ale cărei coline înalte semănau cu cele de aici,

doar că erau mult mai verzi şi pământul era mai fecund, negru, nu roşcat. „Francisc pentru care toate aduc laude Făcătorului, iar Facerea Mâinilor Sale o vesteşte tăria", am spus, privind cerul cu nori şi după unul dintre ei, de forma unui peşte, steaua noastră, aşteptându-ne.

Am urcat pe terasă, o suprafață destul de mare de vreme ce fiind atâția (Lasarus, surorile sale şi noi toți, musafirii acelei case binecuvântate) nu mi s-a părut strâmtă. Ne-am aşezat din nou în jurul unei mese joase, scaunele erau aranjate deja, nişte scaune nu prea înalte, dar foarte solide, simțeai lucrătura temeinică a unui meşteşugar care se respecta şi îşi respecta semenii, punând nu numai pricepere fără greş, dar şi suflet în ceea ce făcea. Din păcate, vremurile mai apropiate au adus un dispreț nu numai pentru meseria pe care o practici, dar şi unul, mult mai grav, al comanditarului lucrării, al clientului, cum se spune azi. Meşteşugul nu are o valoare atât în sine, cât în transferul de inteligență şi pricepere, de onestitate şi efort de la om la obiect. Prin acest efort, ne despăşim eul îngust şi ne verificăm disponibilitatea pentru ceilalți, sau în anumite cazuri, ne închidem într-o precaritate, ne facem lucrul de mântuială, condamnându-ne, de fapt, nemântuindu-ne nicidecum. Scaunele acelea se vede că aparțineau unui om ce-şi iubea semenii. S-a spus rugăciunea de binecuvântare a bucatelor. Eram gata să ne aşezăm la masa ce se anunța încă mai îmbelşugată decât cea de la prânz; apărură şi nişte peşti mici în ulei şi faguri de miere şi câțiva ciorchini de struguri, ce minune, păstrați din toamnă, probabil înveliți cu multă pricepere în frunze şi ținuți în răcoarea unei cave. Ziceam că ne pregăteam, când în sală a năvălit o fetiță de vreo zece, doisprezece ani, plângând nevoie mare, şi, ştergându-şi, nasul cu mâneca într-un gest ce, se pare, e universal. A lipăit cu picioruşele desculțe până a ajuns în brațele lui Lasarus.

Din euvinte frânte de ruşine, emoție şi teamă, am închegat povestea Susanei, cum ne-a şoptit Marta că se chema micuța vecinilor. Anume că ea, plimbându-se fără nici o treabă prin grădina părinților a trecut, apoi, şi în cea a lui Lasarus Avtvi Smochinelor, aşa i se zicea locului, de unde imediat după prima cotitură a drumului se vedea Ierusalimul cel mândru cu Templul lui Iahve dominând oraşul. In dreapta este Muntele Măslinilor (de fapt un deal mai semeț) despărțit de albia Chedronului de oraş. în stânga, e Grădina zisă Ghetsimani. Ne-a

oferit apă proaspătă şi loc de odihnă. Din prietenie, nu pe sicii sau drahme, auzind de unde venim şi mai ales ce căutăm. Steaua se afla deasupra livezii sale, ca şi cum ar fi vrut să ne îndemne să nu refuzăm. Am primit cu bucurie oferta atât de generoasă, mai ales că era de acum amiază. L-am urmat pe Lasarus şi am pătruns într-o grădină unde creşteau, de la margine spre centru, portocali, lămâi, măslini şi viţă de vie. Coardele întinse pe araci erau dintr-un soi pitic, aşa cum v.ı/u:.cm şi prin Trinacria sau Sicania, ori Sicilia, cum îi spun grecii. Boabele nu prea mari sunt foarte dulci. Vinul e licoros, pielița pare poroasă ca un burete de mare, dornică să se îmbibe cu Lumina şi căldura Orientului. Ne-am spălat cu grijă, ne-am uns cu ulei dăruit de gazdă fruntea şi pielea membrelor Psalmul spus dimineața pe drum l-am însoțit cu altul, bas ıı ıı-, . ı apărut din casă însoțit de două tinere, pe care le-am
salutat respectuos. Erau surorile sale, Miriam şi Marta. Toți din casă aveau vreo douăzeci-douăzeci şi cinci de ani, păreau fericiți ■ ı tinerețea ii făcea să strălucească prin fiecare gest, de la cel ın ıı mărunt la rugăciunea pe care am spus-o toți, gazde şl oaspeți, înainte de a ne aşeza la o masă de lemn, lungă, într-un fel de btlcMtlrla de vară, cum spun europenii, sau de umbrar, sub viţa de vie ce forma un acoperiş. Un vânt cald ne atingea numai picioarele eliberate de strânsoarea încălțămintei de peste /I, ne des făcusem curelele sandalelor şi ne simțeam ocrotiți şl mulțumiți. Au fost aduse pe masă castroane de lut cu nişte măsline uriaşe, negre, mustind de untul lor. Apoi, peşte fript, pălne tăiată în pătrate pufoase, o brânză de oaie de un alb de scoică umedă (fusese poate ținută în apă să se desăreze şi lucind îmi evoca mie cochiliile peste care trece ritmic fluxul, bătaia de inimă nevăzută pulsând undeva în hăuri marine). O amforă mijlocie cu vin făcut de Lasarus încorona darurile. Am ospătat într-o senină frăție. Ne simțeam

rude, deşi abia ne cunoscusem şi vorbeam cu prețuire unul către altul, dar mai ales cu o afecțiune proaspătă, pură. Locul era minunat de bine aşezat, deasupra Ierusalimului, iar un fir

de apă se aduna, am observat, într-un vas de piatră, lângă casa lui Lasarus. Pământul în anumite locuri era umed, izvoare nevăzute irigau subteran o parte a grădinii. Am ieşit, după masă, să facem o scurtă plimbare, să cunoaştem mai bine,
de sus, oraşul. Un sentiment obscur ne îndemnase să nu ne grăbim, să nu plecăm înainte de a ne întări sufleteşte şi trupeşte la masa lui Lasarus cel primitor. Se ştie că, din vechime, oaspeții sunt socotiți sacri, deoarece nu ştii, niciodată, dacă cel care îți intră în casă nu e cumva un înger, un trimis al lui Iahve, un Mesager al Cerului. Dar la blândul Lasarus nu era acest gând prudent, această asigurare, acest joc, sau *pariu* (cum avea să spună un gal, peste veacuri, un gal cu numele unei sărbători cinstind *trecerea, Pastele,* când se mănâncă împreună mielul pascal) nu, la el era şi mai mult decât *pioşenia* cu care doi bătrâni au primit în ospeție, un zeu păgân, fără să ştie, ori respectul cu care un tânăr, Tobie, a fost condus de un înaripat, pe un drum, în pustie. Era o revărsare de iubire dezinteresată şi spontană, o generozitate ce făcea din orice clipă petrecută aici o sărbătoare. Ieşisem, deci, conduşi •de el să dăm un ocol grădinii, soarele nu mai avea putere şi prima stea clipea cât un vârf de ac. Ne-am oprit pe un mic dâmb, într-o latură a grădinii şi priveliştea Ierusalimului s-a arătat acum în toată măreția şi splendoarea sa misterioasă. De unde eram, distingeam zona Templului şi lângă el un turn dominând, ca un mirador. Era fortăreața Antonia. Templul propriu-zis avea mai multe curți interioare cu magnifice coloane ce se vedeau de aici ca nişte lumânările subțiri, dar care se înălțau ferm. în partea stângă era un palat, reşedința lui Irod. Locuințele şi piețele nu se deosebeau. Acoperişuri şi terase, petalele unui trandafir, cu miezul Templul. Sepalele: zona numită Gheena, locul de depozitare şi ardere a gunoaielor. Apoi, Țarina olarului, unde pământul argilos era folosit ca materie primă în străvechiul meşteşug. Un deal se de- i . cea dintr-o parta a oraşului şi o pornea abrupt: *l)cnlu*
i l

buşească fărâmiţat. Dar nu, osul e durabil şi pământul, din anumite locuri conservă, de fapt, intact scheletul uman ... Şi încet, procesul invers fu reluat, apăru un smoc verzui pe coaste,
se formă un fel de mătase a broaştei pe ploape, se depuse un praf ce se întări şi se umezi, pe braţe apăru carnea, la început gingaşă, tremurând, o carne de copil de ţâţă, o carne de miel, nu de om, apoi se învârtoşa, se consolidară iar muşchii şi se defini forma membrelor. încet, omul îşi reveni. Privi mirat peste măsură în jur. Pe chip i se citea frica şi deznădejdea. Se uită, după aceea, la cel mort în noaptea aceea şi cuprins de un neaşteptat elan a sărutat fruntea bătrânului, albă, marmorceană, o placă pe un loc de unde viaţa fugise spre o altă ţară.
Negustorul plângea în hohote şi îngenunchind lângă mort îşi îndreptă privirile spre cer, îşi ridică braţele şi rosti: „Iartă-mi, Tată al tuturor, păcatul de a mă fi crezut altceva decât noroi, pe care Suflarea Ta **1**-a însufleţit. Nu-mi socoti şirul greşelilor mole, căci nimeni nu este drept înaintea Feţei Tale. Nu **In.I pedepsI** du'^ă cuvintele nebune pe care le-am proferat **despre** fratele meu ce zace aici!" L-a tras pe hangiu de o **parte S a u** dus împreună spre o magazie de hamuri lipită **de atellel** (pentru mici reparaţii, necesare caravanelor, curele rupte ce erau cusute pe loc de un meşter ajutat de un tânăr imberb, harnaşamente ajustate să nu roadă spatele animalelor nisipul strecurat între piele şi apăsarea greutăţii producea cumplite rosăturl cailor şi cămilelor, la un drum mai lung). A reapărut întins Jntr-un sac, legat cu o cingătoare de sfoară **/.rosol.III.I** l.**I preş arase** o pulbere fină ca un penet de corb în păr. Cenuşă. Ne privi cu duioşie aproape, plângând iar şi se întoarse **po** câlcAle foarte, foarte lent ca într-o mişcare descompusă in fazele tale şl **M** depărta în direcţia de unde veniserăm ieri seară. Să fi văzut deruta confraţilor de breaslă: fugeau după el, întrebându-**1** ce să facă, totuşi, cu avutul lui? Ce să spună familiei **şI** cunoscuţilor? Unde poate fi găsit? Cât vrea să stea? Acela s-a dus plerzflndu-se în praful roşcat şi i-a lăsat fără răspuns. Sau, mal bine spus, totul era atât de

limpede, încât întrebările erau Inutile şi răspunsul dinainte cunoscut.

66

IV. CASA LUI LASARUS

Soarele era sus când am plătit şi am pornit-o la drum. Am spus în gând o rugă. Urma să ne rugăm în linişte undeva pe ruta noastră şi să îmbucăm ceva, nimeni nu avea acum pofta de a mai sta în caravanserai. Tăceam. Se auzea doar ritmul copitelor bătucind pământul uscat. Magul Gaspar a început un Psalm şi noi toţi îl murmuram după el; unele pasaje le ştiam, altele le intuiam, ca şi cum cineva dinăuntrul nostru şi le-ar fi amintit şi ni le şoptea. „Ia aminte, Dumnezeule, la rugăciunea mea, şi nu Te ascunde de cererile mele! Ascultă-mă şi răspunde-mi. Rătăcesc încolo şi încoace şi mă frământ, din pricina zarvei duşmanului şi din pricina apăsării celui rău. Căci ei aruncă nenorocirea peste mine şi mă urmăresc cu mânie. îmi tremură inima în mine şi mă cuprinde spaima morţii, mă apucă frica şi groaza şi mă iau fiorii. Eu zic: o, de aş avea aripile porumbelului aş zbura, şi aş găsi undeva odihnă..Dulceaţa amară a versetelor ne cuprinsese şi nici nu am observat cum au trecut ceasurile. Pe cale nu ne-am întâlnit decât cu un grup de localnici care mergeau la nişte pământuri undeva dincolo de dealurile printre care treceam apropiindu-ne de oraşul unde îşi avea reşedinţa Irod. Drumul urca. Treceam acum pe lângă nişte livezi de măslini ce ne flancau. Era un drum pietruit destul de larg, încăpeau toate trei cămilele în acelaşi timp. Noi, pe măgăruşi, la urmă. Palmieri se vedeau din loc în loc, groşi, cu seva parcă adormită. Dintr-o casă albă, când am ajuns la culmea dealului, ieşi un om cu o greutate pe umăr. I-am spus *Salom* şi ne-a întors urarea şi salutul cu un zâmbet larg. Am oprit să schimbăm câteva vorbe, încurajaţi de bunăvoinţa lui. Se numen Lasarus şi avea o proprietate aici, în Betania. Bet-Trm . i . ,

hl

de parcă **1**-ar ñ răzbit somnul. Trecu dincolo, fără durere, zbateri sau ţipete, în moarte, înainte ca noi să fi prins de veste. Muri, deci, aşa cum mor cei împăcaţi cu Dumnezeu, cu lumea

şi cu ei înşişi. Sufletul său călătorea, probabil, spre ceata celor cu mlădiţe verzi, nu ştiu dacă având şi crăpături sau porţiuni uscate, dar pulsând oricum de o sevă nouă ce îl inunda
pe măsură ce seva cealaltă, pământeană, îl părăsea. Mâinile începuseră să i se răcească lent. I-am închis pleoapele. Ne-am mişcat noi mai gălăgioşi, sau au simţit cu toţii că se întâmplă ceva neobişnuit (deşi moartea e lucrul cel mai obişnuit, pe care muritorii îl tratează drept cel mai neobişnuit), vreo suflare tio frig, când a venit îngerul Morţii să ia sufletul vârstnicului care în urmă cu câteva clipe ne vorbea, cu ochii străluciton, despre Păstorul lui Herma. Cert este că se crăpa de nI I şi nu mai era nici timp să mai dormi. în afara negustorilor ce îşi reveneau după cheful cleios cu băutura aceea dul- • imim, *Itatafia,* nimeni n-a ţipat, sau n-a încercat să facă scan- il.il v., zice că moartea bietului moşneag nici n-a deranjat pe nimeni, companionii lui l-au spălat şi au procurat cele necesare îmbălsămării, aloe şi smirnă în mixtură şi o amforă mare i II ulei Ziceam de comercianţi, aceştia se întreceau în ţâfnoase i< u/.ipi absurde, ba că de ce a trebuit să plece la drum un "in alai de v.îrstnic, ba că de ce nu am avut noi grijă să nu-1 suprasolicităm cu întrebările şi să-i provocăm o criză, de undo 1 s-a tras moartea, ziceau, enervându-se pe măsură ce < i.ir.ii IIIIIIIII, i mincinosul, părelnicul eşafodaj, vedeau singuri că acesta nu rezistă şi trebuie proptit cu ţipete, invocaţii releu ce, false .....ari naive („Doamne, Dumnezeule", spuneau indignad, chipurile, „cum e posibilă atâta răutate?"). Ori ne declarau i. In .m< i un fel de arruínente: „Sunteţi sau proşti, sau criminalii* l-am lăsat să se descarce.
Unul negricios şi iiso.it făcea deja o spumă albicioasă frământat, i spasmodic la colţul buzelor (m-am gândit la balele şerpilor cu care avusese de-a face Mica), cum vezi la câte un cot de râu, unde se rotesc în vârtej resturi aduse de curent, mereu pe loc, exasperant. Moartea nu intrase în socotelile lor şi acum, deodată, tam-nesam, iată că din pricina voastră (ară-

tau spre grupul demn al prietenilor şi însoţitorilor bătrânului) ne-am stricat ziua, cheful de a mai călători şi trebuie să suportăm şi un mort lângă noi. Aceste cuvinte din urmă se vede că au fost prea mult pentru un bărbat ce stătea tăcut şi nu-i băgasem în seamă până atunci, nici la fântână, nici mai târziu. S-a uitat fix la cel care rostise aceste vorbe nu doar crude, dar şi necugetate, ca să nu spun profanatoare pentru cel al cărui corp sta răcindu-se în faţa noastră. Negustorul a început să se dezbrace sub ochii noştri tot mai miraţi. Parcă era singur, acasă la el, avea mişcări lente, metodice, dar se vedea că nu e atent la ce face. A rămas doar într-un fel de slip strâmt deasupra căruia i se revărsa burta nu flască, elastică, un balon bine umflat, nu atârnând; a vrut să scoată şi acest ultim semn de decenţă şi ar fi făcut-o dar am avut impresia că rugăminţile din ochii noştri au fost ascultate de străin şi 1-a iertat pe negustor de ruşinea de a ne apărea aşa cum 1-a făcut mama sa. Carnea acestuia a prins să scadă, treptat, asistam la un proces accelerat de slăbire, ceva înspăimântător, incredibil, să constaţi că omul se subţiază, se topeşte sub ochii tăi, se întunecă la faţă şi se scofâlceşte încât devine masca şi schiţa celui care a fost. Da, vocea e a lui, o ştii atât de bine, dar el e greu de recunoscut sub acest chip mumificat, acoperit de o paloare verzui-cenuşie. Se descărna. I se topiră muşchii, i se vădiră zgârciurile, antirculaţiile, venele secate (nişte fire de apă în albii sparte, secetoase) îşi Upeau pereţii sclerozaţi, unghiile în schimb crescuseră peste măsură, se transformaseră în nişte gheare răşchirate, se bombară cornoase, părul, de asemenea, se îndesi, apoi brusc se rări, îşi pierdu culoarea (era un castaniu plăcut, ce deveni pământiu, şters ireversibil, cum au pieptănătura cu goluri unele bătrâne ce-şi pierd podoaba capului şi nici nu le mai pasă). în fine, globii se lipiră de fundul ochilor şi se istoviră în găvanele acelea tot mai adânci. Apăru craniul lucitor apoi see, nuditatea sa mă înfiora. Omul devenise un schelet şi nu ştiu prin ce miracol, prin ce vrajă, sau magie (albă? neagră?) se ţinea In tuşi drept. Ar fi putut din moment în moment să se deşirai i< să se dezarticuleze într-un zornăit sinistru de oase, lA M Pfl«

Lungul nostru dialog a luat sfârşit pe neaşteptate; un bătrân îmbrăcat într-o haină de in ne privea surâzând şi l-am chemat cu un gest spontan să ni se alăture.
„Am ascultat ce aţi vorbit, fără să vreau, mărturisi el. Dacă aş fi deschis ochii aţi fi încetat să vorbiţi şi tânărul acesta, arătă el spre mine, nu ar fi cunoscut învăţăturile cuprinse în *Cărţile hermetice,* de unde ai recitat aşa de pătruns. Tot despre un Păstor aş vrea şi eu să vă spun, Poimandres însemnând păstorul (omului); anume despre descrierea unui anume Herma, intitulată Păstorul. Nu vreau să vorbesvc despre viaţa acestui rob eliberat de o femeie virtuoasă, Rode, nici despre dorinţa lui de avere, care **1**-a îndepărtat de calea cea dreaptă, nici măcar de persecuţiile la care a fost supus şi de sărăcia în care a ajuns în urma denunţului făcut de propriii copii. Herma rămâne doar cu un mic ogor în suburbiile Romei, pe Calea Campaniei, zece stadii după Calea Publică. Se întoarce la Cel Drept şi îşi readuce copiii şi soţia (ce avea firea Xanlipei) la o nouă viaţă. învrednicit de Cel Prea înalt cu minunate viziuni simbolice, el trăieşte de acum pentru şi în Dumnezeu. Păstorul e de fapt îngerul său. Aş dori şi eu să-l dăruiesc tânărului serv o amintire spirituală şi îi voi povesti o convorbire a lui Herma cu Păzitorul şi îndrumătorul Iul. Iată ce-i porunceşte Păstorul lui Herma: „Fii îndelung răbdător şi priceput, mi-a spus el, şi vei birui toate faptele rele şi vei săvârşi dreptatea. Dacă vei fi îndelung răbdător, Duhul cel Sfânt care locuieşte în tine va fi curat, nefiind întunecat de alt duh rău; ei locuind în lărgime se va bucura şl se va veseli cu vasul în care locuieşte; va sluji lui Dumnezeu cu multă bucurie, având el însuşi îndestulare. Dar dacă vine mânia, Duhul Cel Sfânt care este gingaş se simte îndată strâmtorat pentru că nu are loc curat şi caută să se depărteze de acel loc; e sugrumat de duhul cel rău, neavând loc să slujească Domnului, după cum vrea, că este întinat de mânie. Că Domnul locuieşte acolo unde-i îndelunga răbdare, dar diavolul unde-i mânie... Dacă iei foarte puţin pelin şi-**1**

torni într-o oală cu miere nu se strică oare toată mierea, nu se strică atâta miere de foarte puțin pelin, nu se pierde dul-

ceața mierii şi nu mai are aceeaşi valoare în ochii stăpânului, pentru că s-a amărât şi şi-a pierdut folosul ei?" „Dacă vei respecta această poruncă vei fi iubit de oameni şi de Dumnezeu", întări bătrânul în haina de in, privindu-mă cugetător. „Aş mai spune o pildă, adăugă el, şi începu brusc: „Păstorul mi-a arătat o salcie care acoperea câmpia şi munții, iar sub frunzişul sălciei veniseră toți cei chemați în numele Domnului. Alături de salcie stătea îngerul cel slăvit şi foarte înalt al Domnului, cu o seceră mare şi tăia ramuri din salcie şi le dădea poporului pe care salcia îl acoperea, dar le dădea mlădițe mici, lungi de un cot... îngerul care dăduse poporului mlădițele le-a cerut înapoi... De la unii primea mlădițe uscate şi mâncate de carii, şi îngerul a poruncit acelor să stea deoparte". Rezumă textul cu o oarecare grabă: „Alții aduc mlădițe uscate, dar nemâncate de cari. Şi ei stau deoparte. Alții aduc mlădițe pe jumătate uscate şi pățesc precum primii. Alții au mlădițele cu crăpături, alții, verzi, dar cu crăpături, alții uscate şi verzi; alții, în fine, au mlădițele verzi aproape în întregime, alții verzi şi cu lăstari, iar unii cu lăstari şi rod, şi de aceştia din urmă mult s-a bucurat Păstorul. Mlădițele sunt apoi sădite în ordinea meritelor purtătorilor. Copacul din care s-au tăiat ramurile a rămas totuşi întreg, iar mlădițele au fost sădite şi udate cu belşug de apă. Ele au trăit şi rănile, crăpăturile, imperfecțiunile unora s-au vindecat, s-au refăcut. Locuința celor cu mlădițe verzi este într-un Turn. Hainele lor sunt albe ca neaua munților şi fericiții aceştia poartă pe creştet cununi de finic. Dar şi cei dinăuntrul zidurilor se pot socoti acceptați, le rămâne să-şi îndrepte greşelile din timpul vieții, imperfecțiunile, măruntele antipatii şi pofte de care s-au lăsat conduşi. Locuința lor va fi mai târziu tot în Turn". Nu a apucat să articuleze însă ultima silabă a cuvântului că l-am văzut alunecând lin într-o parte (tot timpul povestirii şezuse pe jos, cu picioarele încrucişate sub el, cu stânga sprijinind cotul drept, degajat, tâmpla se rezema în pumnul drept

strâns uşor când se concentra). Acum se prelinsese, se furişase, centimetru cu centimetru, spre pământul încăperii acoperit doar de o scoarță subțire țesută şi ajunsese să se Intl eliberat de formulele acelea mincinoase şi retorice, prin care oamenii încearcă să se înşele reciproc şi de multe ori reuşesc cu zâmbetul pe buze să comită cele mai perfide ticăloşii, ba să-ți şi demonstreze, uzând de arta numită dialectică, blestemată să fie, că îți fac un bine. Te obligă să spui că eşti fericit de nu mai poți, când tu abia sufli din pricina necazurilor care se îngrămădesc pe capul tău. Dar să nu ne îndepărtăm, răbdătorul meu ascultător", reluă, în fine, filosoful-împletitor de coşuri de trestie, „Scrierea găsită mi-a întărit nu atât încrederea în cuvintele Atotştiutorului şi înaltului Dumnezeu (în ele eu credeam fără ezitare) cât m-a convins că Izvorul divin, ceresc, din care pornesc orice revelații, orice adevărată înțelepciune şi cunoştință esențială este Unic. Din prima carte a celor numite ale lui Hermes Trismegistul, am învățat aeesl p.isaj c i r c vreau să ți-1 dăruiesc. El nu e departe de ceea ce .pun profeții şi de ceea ce căutați voi. Iată-1: l u c i v r e i sa contemplezi Creatorul chiar în lucrurile pieritoaro, în cele cc există pe pământ şi în profunzimi, gândeşte-to, o, fiul meu, la crearea omului în vintrele mamei sale; cercetează c u erija arta Autorului, învață să-1 cunoşti după divina frumusețe a operei sale. Cine a turnat sfera ochilor? Cine a perforat deschiderea nărilor şi a urechilor? Cine a desfăcut gura? Cine a întins şi a împletit nervii? Cine a trasat canalele vinelor? Cine a Întărit oasele? Cine a învelit carnea cu piele? Cine a separai degetele şi membrele? Cine a lărgit sprijinul picioarelor? Cine a împuns porii? Cine a întins splina? Cine a format piramida inimii? Cine a dilatat pântecele? Cine a mărit ficatul? Cine a format adâncimea plămânilor, cavitatea mijlocului? Cine a pus la vedere părțile onorabile şi le-a ascuns pe celelalte? Iată câtă artă într-o singură materie, ce muncă într-o singură operă, peste tot frumusețe, peste tot proporție, peste tot varietate; cine a făcut toate acestea? Cine e mama, cine e tatăl, dacă nu Unicul şi invizibilul Dumnezeu, care toate le-a creat prin voința sa?»-...*

A terminat într-un oftat fericit. Dar nu. Avertiză: „Căutați-vă un pilot pentru a vă conduce spre porțile Gnozei, unde străluceşte lumina .. . întoarceți-vă ochii inimii spre cel care

vrea să fie contemplat, nevăzutul, inefabilul, cel invizibil ochilor, vizibil inteligenței şi inimii". Şi recită încă un pasaj, pe care, se vede că îl recitise de nenumărate ori, luminându-i înțelesul: „Cuvântul sau rațiunea lui Dumnezeu a înălțat deîndată elementele inferioare în pura creație a naturii, şi s-a unit cu gândirea creatoare, cu care este de aceeaşi esență". M-a surprins, în vreme ce împletitorul îmi oferea sâmburii tari ai unei înțelepciuni stranii, lipsa a nu ştiu ce; o anume tandrețe, o concretețe umană, căldura ce transcende şi însuflețeşte abstracțiunile aducând veselia potolită a unei mese frățeşti, când pâinea şi vinul se împart într-o solemnă tăcere. Da. Lipsea *ceva* acelor ritmuri mărețe, amintindu-mi de răspunsul pe care Domnul îl dăduse lui Iov: „Unde erai tu când am întemeiat pământul? Spune, dacă ai pricepere. Cine i-a hotărât măsurile, ştii? cine a întins frânghia de măsurat peste el? Pe ce sunt sprijinite temeliile lui? Sau cine i-a pus piatra din capul unghiului, atunci când stelele dimineții izbucneau în cântece de bucurie, şi când toți fiii lui Dumnezeu scoteau strigăte de veselie? Cine a închis marea cu porți când s-a aruncat din pântecele mamei ei? ... Ai ajuns tu până la cămările zăpezii? Ai văzut tu cămările grindinei?. .. Are ploaia tată? Cine dă naştere picăturilor de rouă? Din al cui sân iese gheața şi cine naşte promoroaca văzduhului, ca apele să se îngroaşe ca o piatră şi fața adâncului să se întărească? Poți să înnozi tu legăturile Găinuşei, sau să dezlegi legăturile Orionului? Tu faci să iasă la vremea lor semnele zodiacului şi tu cârmuieşti Ursa mare cu puii săi? Cunoşti tu legile cerului?" Mirabilul Capitol 38. Şi, totuşi, măreția aceasta te strivea. Ai fi vrut, o, să te conducă de mână cineva, să te aştepte când nu poți păşi în timpul atât de scurt dintre o interogație cosmică şi un răspuns umil, subînțeles, să te ridice de jos, să nu te judece, să te salveze fără ezitări din desele tale poticniri, şi dezertări, negări şi laşități omeneşti. Să fie ca pelicanul pentru puii săi. Acoperindu-i la vreme de primejdie cu

aripile şi sfâşiindu-şi pieptul, lăsând sângele să-i răronvisnl şi să-i hrănească ...
oraşul sfânt al Ierusalimului. Hanul era pe ruta principală şi po-
pasul la Ieriho aproape obligatoriu pentru călătorii pe cămile şi asini, cum eram noi. Turnurile înalte se întreceau cu sicomorii, aici. Negustorii fericiți că 11 se înapoiase avutul benchetuiră până târziu; preotul primi odaia cea mai bună, potrivit rangului său, bătrânii se aciuiră lângă o încăpere vecină bucătăriei. Magii ocupau şi ei o odaie mare, spre Răsărit, spre care urcau un soi de trandafiri albi, „roze de Ieriho", cu petale mărunte. Din fereastră, priviră steaua care îi aştepta la o oarecare depărtare, aruncând clipiri de foc, ca un semnal de liniştire şi încurajare totodată. „Da, vă aştept, mâine vom porni mai departe". Priveam oamenii dormind pe nişte cuverturi înflorate, de culoarea zmeurei, cele mai multe, altele de culoarea gălbenuşului, acoperiți cu hainele lor şi având la îndemână bagajele. în gările noastre, se văd, adesea, oamenii dormind astfel, cu capul pe câte o valiză, sau pe câte o sacoşă mare, încovoiați sau căutând un loc de reazem pentru tâmplă, într-o bâjbâire oarbă, obcsiți de moarte, sforăind în acelaşi ritm, deşteptându-se, brusc, murmurând cuvinte ininteligibile, sau privind uluiți în jur şi pipăindu-şi bagajele. .. Un bătrân sta cu ochii ațintiți într-un colț şi părea că meditează. Nu l-am întrerupt. Din somn, din citit şi din rugăciune înainte de toate, nu e voie să tulburi pe nimeni; omul atunci nu-şi aparține şi trebuie să aştepți pentru ca el să revină de unde este plecat şl să-şl sfârşească, fără grabă, conversația fără vorbe. Aşa am făcut. Omul acela m-a văzut că nu prea am somn şi s-a apropiat de mine. Eram singurii treji. „Ştiu că eşti servitorul bărbatului ce se cheamă Balthazar şi faci parte din caravană, alături de ceilalți doi stăpâni şi de servii lor", a început necunoscutul. „Da", am rostit calm. „Şi unde mergeți, dacă nu supăr cu proasta mea întrebare un tânăr atât de îndatoritor ca domnia ta?" zise cu un ton potolit, nu iscoditor şi băgăreț. De aceea i-am şi răspuns, fără să mă deranjeze întrebarea lui: „Acolo unde ne îndrumă steaua. Spre ora-

şul Ierusalim, cred, nu ştiu cu precizie şi nu ştiu nici magii înţelepţi, mai pricepuţi decât oricine în tainele de sus şi de jos. După cum spuneau ei, vor trebui să întrebe învăţaţii preoţi

de la curtea lui Irod cel Mare, să le descâlcească ei locul precis, pe care îl căutăm şi unde vrem să ne ducem darurile şi să adorăm un Prunc ce va fi Salvatorul lumii şi împăratul împăraţilor".

„Mă numesc Iaşub, fiul lui Ozia, şi sunt împletitor de coşuri la Ierusalim. Vând din zori până la apus marfa făcută de mâinile mele pe care Cel Drept mi le-a făcut pricepute; coşuri de transportat fructe de la piaţă, sau de păstrat toate cele necesare în casă; locul meu e, ca şi al tatălui meu, care de mic m-a învăţat meseria, lângă Poarta Damascului. Acolo vin mulţi călători dinspre Fenicia, dinspre Babilon, dinspre Asiria şi la înapoiere cumpără coşuri să-şi pună în ele proviziile de drum. Rostesc psalmi în vreme ce lucrez şi lumea întreagă mi se pare o împletitură de fire pe care le împleteşte Mâinile nevăzute ale Domnului. El ştie cum să petreacă firul pe deasupra şi pe dedesubt, să facă nodurile trebuincioase ale destinelor, să lărgească sau să strâmteze gura coşului în care-şi va pune Darurile Sale. Dar, nu despre asta vreau să-ţi vorbesc.. . într-o zi, un drumeţ mi-a cerut două coşuri să înghesuie în ele smochine şi curmale pentru un drum lung şi după ce el se îndepărtase am găsit, în faţa mea, un sul pe care scria *Poimandres.* Nu am ştiut, la început, dacă era numele celui care pierduse sulul, sau era vreo istorie sau însemnare despre acel bărbat cu nume grecesc. După veşminte, păgubaşul trebuie să fi fost din părţile Alexandriei, unde s-au aşezat, alături de egipteni şi iudei, mulţime de greci duşi de gândul instruirii în filosofie, mai mult decât viaţa uşoară şi de câştig. Ştiu slovele greceşti, în tinereţe am mers la şcoala lui Filon, dar un fapt despre care nu vreau să vorbesc mi-a întrerupt avântul de a studia; tata a fost supărat ani în şir şi, după moartea lui, am ajuns să-i practic meseria. înainte însă am călătorit cu caravanele în Deşertul Arabiei şi am făcut pe interpretul în Gaza. Grecească mea era destul de subtilă pentru

a purta o discuție în contradictoriu despre principii şi virtuți, aşa că tranzacțiile ce se perfectau între negustori le urmăream şi le redăm cu o oarecare plictiseală. Aşa am ajuns *ut* mă întorc la ocupația de acum, mai liber şi cu mintea mal
H
Pentru ei nu are nimeni timp. Joaca e socotită o pierdere de timp, când de fapt e un câştig.
în mulțimea ce se mişca de pe un picior pe altul, stânjenită, am deosebit câteva fețe mai curioase, pe care din bunăcuviință nu-mi permisesem să le studiez până atunci. Acum, absorbite de lecția acelui Rabbi mi-am permis să-i cercetez. Am descoperit întâi chipul unui tânăr cu un furuncul pe gât şi mi-am amintit; era hoțul ce trecuse pe lângă noi, cu o zi în urmă. Arăta istovit, lângă el i-am observat şi pe tovarăşii lui. Duhneau iar a băutură dulceagă şi aveau bărbile neîngrijite. Am întors capul şi am văzut câțiva negustori grăsulii cu priviri ce fugeau mereu încolo şi încoace, neliniştite. Câțiva bătrâni stăteau lipiți de umărul meu; aveau fețe potolite, senine. Părul le era uns din belşug cu uleiuri aromate. Când vorbise preotul aprobară din priviri spusele, ba chiar înclinaseră de **câteva** ori din cap, în semn de respect. „Vino, Dijmas" se răsti un individ cu mânecile soioase şi cu sabia într-o teacă grosolană, la tânărul hoț. Cel chemat pe nume se desprinse cu oarecare încetineală din grup, se vedea că îi pare rău, că ar mal fi stat să culeagă cuvintele acelui slujitor al Templului, ilar ceilalți îl priviră amenințător şi el li se alătură, nu fără a-şl fl ațintit încă o privire spre vorbitor. Când se întoarse, oi Ini Ini i-.unaseră, o clipă, fixați în ai mei şi, pe cât mi-a ■tat In putință, l-am sprijinit privirea descurajată şi i-am surâs, într-o solidaritate fraternă. Bietul Dijmas, câte nu are do Îndurat şi precis că bandiții îl pun pe el, ca mal tânăr, să facă tot ce e mai primejdios în meseria lor, care împarte moarte şi deseori are parte de ea, pe neaşleplate. ba puțin timp am auzit strigătele negustorilor că au r«>.>i furați. S-a stârnit larmă în mica noastră tabără şl câțiva au propus să fio anunțate gărzile din orăşelul pe care îl lăsasem in urma noastră, dar era deja prea târziu

şi cine să se incuiuete s o facă? Patru bărbaţi s-au desfăcut fulgerător şl nimeni n-a ştiut dacă se duc să anunţe gărzile, ori sunt ei făptaşii; până să ne dumirim, stârnind praf cu copitele cailor încălecaţi dintr-o mişcare, duşi au fost. Ultimul lucru pe care l-am văzut a fost Dijmas punându-şi mâna pe

faţă şi împingându-se spre urechile animalului, în vreme ce îl îmboldea cu călcâiele la goană. S-a lăsat o tăcere ciudată, neobişnuită, un fel de îngheţ care ne închisese pe toţi în oglinda lui. Primul s-a auzit glasul magului Melchior: „Vântul nu poate fi vânat şi totuşi mulţi îşi închipuie că-1 vânează!" Oamenii aceia se grăbeau spre moartea lor şi faptele aveau să ne-o arate cât de repede se schimbă soarta muritorilor. Cu excepţia lui Dijmas, scăpat printr-o minune, sau păstrat printr-o minune în viaţă, cum vreţi să spuneţi, ceilalţi trei vor fi prinşi de o centurie romană la câteva ore de la despărţirea atât de grăbită de noi. Fură somaţi, încercară să fugă, dar au fost repede ajunşi, practic li s-a tăiat calea de către ostaşii obişnuiţi cu stratagemele călăreţilor de pe aici, iar hoţii nici nu erau nişte aşi, oricum, departe de trupa de elită cu care avuseseră neşansa să se încrucişeze pe drum. . . După câteva ore, îi aveam în faţa noastră, însângeraţi şi prăfuiţi, cu aere de fiare hăituite, căzute în capcană. Oglinzile de argint şlefuit, salbele cu sorişori şi semilunişoare, brăţările de aur, două sipete cu pietre preţioase, un covoraş de rugăciune cu desene geometrice un cerc unde erau înscrise două triunghiuri egale; hexagrama solomonică, nardul de India fură înapoiate, rând pe rând, proprietarilor, care scoteau câte un „ah, ah, ah, cinste vouă viteji slujitori ai Cezarului invincibil, ce ne-aţi adus bunurile furate de aceşti blestemaţi de furi ai pustiului!" Centurionul le-® reteză însă, obişnuit se vede cu linguşelile comercianţilor, care pentru un covoraş cumpărat de la ei sunt în stare să te proclame semizeu, prinţ sau înger, după cum îţi ghicesc (şi se cam pricep) dorinţa cea mai arzătoare din suflet. Este ştiut faptul că, treptat, omul devine ceea ce visează să fie, şi pe faţă i se poate descifra tânjirea şi efortul de a-şi împlini idealul secret.

Noaptea am petrecut-o în oaza Ierihonului loc binecuvântat după nisipurile şi stâncile deşertului. La un moment dat, m-am trezit şi am privit lumea îngrămădită în odăile de jos ale hanului unde înnoptasem, după ce, la scurt timp după pi in derea hoților, aproape toți o porniseră în aceeaşi direcții-, ,pi.
77
ar putea părea vii, deşi reduse la mărimea jucăriilor, a oscioarelor de miel cu care obişnuieşti, nu-i aşa, să te veseleşti şi a pietricelelor colorate". „Eu pot să le fac să învieze", articula o voce sfidătoare, aparținând unui ins îmbrăcat într-un burnus, cu figura de om stăpân pe sine în orice situație. Până să ne dezmeticim, uluiți cu toții de îndrăzneață provocare lansată de acest necunoscut, el bălmăji nişte vorbe neînțelese, într-o limbă pe care nu o putem identifica dar abunda în consoane şi din care am perceput totuşi două nume: Vriei şi Lilîth. Turma de lut şi perechea se răsuciră ca şi cum o pârghie acționa înăuntrul lor; aveau mişcări țepene, nefireşti, tăiate brusc. Bărbatul de lut dănțuia greoi în jurul femeii (în clipa aceea mi s-a părut că îl recunosc pe vrăjitor, sau ce era, avea mişcările unduitoare ale dansatorului insinuant de la „Casa duhurilor", unde o pățisem noaptea trecută). Femeia râdea cu gura ca o rană deschisă, umedă, amintind o floare strivită de *streliția.* Nu am apucat să-i spun lui Balthazar cine era omul acela că discipolul iscusitului filosof Gămăliei suflă peste panoptlcum şi mica scenă se destramă ca risipită de un vânt puternic. Dansatorii minusculi fură despicați de o pală de aer şuierat, de la sprâncene până la călcâie, parcă un paloş ar fi despicat, pârâind, un harbuz, şi miezul roşu s-ar fi arătat tresărind In două jumătăți aburinde. Turma încercă să fugă şi am văzut că o parte o cârmi la dreapta, alta la stânga, mieluşeii rămaseră neajutorați pe loc şi am avut impresia că-i aud zbierând ca nişte copil înfricoşați. Totul dură cât ai bea un pumn de apă direct de la izvor, când îngenunchezi însetat. Sacerdotul tună cu voce mânioasă: „Răstălmăcirea creației, maimuțăreala ei cu gândul că tu eşti Creatorul, este urâtă în fața lui Iahve cel Drept. Vai do cei care se cred puternici pentru că Domnul îi va sfărâma ca pe aceste jucării de lut!"

Străinul se uită urât, ucigător de rău, dar curatul Bilgai, preot la Templu, îi susținu privirea dârz, apoi, încet, îl făcu să i se plece. Căutătura aceluia arunca lin foc rece, o încăpățânare de făptură sălbatică. Băiețandrul suspină, adunându-şi sfărâmăturile de la picioarele noastre, pe unde vijelia le risipise. Totuşi, ce miracol, salvă un mieluşel: rămăsese întreg şi cred

că suflarea vrăjitorească nici nu-1 clintise, când figurinele se mişcară la porunca plină de orgoliu a călătorului ce stătuse cu noi la fântână. „Domnului îi place să se joace cu noi. El ne poartă mâinile pe materie şi ne descoperă minunile Sale. Dar nu-I place să ne mândrim cu ceea ce nu suntem. Ne poartă mâinile, aşa cum ne purta învățătorul sau învățătoarea degetele ascultătoare ce înfiripau primele litere, sau deschideau sulurile sfinte. Jocul trebuie să se petreacă fără mândrie şi răutate pentru a fi adevărat. Nu puterea, sau gloria să o urmărim, ci ascultarea de legea Jocului şi bucuria de a ne juca. Jocul e o cale de a-1 cunoaşte pe cel Nepătruns, o cunoaştere de departe. Ca la jocul de-a v-ați ascunselea, Domnul se ascunde tot timpul. îi place să-L strigăm, să-L căutăm şi, deseori, îl aflăm în locurile cele mai neaşteptate. în tufişuri, în poduri de casă izolată, în peşteri unde vin copiii să se adăpostească de furtuna verii, în locuințele sărmanilor. E jocul Său cu noi . Vorbise, iar, sacerdotul şi călătorii făceau acum în jurul său un cerc amplu. De aici până la calea *copilăriei* pe care a recomandat-o şi a practicat-o tot un copil, (provenit dintr-o comunitate de navigatori, oameni aspri şi îndrăzneți din neamul celților, cu care Roma avusese destule necazuri) *Teresa cea mică,* nu era decât un pas. Un pas peste optsprezece veacuri, dar atât de distinct întipărit în lutul planetei. Nu altceva ne învață Rabbi Baruch, atunci când îl consolează pe nepotul său (care se plângea că prietenul de joacă nu-1 caută): „Dumnezeu spune acelaşi lucru, *Mă ascund, dar nimeni nu vine să mă caute".* Ce dureros este când te ascunzi în pădure, sau numai într-un parc, sau chiar între tufişurile unei grădini şi ceilalți *nu vor* să te caute, te ignoră, sau nu au niciodată timp pentru tine. Ce singur se simte cel pe care

nu-1 cauți — ar vrea şi el să-1 descoperi cu un țipăt de încântare şi să râdeți împreună. Dar tu nu ai vreme. Pentru Dumnezeu oamenii nu au vreme. Aşa cum nu au pentru copiii lor, care şi ei se ascund în cotloanele casei, țipând fericiți: „Căutați-mă! . Ar sta tupilați între dulap şi perete, sau sub un scaun ceasuri întregi, numai să vină cineva, cândva, să-l nintiadâncurilor inimii, mai rar litanii, cel mai adesea lipseau adjectivele, predominau formele directe de adresare şi chemare, marcate de infinit respect, dar şi de neobişnuită încredere. Rugăciunile care se numesc *jaculatorii* şi se rostesc în Apus în fața icoanelor venerate (la templul lui San Antonio din Trieste, de pildă, sau la somptuoasa biserică Gesii a iezuiților, din Roma) semănau cu acele lansări în spațiu ale magilor dar şi ale noastre. Pe rând, părea că unul câte unul, după voia fiecăruia, se aruncau în gol, aşa cum porumbeii se aruncă de pe cornişele caselor, planând întâi într-o elipsă dulce şi abia apoi zbătând lent aripile. I-am studiat şi cred că nu mă înşel afirmând că şi noi zbătând pleoapele ne reluam, după o lină plutire, silabele rugăciunii.

Spre seară, am ajuns la En Roghel, o fântână a lui Neemia. I >•• dala aceasta, alții fuseseră mult mai harnici sau mai prevăzători decât noi şi ocupau locurile cele mai bune. Lume pestriță cum se vede adesea în Orient unde drumurile au rosturi religioase şi comerciale bine stabilite din vremuri matusalemice şi plăcerea de a povesti se revarsă la caravanseraiuri, in imul Im urilor de seară, sau în preajma fântânilor aşezate, di multe ori, la câte o încrucişare de căi, sau în desfătarea oazelor N e a m spălat, ne-am spus rugăciunea de seară, au fost binecuvântate bucatele şi am mâncat puțin şi fără prea mare poli. . peni i u că eram destul de marcați de efortul zilei ce se un beia \ venii un băiețaş cu două vase de lut pline unul cu lapte proaspăt, celalalt cu lapte prins şi stăpânii au cumpărat şi di un lei i (le celalalt, deocamdată pentru magul Gaspar şi pentru magul Melehior, urmând ca noi, ceilalți, să aştepi.iin pana ce halatul acela negricios şi îndemânatic, trimis de propriei n u l i m u n i , se v a întoarce să ne aducă şi nouă. Eu am ales din laptele prins şl nu mi-a părut rău, mai ales că

un cheag numit *ktjir,* spunea vânzătorul, îl făcea delicios. într-adevăr. Gustos, răcoros şl acidulat, mi-a luat toată oboseala. Copilandrul ern desculț şl am observat că, după ce şi-a vândut toată marfa trecând de la un grup la altul şi îmbiindu-i, s-a oprit lângă fântână. Stătea cu picioarele în mâlul făcut de apa ce dăduse peste marginile găleții. îşi lăsa visător

degetele să se afunde în aluatul acela călduț. La un moment dat, a luat pământ îmbibat de lichid, mustind, scurgându-i-se printre degete de moale ce era, o pată uşor roşcată (de la aluviuni, nu de la fier, m-am gândit) pe care începu să o modeleze cu o vădită încântare. Făcu două forme umane: un bărbat şi o femeie, îți dădeai seama după robustețea unuia şi delicatețea celeilalte închipuiri, organe sexuale nu le făcu, nimic nu tranşa o diferență în acest sens, păreau şi poate chiar erau doi frați, sau soră şi frate, sau cele două părți ale unui întreg, părți nu egale, ca şi cum o amuletă de lut s-ar frânge (mi s-a întâmplat chiar mie) şi frânturile nu sunt egale, se potrivesc, dar fisura dintre ele persistă. Apoi meşteri o turmă întreagă: oile, mieluşeii şi berbeci cu coarnele răsucite; lutul era ascultător şi degetele lui îndemânatice. M-am apropiat să îi admir lucrarea. Veniră şi alții în spatele meu şi băiatul lucră o vreme fără să-i pese. Chiar dacă ne simțise, nu-i păsa.
„Scris este în *Cartea Genezei* că Domnul din lut 1-a făcut pe Adam, suflând apoi duh de viață peste el, iar din coasta bărbatului a rupt-o pe Eva, care se tâlcuieşte viață, deoarece dă viață. Dar suflarea dintâi este de la Cel VIU pururi, Cel care are Viața în Sine şi o dă, din prinosul Său, şi Mamei noastre a tuturor, care, chiar dacă a păcătuit, şi 1-a atras şi pe Adam în păcat, Dumnezeu nu Şi-a întors cu totul fața de la el. Eva va da naştere pruncilor în dureri şi Adam este strămoşul nostru, arhipărintele universal. Dar va fi un nou Adam şi o nouă Evă şi ei ne vor împăca şi ne vor întoarce la Atotputernicul." Vorbise un doctor al legii, poposit şi el la fântână. Avea o plăcuță de aur pe piept, hainele lungi şi părul îngrijit (pletele îi erau unse cu ulei, de asemenea pielea de deasupra sprâncenelor înroşită de soarele dimineții şi al

amiezii). Ne aflam în prezența unui sacerdot, probabil unul din partida fariseilor. Se prezentă singur: „Sunt preotul Bilgai, din Școala strălucitului înțelept Gămăliei. Am văzut ceea ce a făcut copilul acesta şi am rămas uimit şi înfricoşat. Noi imităm cele înfăptuite de Creator, jucându-ne, fără să ne dăm seama de adâncimea actelor noastre. Lipseşte duhul de viață peste perechea umană şi peste turmele tale, băiete, altfel ele

meticulos, mult mai pedant decât ceilalți egali ai săi. Barba creață, deasă, acoperă obrazul arămiu în care strălucesc stropi veseli de apă.

Odată înfăptuite acestea, magii îşi ridicară brațele, îndoite din cot şi cu palmele desfăcute spre în afară, se înclinară de trei ori spre Răsărit cu solemnitate şi perfect sincronizați între ei. „Doamne al Universului îți cerem să binecuvântezi ziua aceasta, lumea toată, pe noi care Te adorăm şi îți aducem toată lauda. Nu ne lăsa în mâna viclenelor duhuri de la amiază şi a uneltirilor spiritelor înşelătoare ale cărnii, mândriei şi bogățiilor deşarte. Fă să Te cunoaştem mai bine şi, cunoscându-Te, să Te iubim". La sfârşit murmurară toți un *Salom* ca o expirație ce conținea în ea bucurie, satisfacție lăuntrică şi încredere.

Am stat toți şase nemişcați o vreme indefinită, gustând imensitatea pustiului, libera rostogolire a vântului peste întinderi, mângâierea călduță a razelor alintătoare, respirând în acelaşi ritm cu toate cele ce sunt. Le presimțeam pe cele ce vor fi şi încercam să le ghicim însuşirile.

Ne-a trezit, din contemplarea adâncurilor minunățiilor lui Dumnezeu, bietul asin pe care îl înțepase una dintre muştele acelea sălbatice, negre, ce urmăresc şi la noi urechile şi gâtul sărmanelor animale, mai ales pe lângă noroaiele ce se fac în urma cirezilor care se adapă. Şi pe aici se vede că mâlul micului lac oferise condițiile necesare oploşirii muştelor.

Am întins bucatele pe discul acela de piatră. Ceea ce mi se pare minunat în asemenea împrejurări când oamenii mănânci ui aer liber este atmosfera de veselie şi egalitate regăsit, i deasupra, sau dincolo, de orice împărțiri de castă, sociale.

Pe un ştergar special stăteau întinse smochine, măsline în uleiul lor, bucăţi de pâine, rodiile despre care am vorbit şi, la îndemflnă, burdufurile cu apă. înţelepţii Orientului au binecuvântat bucalele, lntinzându-şi mâinile deasupra mesei noastre frugale şi rostind într-un singur glas, deşi era întreit: „Doamne al Bunătăţii, binecuvântează hrana aceasta şi pe cei ce se vor hrăni cu ea!" I-am lăsat pe stăpâni să-şi aleagă

primii, aşa cum se cuvenea, bucăţile dorite. Apoi am început să mâncăm şi noi, fără grabă sau lăcomie, mestecând încet, calmi, simţind toată mireasma bucatelor distinct în cerul gurii, ca într-o degustare. Ne ospătam într-un mod care e departe de frenezia petrecerilor, savurând particulă cu particulă miezul de pâine încins în uleiul de măsline, bunăoară, dar fără să ne lăsăm dominaţi de plăcerea de a mânca, rotind dumicatul încet, astfel că îmbucătura îşi lăsa în gura noastră toată savoarea sa mirabilă. După vreo jumătate de oră, am terminat cu toţii masa, aproape în acelaşi timp, nu ştiu dacă din cauza obişnuinţei pe care ne-o formasem de a mânca în acelaşi ritm, aşteptându-ne unul pe altul, încât masa în comun devenea şi un exerciţiu de amabilă grijă faţă de comesean, sau pur şi simplu ne reglasem inconştient, după acelaşi model, simţurile.
Rugăciunea de mulţumire a fost mai scurtă, dar cu adevărat plină de recunoştinţă pentru tot ce mila Cerului şi fecunditatea Pământului ne dăruise: „Îţi mulţumim, Stăpâne, pentru bunătăţile Tale şi vom căuta să fim vrednici de ele!" Urmară apoi rugăciunile individuale, care se făceau în genunchi pe covoraşele ce le pregătisem, o meditaţie, de fapt, alternând cu scurte imnuri de laudă şi mai puţin cu cereri. Uneori, pătrunşi de ardoarea convorbirilor celeste, câte unul din magi vedeam că se ridică de pe covoraş şi stă tot îngenuncheat în aer. Vreau să spun că suspendat la două trei palme deasupra covoraşului, corpul acelui fericit nu se prăbuşea ca şi cum aerul ar fi avut consistenţă, sau, invers, corpul său nu ar mai fi avut consistenţă. Din când în când răsunau suspine înflăcărate. Vreo viziune, descoperiri fulgerătoare

provocau o uitare de sine şi o uimire ce se traduceau în grăbite exclamaţii, de pildă: „Doamne cât eşti Tu de bun!" sau „Cine poate să-Ţi stea împotrivă, Puternice!" ori „Deschide-mi ochii minţii!" şi chiar cuvinte repetându-se într-un crescendo al inimii, nu doar al buzelor: „Sfinte, Sfinte, Sfinte!" sau „Tată, Tată, Tată!" sau „Tu eşti totul, Tu eşti totul! Tu eşti totul!" Erau invocaţii scurte, sau oferte din adâncul

III. A DOUA ZI

Apa cu care urmau să se spele pe mâini magii era gata. De asemenea un fel de ştergare ţesute din in şi cânepă, aşa cum se întrebuinţau şi pe la noi, în urmă cu sute de ani şi se mai găsesc prin casele bătrâneşti. Albe, rezistente şi totuşi moi, pe care femeile le spălau cu leşie de cenuşă, după care erau clătite în Eufrat, în Nil, în Iordan, în Danubiu, sau într-un râu iute de munte, de prin Hemus, sau Carpaţi. Aşadar, ţineam, în dreapta, apa care servea purificării ritualice şi pe c;\re urma să o torn, cu grijă, dintr-un ulcior de aramă, pentru toţi trei stăpânii, la momentul potrivit, iar, pe antebraţul stâng, ştergarele, ca vălătucii norilor, ce se plimbă lent peste Tabor, ori peste crestele Carmelului. Stânga îmi amorlise (rătăcirile de azi noapte, somnul în picioare, din mers, noaptea care n-a fost noapte, ci jumătate moarte, cum spune un cântec ce se aude, nu departe de ţinuturile naşterii mele). Torn i u atenţie Magului Melchior, cel dăruit de Atotputernic cu Iscusinţa de a descifra legile cerului înstelat şi ale l> u n. nilului înflorat. Are mâinile mari, cu degete puternice, dar suple, pe dosul palmei văd vene îngroşate, rămuroase. Mâinile lul descoperă o fiinţă îndemânatică şi practică, un contemplativ dublat de un activ. Dreapta acţiunii şi comenzii trece Intr-o mişcare decisă peste stânga trecutului şi a visării, e o ¡ndep.ul ire, nu o mângâiere. N întind ştergarul şi-1 ia, desăvârşind purificarea cu aceleaşi gesturi hotărâte. Seamănă cu Da Vinci bătrân şl bănuiesc o înrudire temperamentală între cel doi bărbaţi, deşi e limpede că ştiinţa iluminatului Melchior depăşeşte In amploare şl adâncime descoperirile oricât de uluitoare, invenţiile şi calculele din *Codex Atlanticus.* Ochii febrili, strălucind în barba colilie, numai inele, altă asemănare.

Urmează Gaspar, cel expert în legile subtile ale sufletului, deşi nici vorbă să le rupă de influenţa benefică, sau malefică, a mişcării astrelor. Omul îşi hotărăşte singur destinul, spune el adesea, şi constelaţiile îi conferă numai o anumită *înclinare,* fără să-i determine *dinainte* întâmplările prin care va trece şi în care sufletul se alege, din încercări, nobil sau ignobil. Când dreapta atinge stânga, delicatul Gaspar are o expresie de mulţumire interioară ce nu vine din iubire de sine, ci din recunoştinţă către Făcător, dintr-o regăsire de o clipă a unei amintiri plăcute şi curate, pe care lichidul din ulcior i-o trezeşte, probabil. îşi afundă mâinile în ştergar cu plăcere, ca într-o pajişte de margarete; nu are decizia puţin smucită a mâinilor lui Melchior. Are faţa rotundă, măslinie. Urmează stăpânul meu ce pare a îmbina decizia primului cu suavitatea celui de al doilea mag. E mai tânăr decât Melchior, — la care maturitatea s-a copt demult într-o senectute demnă, leonină — şi decât Gaspar, ce pare fără vârstă, deşi cutele fine, dese, de la comisura pleoapelor trădează ani buni de scrutare a unor constante inefabile, dâre în eterul duhurilor, sau în nebuloasele sufletelor, în supernovele adolescentelor încrezătoare, sau în roşul, în destrămare disperată, al bătrânelor stele care, în vremea din urmă, s-au desfăcut într-o puzderie de aburi şi emanaţii otrăvite, născute din neant, întorcându-se acolo, în neant. Cel pe care îl serveam direct era tocmai în aşteptarea şuvoiului de apă din ulcior. Palmele alăturate formau o cupă în culcuşul căreia îţi puteai lesne imagina un răsad pe care grădinarul îl ridică pentru a-1 studia, cu pământul dimprejurul rădăcinilor cu tot, ori discul unui nufăr. Privind podul palmelor albe, am întârziat câteva clipe şi privirea uimit-dojenitoare a stăpânului m-a adus la ordine. Degetele plinuţe, obişnuite să netezească fruntea asinului sau botul cămilei, să ţină cu încântare fructele (aşa cum într-o piesă un gropar hâtru ţine craniul unui bufon) primiră apa cu un fel de nerăbdare, de aşteptare profundă. Căută s-o reţină cât mai mult, cu o dureroasă jubilare, răcorit, despovărat de pulbere şi întinerit. Apoi, îşi şterse degetele aproape

ritualului dimineții, dar neavând, pentru prima dată, voie să iau parte la el, privindu-1 din afară cu o dureroasă tresărire. Cei care s-au obişnuit cu un anume program urmat neabătut zile şi zile, lustru, decadă, an, ştiu cât de macerantă devine interdicția, sau precum la mine autoexcluderea, de la momentele sale precis ordonate şi care dincolo de orice mecanică obişnuință (deşi intervine şi aceasta, uneori, dar fără să anuleze validitatea şi utilitatea actului pe care ajungem să-1 considerăm inseparabil de viața noastră) ştiu, zic, cât de greu îmi era. Cu o temeritate pe care mi-o descopăr şi eu surprins, de multe ori, şi care intervine în momentele mele limită, eliberându-mă aproape brutal dintr-o dilemă, am alergat spre ei. ıı vântul şuierându-mi pe lângă urechi, boabele de nisip în păr, bubuitul inimii zbătându-se în cuşca pieptului. Alegam spre oaza ce stă înaintea Ierihonului, spre apa izvorului lui Elisei.

M-au observat când am fost foarte aproape de tabără, ori mai şt ıı, poale mai dinainte, dar au vrut să mă pedepsească şi In acest fel pentru dezertarea mea. Nu s-au arătat surpi in şi, nimeni nu mi-a adresat nici un cuvânt de reproş, am mor:; . ıı privirile m pământ până in dreptul Stăpânului meu şi am ...ni ı ı genunchi. IVI-a cercetai scurt, scutindu-mă de orice mărturisire, citindu-mi, sunt sigur, în ochi şi în filele obrazului înroşit tot ce simțeam şi prin ce trecusem. M-a ridicat de jos şi dându-mi iertare m-a trimis la pregătirile începute în vederea rugăciunii de dimineață. Eu eram însărcinat cu grija covoraşelor pe care îngenuncheau stăpânii; ceilalți doi servi răspundeau de prânz şi de animale.

Primul zâmbet l-am primit de la Mica, fire spontană şi lesne iertătoare, Sem numai spre apusul zilei a binevoit să-mi adreseze şi el un surâs condescendent şi să-mi vorbească fără reținere şi, abia atunci, m-am simțit cu adevărat întors în mica mea familie, pe care o părăsisem ca un nemernic, lăsând-o fără apa proaspătă trebuincioasă şi cu proviziile de fructe uscate doar (în afara turtelor de făină, nedospite, coapte

pe jar, despre care v-am spus mai înainte). Am descărcat sacul şi am aşezat frumos la umbra palmierului din dreapta

burdufurile. Le-am simţit reci şi m-am bucurat. Ca o surpriză, pe care nu ştiu cui o datorez, am aflat spre fundul sacului şi vreo zece rodii. Am luat una în palmă şi am admirat-o ca şi cum aş fi văzut-o pentru prima dată. Mai mâncasem sâmburii aceia numeroşi, înveliţi într-o pieliţă diafană, strânşi fratern unul în altul, precum celulele în reţeau fagurelui, o colonie înotând în sucul dulceag, gâlgâind vesel, împroşcându-te cu un jet de roşu năucitor. A doua pieliţă era mai groasă, mai galbenă, elastică (ducându-te cu gândul la pieliţa ce se uneşte la rărţuştele de câteva zile, formând vâsla delicată a picioarelor) protejând straniul miez-sâmbure. La exterior, o coajă de măr încheia perfecţiunea acestui univers vegetal, unde cele patru elemente: focul amiezilor, apa roşie, aproape amniotică, pământul sâmburelui încastrat într-o gelatină adormită şi aerul dintre cele două cămăşi alcătuiau o lume în lume. Ca la nucă, sâmburele se dezvoltase pe seama cărnii fructului, reducând-o, anulând-o, sau mai precis transformând-o într-o esenţă dură, austeră, virtuoasă şi sublimă. Sâmburele însuşi conţinea, condensa carnaţia, suculenta şi savoarea. Am ales trei rodii mari de culoarea sângelui semiuscat şi le-am pus la o parte, pentru stăpâni. Alte trei rodii, mai mici, dar frumoase şi acestea, de mărimi uşor inegale (cea mai plină pentru Sem, mijlocia pentru Mica, mărunta pentru mine) erau tainul nostru.
influxul ce vine de Sus şi direct ori prin intermediul nostru îl percepi şi îi dai ascultare, renunţând la cruzime, ură şi vicii, descoperindu-ţi capacitatea de a primi tot mai multă lumină. Dar pentru aceasta casa sufletului şi a minţii trebuiesc să fie curate, orânduite, pregătite cu atenţie".
Ascultam îndemnurile la virtute şi explicaţiile şi mi se păreau atât de minunate, încât nu am observat cum Acela care-mi fusese ghid şi învăţător dispăru pe neaşteptate; se topi într-o lucire: de la alb intens trecu la un alb lăptos, apoi deveni fumuriu, luă pentru o clipă culoarea perlelor şi eram gata să cred că va reveni la nuanţa anterioară, când pur şi simplu

nu am reuşit să-1 mai văd. Mi-am făcut curaj, am aşteptat până măgăruşul a ajuns în dreptul meu, i-am potrivit încărcătura ce se dezechilibrase în vremea când eu vorbisem cu înaripatul Mesager, trimis să mă scape de furia arătării şi să mă conducă, iar, la calea cea dreaptă, ce o lua, de-acum, precum o pârtie de sanie, lucioasă, într-o îngânare de zori cu n nin ţi răzleți de noapte. Nisip şi zăpadă, nisipul cerului — zăpada; unde stele şi corpuri ce au depăşit gravitația lasă urme albicioase, dâra unui mers, sau zbor? Mi-am făcut curaj să o pornesc pe direcția de unde vedeam un glob de foc născându-se, ca în ziua când Mâinile Supremului Meşter l-au rotund jit, şl l-au fixat în Univers, trimițând astrele calde să se role IM a IM 1 1 1 1 1 1 1 sui, întărind coca moale a pământului în creste
de m i i i i i i, scobind cu căuşul Dreptei în mâlul fecund, tăind văi şi delimitând palul fluviilor, apăsând cu Policele în lutul fumegând bulbii şl semințele ce vor răsări, hrănindu-ne pe toți. Acolo unde muchia Palmei a îndepărtat materia într-un gest scurt, ferm, s-au Îngrămădit pădurile şi jungla inextricabilă, hățişul neamurilor de plante crescând în devălmăşie, ai zice, dar ascultând şl ele precum dulcile, austerele coline toscane, sau ghimpii Alpllor de o armonie secretă, de o lege pe care EL a pus-o In lumea Lui.
înaintam spre Sud, spre Marea Moartă, ținând Valea Iordanului, de unde se ridica un fum albăstrui şi se făcea tot mai simțit un miros de umezeală şi de căldură, amestecate într-o proporție anume, făcută parcă să creeze senzația pe care

o ai într-o brutărie: jilăveală şi destindere prevestind întâlnirea cu miezul fierbinte al pâinii. Eşti fericit din senin, nu atât pentru că *ai pâinea,* ci mai ales pentru că *ea există;* îți aparține ție şi tuturor, hrănitoare, nepământeană, deşi e făcută din grâul pământului, din miile de grăunțe, granule, boabe, care au fost în urmă cu câteva luni lanuri unduind în bătaia Vântului Atotputernic, înmagazinând sărutul solar şi alintarea lunară . . . Un grup de palmieri înconjurau o oază în mijlocul căreia sclipea argintul unui lac de mărimea unei uriaşe

mese de nuntă. O masă nu rotundă însă, ci în formă de *U*. Eu privind dinspre partea „piciorului" stâng al literei, aşadar, dinspre partea deschisă, deslușeam de pe mica movilă unde eram: în partea mea (stânga) trei cămile şi doi asini, cărora doi tineri le dădeau îngrijirile obişnuite pe aici, ştergând umezeala dimineții de pe crupele încă somnoroase şi încălzite de focul animal dinăuntru. La bucla pe care o face *U,* rotunjindu-se plin, vedeam trei bărbați, cu o ținută demnă, mişcându-se lin (dar cu gesturi precise, măsurate de o îndelungă practică) în jurul unei pietre cât o tipsie mică. Apoi, în dreapta, trei corturi mici şi lângă ele trei casete? piramide minuscule? acoperite. Puțin mai încolo două baloturi, locul unde dormiseră servitorii ce se ocupau acum de cămilele stăpânilor şi de măgăruşii pe care călătoreau ei, urmându-şi, la o distanță respectuoasă, Patronii.

Primul meu gând a fost să alerg şi să le cad în genunchi, cerându-le într-o răsuflare iertare, dar mă simțeam greoi, imobil, înfipt cu tălpile în nisipul ce se zvânta, după umezeala nopții. Admiram începutul acela de zi, pregătirile stăpânilor pentru prima rugăciune, alegría fără motiv care leagă, dimineața, devreme, oamenii într-o prospețime neîncepută, uşor copilăroasă, candidă, trebăluiala servilor, energia pe care o degajă nu numai făpturile, dar şi lucrurile. Dimineața suntem cel mai aproape de Ziua când a fost creat Adam, strămoşul nostru al tuturor, cel care nu dormea, (în Paradis nu exista noapte) dar era proaspăt mereu, înainte de Cădere, ca după un somn de prunc, ce surâde în vis, fericit. ii observam, ca un străin, tânjind la binecunoscuta pentru mine desfăşurări' n Cel care mă conducea prin nisipuri avea brațe sau aripi, deoarece acoperindu-şi fața cu lunga lui mantie, ca şi cum s-ar fi ferit de vântul purtând nisip în trâmbe, vedeam când nişte mâini puternice şi albe, când un penet dur, amintind penetul pelicanului, care trăieşte în Delta Nilului. Mărunte oglinjoare aruncau sclipiri, la mişcările lui mai bruşte; îmi feream ochii, deoarece nu suportam tăria lor. De fapt, nu puteam şti: acestea făceau parte din veşmântul său, erau cusute pe margini, ori țineau de o calitate a însăşi ființei sale. O dată am privit în

spate şi m-a mustrat „Nu ştii că la cele rele nu se mai uită un om păşind pe calea ce duce la lumină?" Asinul venea şi el molcom, în urma mea, cu nemulţumire parcă; zgomotul înfundat al copitelor, în nisip, ţinând un soi de ritm, ca loviturile măsurate pe o piele de tobă veche, înnegrită. Am dat ascultare Vocii şi, de atunci, până am ajuns, nu m-am mai uitat înapoi, înaintând lent, ca într-un vis. Picoteam în picioare, mergând cu ghidul meu misterios în faţă, când o arătare de groază m-a făcut să ţip înfricoşat. O combinaţie de şobolan şl cucuvea se proţăpise înaintea mea, rânjind, vânturând nişte aripi de liliac; pielea străvezie era dezgustătoare şi m-am gândit la un cocoş uriaş, căruia i-au fost smulse şi pârlite penele Tremuram şi el răspândea o miasmă de mlaşlini. pulrel'ai ţie, vin prnsl şi murdărie adunată în toţi porii, ce se vedeau ca nişte Împunsături de ac monstruos, de mărimea unul bob de mazăre. Eram iarăşi pierdut. Atunci, s-a auzit glasul Protectorului meu, autoritar, dar fără mânie, aşa cum cel superiori cu adevărat, nu printr-o întâmplare, vorbesc celor inferiori: „Lasâ-1 să treacă, nu-ţi aparţine, întunecatule!" Răspunsul a venit sfidător, mâniat, cu tonul colţos, de batjocură pe care îl întâlnim aşa de des la semenii noştri, când constată că le scapă ceva preţios printre degete, ceva ce ei nu au, nu vor să aibă, sau nu-şi pot imagina că mai e posibil: „Cu ce e el mai breaz decât ceilalţi? E al nostru, doar a băut, a dorit femela din han, şi-a părăsit caravana!" Toate acuzaţiile erau riguros exacte. Aşa fusese. Aşteptasem dintr-o clipă în alta să mă înşface şi să fiu târât în vreo vizuină, sau hrubă, să mă chinuie veşnic, eu implorând moartea ca pe o eliberare

şi ea nevenind. în clipa următoare, nefiresc de lungă, într-o tăcere colosală, s-a auzit glasul Păzitorului meu, grav, limpede: „Părerea de rău şi lacrimile lui nu ajung, dar Mila Celui Prea înalt a hotărât să fie iertat. Nu e al vostru". „Pentru noi e prea luminos", acceptă monstrul, „dar şi pentru voi e nepotrivit, e prea întunecos". „Nu tu, spirit al abisului, hotărăşti, ci Dreptul Judecător!" am auzit, într-o speranţă ce se făcea tot mai aprinsă de o bucurie fără margini. O nouă ploaie de la-

crimi, fericit recunoscătoare, mă umplea cu fierbinţeala ei, o rouă fierbinte, un plâns, descătuşat de orice nelinişte sau chin, mă scălda în valuri de căldură aromitoare, blândă. Parcă regăsisem culcuşul şi ascunzişul din braţele unei fiinţe pe care o pierdusem demult. Căldura pieptului şi mângâierea uşoară pe obraji, senzaţia atât de profundă de împlinire, pace şi lumină.

Am ajuns în fine la o dună, de unde se zărea, în depărtare, o trâmbă de fum. Noaptea era pe sfârşite şi acum ziua îşi manifesta prezenţa printr-o dungă viorie la orizont, o prevestire a splendorii ce va veni, o arvună, o anticipare ce mă îmbărbăta. Protectorul meu stătea semiîntors spre mine, se răsuci uşor şi-mi spuse: „Vrei să ştii de unde vin şi cine sunt, nu e aşa muritorule?" „Da"; am articulat, intimidat, „dacă se poate ca slăbiciunea mea mizeră să îndure dezvăluirile unei Fiinţe superioare, tainica şi înfricoşata sa identitate celestă". „Sunt din ceata luminii, care nu s-a luat după Lucifer", a pronunţat distinct acela spre care nu mă uitam direct. „Noi am rămas credincioşi Creatorului, Suflului Primordial, nu ne-am rupt cu orgoliu de Tatăl Divin. Suntem împărţiţi în trei ordine a câte trei clase, slujim cu toţii Celui Unic, numai că unii au privilegiul de a sta mai aproape de Cel Prea Puternic, şi, deci, se împărtăşesc de mai multă iubire, înţelepciune şi lumină de la Sursă, alţii se găsesc mai depărtaţi de Părintele Luminilor. Aşadar, pornind de jos, sunt: îngeri, Arhangheli, Tronuri; apoi vin Domniile, Virtuţile, Principatele; urci spre orbitoarele Puteri, spre Heruvimii de foc şi spre Serafimii care laudă neîncetat Supraînţelepciunea Făcătorului tuturor. Trei ierarhii a câte trei cete, eu fac parte din ierarhia cea mal de jos. Rămâi în lumină şi făptuieşti faptele luminii când urme/l îmi frec faţa cu ea, mă spăl cu cenuşa din vatra unde izvorul nu mai susură. Mă simt un pic mai uşurat, continuu aşa **şi** parcă mă simt, treptat, mai liniştit, în vreme ce murmur, gâfâind, ca după o alergare istovitoare: „Iartă, Doamne, robului Tău, iartă, Doamne, robului Tău, iartă, Doamne, robului Tău!" O nouă ploaie de lacrimi îmi inundă faţa, dar acum le simt mai puţin chinuitoare, ca după o aşteptare; au venit să mă

elibereze de o tortură ce mă asemăna unui om strâns de gât de un uriaş monstruos, un Cronos al păgânilor devorându-şi fiii, cum văzusem un mozaic în Alexandria, în urmă cu doi ani. „Şi doar nu mai eram copil. De ce a trebuit să întârziu în caravanserai? Şi ce prost am fost acceptând vinul şi ce slab lăsându-mă mânat de dorinţă, sau numai de curiozitate şi ce uşor m-am pierdut. Pierdut? Da, nu mai ştiu încotro s-o iau acum . O ţin după asin, sărăcuţul e zgâriat şi el de spini, ca mmc Sângerează pe crupe şi mi se face milă de pătaniile prin care trece numai din vina mea. „Edenul", îmi aduc aminte vocea stăpânului meu „Edenul terestru s-a pierdut pentru veci, cei doi, Adam şi soţia sa, Eva, după ispitire **şi** paeat au fost alungaţi din Grădină şi la porţi veghează doi **Arhanghtli** cu săbii de foc. Nu ne mai putem întoarce niciodată acolo [Degeaba încearcă omul să-şi recapete starea de fericire primordială, simţurile sale grosolane, abrutizate, nu îi pol desfătarea paradisiacă, după care tânjeşte. Ele îl coboară şl mal adânc în lut. Edenul ceresc, acela vestit de profeţi şi pe care l'.noch sau Elia l-au cunoscut, poate, *acela e de acum imnulixul nostru,* paradisiacă fericire". Cine va deschide insa penii II n.a, oameni muritori şi păcătoşi, porţile acestui ncu Eden, dacă po cel vechi Adam şi Eva **1**-a închis prin neascultarea **lor.** Un alt Adam? O altă Evă? Dar aceasta înseamnă că oi trebuie să fio contrariul vechiului Adam şi a perechii sale. O Eva ascultătoare şi fără pata păcatului? Cine, unde, când? Să fi descoperit asta magii? Doar ei ştiu cele de sus şi cele de jos ui întrepătrunderea lor mirabilă, mai mult cele de pe cer se răsfrâng în cele pământeşti şi invers. Mă liniştesc treptat. N-am biruit de câteva ori somnul şi m-am izbit de măgăruş, ba chiar şi de un măslin foarte bătrân, sterp, când am

trecut aproape de un sat, m-au lătrat câinii; am continuat să rătăcesc sperând în norocul meu, sau mai bine spus în ocrotitorul meu nevăzut, care nu m-a lăsat niciodată. Gata gata să mă prăbuşesc îmi întindea o frânghie de la cingătoarea sa şi reurcam, târându-mă, pe abrupţii şi lunecoşii pereţi. Am văzut, apoi, o hienă rânjind sinistru şi devorând ceva: un şoa-

rece mic, privit de ochiul fix al lunii şi atunci când credeam că nu o să mai văd niciodată altceva decât asemenea scene de o tristeţe rece, impenetrabilă, indiferentă, am auzit clar în noapte un glas şi am deslușit umbra unei fâlfâiri de haină foarte largă. „Cine eşti?" am întrebat într-o spontană exaltare de naufragiat ce găseşte, pe mare, un semen al său, vădit mai puternic şi sperând să-i vină de acolo salvarea, după un chin îndelung. „Eu sunt cel ce te poate conduce la caravana pe care din vina ta ai pierdut-o!" Am încremenit, în mine teama şi bucuria se amestecau într-o fulgerare de înţelegere. „Lăudată să fie, de trei ori, Bunătatea Ta!" am exclamat, prosternându-mă cu faţa în nisipul umed de răcoarea nopţii. „Numai Unul singur e bun, Creatorul tău şi al meu, al vizibilelor şi invizibilelor", m-a mustrat acela. „Şi Lui i se cuvine adorarea, mie doar, dacă vrei, respect", a mai spus, cu un ton ceva mai blând. Nu îmi ridicasem privirea din nisip, decât cu feroală şi nu îndrăzneam să-1 privesc direct pe necunoscutul din care se revărsa o luminiscenţă calmă şi caldă.
M-a dus pe un drum ce se făcea tot mai luminos, până ara ieşit la o geană de ziuă şi la lărgime. în acest timp nu îndrăznisem să-L privesc direct, îi studiam pe furiş veşmântul generos, de o culoare roşu-violacee, cum au brânduşele prin ţinuturile hiperboreene, o culoare ce, se spune, cuprinde nuanţele flăcării şi ale sângelui, ale cenuşii şi ale albăstrimii văzduhului, totul irizând în mii de ape mereu schimbătoare. Nu ştiu nici azi, după ce au trecut atâtea decade şi Pruncul Divin spre care mergeam, atunci, a fost batjocorit cu cruzime, scuipat, biciuit cu *flagrumul* roman, — curele de piele având ia capete bucăţi de plumb, ce au lăsat brazde vineţii, culoarea brânduşelor şi acestea, în carnea, celulă cu celulă, torturată şi zdrobită, iar El pironit pe o cruce, — nu ştiu, ziceam, dac n

nuat şi îşi ţine capul greu în mâini, plângând. Femeia se uită la celălalt într-o invitaţie dementă. Cineva mă duce aproape pe sus, mă scoate din acest loc de desfrâu. Mă clatin, câţiva vor să mă reţină chiar la ieşire. „Suntem prietenii tăi, îmi şuieră, de ce nu mai vrei să stai cu noi, de ce pleci?" Am

iarăşi o ezitare, aş vrea să le explic „e târziu şi eu am fost trimis după apă, urmăm o stea care . .." însoţitorul meu mă smuceşte, nu cu violenţă, cu hotărârea unui părinte care trage de mână un copil neascultător. Dar cine e, de fapt? Şi cum de îmi comandă mie, doar eu ştiu ce să fac, sunt matur şi destul de deştept să-mi port singur de grijă. „Uite ce e, vreau să", mă răstesc la ajutorul meu „nu te-am chemat şi nici nu vreau să mă ajuţi!" Cad. Acela care mă sprijinea a ieşit. Unde a dispărut? Sunt în prag. Cu un icnet de durere mă ridic, bâjbâind şi, în sfârşit, ies la lumină, sau, mai bine zis, la lumina stelelor, nu a soarelui, care a asfinţit de mult. „Cum, dar nu se poate, unde mi-s burdufurile, smochinele?" Un câine cu o blană năpârlită, negru, jegos, vine spre mine cu un aer amenințător, posesiv, sigur pe prada lui, adică pe mine, care abia mă ţin pe picioare. „Doamne nu mă lăsa, Domnul Oştirilor, Tu care L-ai scăpat pe Daniel, scapă-mă şi pe mine!" strig ı u uliunele puteri. Leşin, sau mi se pare. Oricum, sunt la o distanţă acum de câteva stadii de blestemata *Casă a duhurilor,* potrivit nume, n-am ce zice, şi, în faţă văd umbra unei persoane care se topeşte în taina serii. Să fi fost cel alungat de mine şi care, milostiv şi iertător cu slăbiciunea mea, ba chiar cu stupidul, orbul meu orgoliu şi ridicolul arţag, m-a ajutat încă o datăă? Asinul, dragul de el, mă aşteaptă răbdător, la câţiva pa ı, rage cu un ton de nerăbdare mustrătoare, îmboldlndu-mă la drum. A avut, zău, mi-e ruşine, mai multă judecată decât mine. Burdufurile şi sacul stau bine echilibrate pe crupa şi spatele patrupedului. Am lacrimi în ochi, de părere de rău ţi, într-un elan 11 îmbrăţişez, strângându-i capul la piept, umplându-i de sărutări grăbite locul dintre urechile mari şi cenuşii. Plâng.

O luăm drept înainte, eu ameţit de aerul tare al nopţii, bietul măgăruş cu o tenacitate care e caracteristică speciei

sale. Dar drumul nu mai e vizibil, reperele mele naive, un palmier pe o ulicioară care făcea la stânga, atunci când pătrunzi în oază şi un fel de piaţă sărmană, un spaţiu social redus la minimum, unde probabil se strâng la date fixe dările

către Roma, sau se țin târgurile locale şi ele la soroace păstrate de demult, nu se mai desluşesc. Bâjbâi sub o dâră de lună ce mă priveşte cu o uitătură încruntată de zeitate inflexibilă. O lucire care îmi dă fiori, trasând o cale întortocheată, printre scaieți şi spini imenşi, cum se văd de obicei în ținuturile de săraturi, unde pământul e arid şi sfărâmicios şi o descurajare totală te sufocă. „Să merg, să nu cedez", mi-i gândul, „să găsesc neapărat caravana. N-au decât să mă certe, sau să mă bată, dar să-i întâlnesc. Să-mi facă ce mi-or face, dar să fiu iar cu ei". Simt boabe sărate pe obraji, îmi simt buzele umede, sărate. „Nu trebuia să beau vinul. Nu trebuia. Şi dansul acela ..." Roşesc, îmi vine să țip, îmi vine să-mi înfig dinții, animal înnebunit de durere, în mână. Să-mi muşc dosul palmei. „Ce-am fost în stare să le fac tuturor, stăpânilor şi fraților mei!" Mă împiedic în nişte mărăcini şi cad. Nu mă mai pot ridica, mi se pare că lumea toată se învârte într-o pâlnie absorbantă, mă aflu într-un sorb, într-o bulboană cu apă murdară, ce se scurge de pe propriu-mi corp. Dau să mă scol. Cad. Disperat, cer ajutor Puterilor Cereşti: „nu mă lăsați, ridicați-mă" strig, implor, cad, mă ridic, cad iarăşi, nu am stabilitate, totuşi mă încordez. Cad, cad, cad ... Sunt în picioare, în jur pustiul, la câțiva paşi măgăruşul uitându-se cu o privire aproape umană, compătimitoare. Mâinile s-au lipit de ceva mătăsos, moale. Le duc în dreptul ochilor, fărâmițez materia fină, un praf fin, de o anume consistență. Percep mirosul de ars, asta e, da, urma unui foc stins. Cenuşă! Da, am palmele pline de cenuşă. în lupta mea, care nu ştiu cât a durat, mi-am tăvălit mâinile prin cenuşa unei tabere. Poate chiar a mea, ce acum e departe şi nu am s-o mai găsesc. îmi suie, iarăşi, un nod de plâns în gât. Mărul lui Adam mă sufocă aproape. Cred că ochii mi s-au umflat şi se zbat în orbitele devenite neîncăpătoare pentru cele două sfere incandescentP, Iau de jos cenuşă şi mi-o presar pe frunte, în păr, pe hti/i»,

H. RĂTĂCIREA

De obicei, aprovizionarea cu fructe şi apă o făceam eu. Ceilnlți servi chiar glumeau în această privință „să meargă Adri, e născut în luna călătoriilor şi sub semnul înaripatului

la glezne, Mercur", pe care îl cinstesc păgânii drept mesager al zeilor şi mijlocitor al oamenilor în comerţ. „Agilitatea metalului lichid, a argintului viu, care şi poartă numele zeului ager, e încă o garanţie că se va strecura peste tot şi cu pricepere va deschide uşi ferecate cu şapte zăvoare să ne aducă foaie cele necesare", continuau magii. Aşa că vrând-nevrând cu eram mereu pe drumuri. Iată, am aşternut pe asin un sac şi de isupra stau eu cu trei burdufuri pe care le voi umple cu apa rece, din oaza spre care mă îndrept, de vreme ce asta a I ■.' porunca. Mer " şi merg.

< i iau, mai încetinind, să-mi trag sufletul şi să se odihncasrA asinul, spre un soi de caravanserai de unde se aud **rasel** • Salul Kasail e sărăcăcios, are un aspect de *casbah* algei'ian i) casa mai mare cu acoperiş-terasă serveşte de han şi spei . i **pol** < uinpara apă şi altele, poate chiar două, trei lămâi, '..i Ic i ucin **lelJJ** m apă, pentru a-i da gust. Mă apropii de cel care abia 8-a întors de la nişte măsuţe joase, unde a lăsat câteva blid.....ı fel de mâncare aburindă, ulcioare cu vin, probabil dulce şl acum mă băga în seamă: „Ce-ar dori frutnosiil şl nobilul lanai sa cumpere în ospătăria numită Casa *duhurilor* şl a cărui proprietar este chiar el, Osman ibn Arabi?" „Apă, smochine, măsline şi lămâi", îmi spun eu comanda. „Nu şi un ulcior cu vin de smochine?" „Nu, nu, nu", zic. „Bine, atunci măcar o picătură să guşti". Din politeţe şi dintr-o simpatie pentru om, ezit şi lui atâta îi trebuie. Aduce un ulcioraş mititel, pe care e gravată în lut o dansatoare cu vălurile

înfăşurându-i trupul înălţat pe vârful picioarelor, într-o mişcare ademenitoare şi în acelaşi timp uşoară, plutind, nu lipsită de farmec. „îţi place?" observă hangiul-cârciumar. „Nuu, nu" mă ruşinez eu, încurcat. „Avem dansatoare adevărate", zice el, insinuant şi simt că îmi ard obrajii. „Nu", fac eu ferm.

A fost, recunosc, un moment de slăbiciune. Nu trebuia să conversez cu acest om. Sorb, ca să-mi revin, din ulcior, e un lichid dulceag, parfumat, greoi şi-mi simt mintea vioaie şi trupul încălzit, dezmorţit de frigul nopţilor petrecute ghemuit în deşert. Nu e nici o nenorocire dacă mai zăbovesc puţin, nu

am o anume oră, pentru a reveni la caravana noastră. Termin vinul şi mă uit mai atent împrejur. Muzica a dezlănţuit un ins grăsuliu, cu bărbie dublă, înalt; se mişcă lent, printre mese. Mai încolo, într-un fel de replică, o dansatoare aducând vag cu cea de pe ulcior, răspunde ironic, parcă, mişcărilor bărbatului, evident ameţit şi, la vreo patru măsuţe distanţă un alt bărbat, subţire, cu o unduire aproape feminină, mai suplu şi decât dansatoarea, se răsuceşte şi el. E o scenă ciudată: trei făpturi sunt legate printr-o vrajă cotropitoare, lascivă, într-un dans senzual, la distanţă una de cealaltă, dar unite de o răsuflare comună de vin, transpiraţie grea, dorinţă şi îndârjită voluptate. Subţirelul se lasă pe spate până la pământ, e un dans neobişnuit în aceste locuri unde bărbaţii nu prea dansează, şi când o fac totul are un caracter sobru, ritualic, oricum departe de desfrânatele mişcări ale străinului care, Doamne, se uită drept la mine, da, are o frenezie aproape fascinantă. Brusc sunt atras şi eu de ritmul dansului şi alunec, da, alunec în plasa ţesută de bărbatul greoi, femeia care mă fixează cu ochii săi verzi şi tânărul cu trup de şarpe. Mă gândesc la ispitirea din Eden şi dau să mă împotrivesc, dar picioarele mele au devenit neascultătoare, supuse de acum muzicii. Melodia a stârnit un vaier, o disperare ce vrea să destrame oameni şi lucruri, stele şi nisipuri, într-o bezmetică sfâşiere. Un glas îmi spune: „Pleacă!" altul „Rămâi!" Pe care să-l ascult? Plec, dar mai rămân puţin. Simt că mi se face rău, dau să ies, mă împleticesc, tânărul cu trup de şarpe are o privire crudă şi batjocoritoare, cel bătrân s-a prăbuşit sâsâind, desluşi vreo cincisprezece şerpi încercând parcă să se ţină în cozi, să stea într-o poziţie verticală, prăbuşindu-se şi reîncepând orgolioşi urcuşul ce se dovedea imposibil pentru ei. Sem observă că, totuşi, mişcarea avea o direcţie anume, căzând şi ridicându-se şerpii doreau să pună o coroană din balele lor pe creştetul unui şarpe care părea un fel de conducător, cu pielea întunecată şi pe partea ventrală, nu precum ceilalţi, ce aveau o culoare mai deschisă în acea zonă a corpului. Oscilau toţi de la dreapta spre stânga, bezmetic, într-o agitaţie furibundă. Ca un indicator de presiune, o limbă

dezlănțuită, un ac înnebunit, într-un aparat dereglat? m-am gândit eu brusc, dar, bineînțeles că Sem nu văzuse un asemenea mecanism şi nu ar fi avut nici un rost să-1 întreb încurcându-1 cu bizarele mele comparații a-cronice. Fu observat şi ca la un semnal, spunea, şerpimea se răsuci spre el. O comandă sâsâită şi se repeziră spre bietul băiat. O clipă cât un veac ochii omului şi ai reptilelor se confruntară şi Sem îi înfruntă cu o forță ce venea dintr-o adâncime a ființei sale pe care până atunci n-o ştiuse atât de nebiruită, demnă, nobilă, suprafirească. Dar pentru o fracțiune de secundă, privi în jos, ezitând, înspăimântându-se, de ceea ce făcea, raționând, analizându-se, fulgerător şi speriindu-se, ca un om care păşeşte pe un fir subțire deasupra unei prăpăstii şi, cuprins de îndoială, sau doar de nelinişte, se uită în jos, desprinzându-şi privirea din ochii Celui care îl susținea şi îl chema de cealaltă parte a nesfârşitului. .. Fugi în salturi de vietate urmărită de-un vânător nemilos, crud, care mai înainte de a ucide, înspăimântă. Făcea alergând s-uri, sperând că astfel urmăritorii vor fi întârziați, că va scăpa. Şi simțea tot mai aproape fâsâitul aspru, de parcă ar fi retezat cineva vârful ierburilor arse cu o lamă de sabie, urmându-i goana în spirală peste câmp. Ştia că va muri, dacă nu se întâmpla atunci, dar chiar *atunci* o minune. Şi aproape abandonând, mai apucă să strige din întunecimea în care se prăbuşea: „Mamă, ajută-mă, mamă!" Apucase să zică *aju-,* şi se prăvălise ca o piatră în lutul roşcat. Ceea ce văzu avea să păstreze toată viața şi eu cred că şi după, în eternitate, drept un dar neprețuit şi

salvator. O fetiță de vreo doisprezece ani, poate mai mică, stătea între el şi urmăritori, surâzând. Față luminoasă, de o frumusețe ce o transfigura dinăuntru, iradia bunătate. înainta spre şerpi şi Sem văzu călcâiul fetiței înălțându-se ca în vis, rozul delicat de scoică al pielii îl uimi, era un călcâi mic, de o perfecțiune nepătată de nici o zbârcitură, sau crăpătură, fără nici o urmă de praf, un bulb de cristal, un boboc de trandafir 'alb, strălucitor, aproape insuportabil pentru ochii săi şi îşi duse mâinile spre pleoape, să-şi protejeze mai bine

vederea de lumina aceea. Printre degete zări cum fetița strivea capul şarpelui cel mai apropiat, apoi încă unul şi încă unul. O făcea fără efort şi fără mândrie, ai spune cu o nuanță de regret chiar, de lucru ce trebuie însă nesmintit făcut. Aşa cum medicii curăță o rană infectată, pricinuindu-ți, la început, o durere ce o crezi nedreaptă, deşi nu e numai remediul necesar ci şi singurul. între şarpe şi fetiță exista o duşmănie străveche, numai că fetița nu arătase nici un strop de ură, în vreme ce şerpii se zvârcoleau înnebuniți să-i muşte călcâiul.

Cu dezvăluirea acestui secret al vieții sale, Sem ne-a îmbogățit într-o zi, generos, pe cât se arătase de zgârcit cu noi până atunci, în manifestări de afecțiune.

‖

du-le în seamă, dar mai ales pe Mica, mai orgolios din fire şi prin naşterea sa, întâmplată din părinți romani, ba chiar dintr-o veche familie romană. Aşa că a surâs şi ne-a cerut iertare, roşind uşor şi pomeții săi au descoperit o subțirime pe care noi o ignorasem, crezându-1 un tânăr prematur îmbătrânit. De loc, era dintr-o cetate apropiată de drumul nostru, şi părinții-i muriseră când el împlinise unsprezece ani. Pieriseră într-o încăierare dintre răzvrătiții iudei, zeloşii, împotriva Lietorilor Romei. Centuria alarmată ucisese fără alegere pe toți trecătorii acelei nopți cumplite din Piața numită apoi a Măcelului a cei doi, care se întorceau paşnici spre casă, de la un ritual de Purificare şi Prezentare la Templu, în a patruzecea zi, a unui verişor al lui Sem, Ruben, căzură împunşi de sabia :.....la a unei matahale de legionar duhnind a vin ieftin. A crescut cu amintirea acelei seri, apoi nopți şi dimineți de aşlcpiare La ceasul al treilea au fost aduse trupurile iubiților săi părinți, purtând în ochii neobişnuit de larg deschişi o întrel>.....Iimuifoare. „Ce am făcut? Păcatele cui le plătim, din a ı alea generaţie? De ce ne urăsc oamenii?" Au fost bociți du pa ritual şi îngropați într-o firidă a unei peşteri, după ce Psalmii funerari i-a rostit, cu vocea sa melodioasă, de harpă, Țlm, fiul lui Țiba, leviți din tată în fiu. Şi aşa, Sem a ı **roti** u i mal mult singur, obişnuit să petreacă ore întregi pri-

vind In zare, sau studiind arhitecturile de o secundă ale nisipului, Intr-o aşteptare intensă a lui Mesia, care, spuneau profeţii in *Thora* — cartea sfântă a evreimii — va fi salvatorul neamului sau persecutat, dus în robie în Babilon, înainte captiv ui Egipt şi condus de Moise spre Canaan, dar nedobândindu-şl liniştea nici după aşezarea în pământurile mănoase de lângă Iordan.
Nludiase Profeţii cei mari şi recita uneori din *Eclesiast.*
Era un adolescent instruit, dar îi lipsea bucuria vieţii, simţeai e asprime prea neîndurătoare în felul său de a judeca lumea, o inflexibilitate care îl îmbătrânea. Nu se ştia dezmărgini într-un gest copilăresc, într-o naivă şi aparent fără motiv jubilaţie, râzând cu tot sufletul de un lucru mărunt, faptul că, de pildă, Mica găsise un siclu în nisip, chiar sub cortul

său, ori că eu, neîndemânatic, aşa cum toată caravana noastră ştie, mi-am fript degetele cu turtele noastre nedospite, sau mi-am udat bluza cu apa din burduf. Nu l-am prea văzut deci, râzând, dar avea un surâs ce te topea, un amestec de tristeţe ancestrală, înţelepciune secretă devenită ironie în ce priveşte slăbiciunile umane şi, cum spuneam, o visătoare aşteptare. Deşi, marcat de grijile orfanului luat în îngrijire de un unchi, negustor de mărunţişuri, copilul se conservase miraculos în starea aceea de aşteptare îndelungată a părinţilor ce nu mai aveau să vină. Arhetipul suferise degradări succesive, dar lectura obrazului lui Sem arăta unui cititor atent că într-un ungher copilul înspăimântat supravieţuise împreună cu copilul fericit dinainte de nefericitul eveniment.
Sem ne istorisise, ca dovadă că ne considera demni de prietenia sa (asta după ce îşi dăduse seama că ne simţisem ofensaţi de cuvintele sale despre secretul ce trebuie păstrat cu gelozie, pentru a nu-i diminua puterea miraculoasă), mai multe întâmplări din viaţa lui. Una o ţin minte cu precizie. Nimerise într-un loc părăsit, o casă ce fusese a unui om ce-şi trădase prietenul, lăsându-1 în mâna tâlharilor — ba îndemnându-i să nu-1 cruţe, lucru de ruşine, ce atrăsese, mai apoi, disprețul întregii comunităţi. Se mai spune că din vânzarea

fratelui său se alesese cu o sumă de bani. Şi din aceste drahme angajase meşteri să-i înalţe o casă pe locul unde se plimba acum, după cincizeci de ani, Sem. Casa fu ridicată, dar nu apucă omul să se bucure de ea. Femeia îi muri, prima, răpusă de o boală cumplită, care-i distrugea celulele sănătoase, făcându-le să se macereze, boala numită rac, boala fără vindecare, apoi îi muri ajutorul din casă şi, în fine, muriră, rând pe rând, boii masivi cu coarne uriaşe, răsucite în vârtej, şi câinele credincios. Pereţii casei păreau şi ei loviţi de aceeaşi boală ciudată şi se fărâmiţară în câteva luni, deşi meşterii chemaţi să dea socoteală se juraseră că făcuseră tot ce trebuie ca o zidire să reziste. Se ruinase totul.,

Acolo, Sem asistă la o scenă care îl înspăimântase, pe cât îl uluise. într-un colţ al zidurilor dărăpănate văzu o frământare de corpuri agile, o viermuiala de cozi, capete şi limbi

dau obligaţiile odată îndeplinite, se contura un oraş pe străzile căruia ajunsesem să mă plimb ca unul de acolo. Când, mai târziu, am intrat în Suburra, în păienjenişul de străduţe din dreapta arterei principale numite azi *Corso,* unde abundă prăvălioare de bijuterii şi obiecte de cult, m-am simţit cumva acasă. Am păşit, deci, la *Madonna dei Monti* cu siguranţa unui localnic. Am urcat pe Gianicolo şi am contemplat Monte Mário ca şi cum aş fi privit un versant al vârstei însorite de lumina unei primăveri, cum numai în aceste tărâmuri binecuvântate se întâmplă. într-o doară l-am întrebat de cetăţile etruscilor, cei mai vechi decât romanii, care i-au supus şi mi-a pomenit numele Perousei, care avea să devină Perugia şi am tresărit. Ştiam că un strămoş al meu venise de acolo. Oraşul din Umbria avea ceva familiar şi tainic, aşa cum aveam să descopăr mai târziu. Mica era pentru mine însuşi însufleţitul, gureşul oraş al Lupoaicei alăptând Fraţii cu laptele virtuţilor şi al îndrăznelii, cetatea colinelor pe care un neam eroic le ridicase la măreţia unul înţeles universal. Cum să nu-i sorb lui Mica toate cuvintele, când ele vorbeau de oraşul în care mi-ar fi plăcut să trăiesc, să cumpăr peşte proaspăt, prins în noaptea

trecută din Tireniană şi păstrat în frunze reci pe tarabele din Mercato, să-mi aleg portocalele mici, care vin din Sicilia, cu miez roşu, mandarinucele, vinul foarte alb, aproape incolor, de Alcamo, unde viţa pitică strânge în sferele cu pieliţă fină cel mai arzător parfum al unei veri cu adieri africane. Ceapa de Roma, bulb cărnos şi de o nuanţă lăptoasă, amintind perlele, se dovedea, — ce măiestrie grădinărească, sau, mai degrabă ce dar al Făcătorului, — absolut delicioasă, fără să pişte limba; încât muşcai din ea, ca dintr-un măr. Şi verdeţurile apoi nu aveau seamăn, de la salatele preparate cu puţin ulei de măsline şi un strop de oţet, crude, frugale, ia andive, morcovi de mărimea unui braţ de copil, sau ţeline opalescente. La Roma, se putea cumpăra şi vinde orice, dar mie mi-ar fi plăcut să pipăi purpura vopsită cu *murex,* scoicile sacrificate care îşi lăsau sângele lor vegetal să îmbibe ţesătura. Fenicienii o făceau cel mai bine, dar meşterii romani deprinseseră procedeul şi Sextus, fiul unui oarecare hamal de

la periferia oraşului, dincolo de rezidenţialul Aventin, ajunsese vestit, după ce expertul Pompilius îl iniţiase în străvechea artă a vopsitorilor de in, lână şi mătase.
Tot Mica îmi povestise că legase, într-o toamnă, un papirus cât să încapă în inelul unei rândunici şi scrisese: „Unde îţi petreci tu iarna?" Şi în primăvară, spunea, venise răspunsul adus de rândunica obişnuită cu grajdul înstăritei sale gospodării părinteşti: „în casa lui Petrus, în apropiere de Delta Nilului". Nu e povestea mea, e povestea lui. Ori de câte ori mă gândesc la ea surâd pătruns de o bucurie candidă. Ceea ce facem noi, acum, ascultând steaua care ne trasează, sus, drumul de jos, proiecţie a primului (dacă nu ne abatem cu încăpăţânare prostească înşelaţi de promisiuni lăturalnice) e mai mult decât un răspuns cerut Nesfârşitului, e o Prezenţă care ne însoţeşte, zi şi noapte, aşa cum în pustie Stâlpul de Foc însoţea poporul condus de Moise spre Ţara visată, acolo unde nu vor intra toţi, doar cei verdnici. Aşa şi noi răbdam frigul şi singurătatea nopţilor deşertului şi cuptoarele încinse ale zilei, conduşi spre un loc pe care steaua îl ştia, aşa cum

smochinul ştie în primăvară să înflorească şi grâul să se îngălbenească şi strugurii pe Cârmei să se umple de dulceaţa verii, ori păsările migratoare să-şi urmeze calea lor prin văzduh, cale statornicită de veacuri.
Spre deosebire de spontanul, veselul Mica, celălalt tânăr servitor, Sem, era un caracter mult mai dificil, mai închis în sine, tăcut, deşi neurâcios. Când l-am întrebat, de ce nu ne spune mai multe despre viaţa lui, înainte de Marea întâlnire, mi-a răspuns: „Un secret ţinut numai pentru tine îţi dă o bucurie şi o putere care nu trebuiesc risipite în conversaţii întâmplătoare, făcute să intre în moara clevetitoare a celor nepricepuţi, sau chiar de-a dreptul proşti". Asta înseamnă că ne consideră şi pe noi astfel, de vreme ce nu catadicseşte să ne vorbească mai din suflet despre el. Şi-a dat seama că ne jignise atât pe mine, care, de fapt, nu mă simt decât rare ori jignit, obişnuit cu micile cruzimi omeneşti şi nemalluân

Curios e că după câte o noapte de asemenea perpeliri în aşternutul meu „de campanie", cum îmi plăcea să le spun glumind celorlalţi slujitori, dimineaţa unul dintre stăpâni mi se adresa cu nişte cuvinte ce-şi dezvăluiau dublul sens şi care răspundeau neliniştilor mele nocturne. De pildă, îmi spunea: „nu mintea, inima te conduce la ţintă" şi eu nu mai ştiam dacă era vorba despre firişorul de apă pe care seara trecută îl descoperisem cu un ţipăt, când pierdusem orice speranţă, sau îmi răspundea la o întrebare mai grea decât orice şi care mă torturase, în timp ce el dormea. Mica, slujitorul lui Melchior, îmi povestea despre profeţia unei sibile, cea din Cumae, dacă nu mă înşel, care-i vestise lui Augustus că se va naşte un prunc ce va fi împăratul împăraţilor. La Roma cea care cu legiunile sale stăpânea acum de la coloanele lui Hercule, pe axa Apus-Răsărit, până în Pannonia, iar pe axa Miazăzi-Miazănoapte, de la Piramide la Elba şi chiar Scythia Minor, de unde veneau în cetatea de pe Tibru mierea şi grâul, profeţia uluise^ Augustus o şi primise cu o nemulţumire întrebătoare, doar el era neegalatul părinte al patriei, el, zeul, şi atunci cum de pe altarul de pe colină, acolo,

pe Capitoliu, la Ara Coeli, Altarul Cerului, un prunc să fie cel Ales şi nu el? Treptele acelea numeroase, ce şi astăzi se mai păstrează acoperite însă de betonul modern, variantă în fond B *ccmentumului* latin, le coborâse gânditor pentru prima dată. Derutat, gârbovit de un înțeles care îl depăşea: ce zeu să se mai nască mai mare decât marele purtător de fulgere, Jovis? O fi vreun zeu barbar? Unul local, aşa cum îngăduiseră preoții să adaste la rasp ulii în Orient, zei gata să-ți ajute la câte o afacere **sau** călătorie. O variantă a înaripatului la glezne Mercur? Un mijlocitor în gingaşele încurcături ale iubirii, ca Veuus, îmbujorata, a cărei prezență e anticipată de stoluri de vrăbii, păsări, se ştie, mult iubărețe, deşi e vorba de o iubire **atât** do efemeră? O iubire hoțească, de o clipă, o atingere vinovată, interzisă, dar nu pentru el, Cezarul, care cunoscuse atâtea iubiri, ale egiptencelor şi ale grecoaicelor, dar niciodată Iubirea. *Eros,* murmură nu *Agapa,* îmbrățişarea voluptuoasă, dar *agape* despre care vorbesc unii, ce poate fi? O dimineață

din adolescență, când ieşi pe mare la Ostia şi o prietenă din copilărie îți face semn cu o eşarfă înainte de a te îmbarca? O vară târzie cu amicii de studii, discutând filosofie în villa de la Tusculum, când începe recoltatul măslinelor şi se preface în vin mustul muscatului auriu, cu boaba cât o lacrimă de uriaş pe care o jinduiesc sturzii grădinii imperiale? Un vis de nemurire, o amintire, o umbră? Nu găsi răspuns în sine însuşi, nu găsi, deci, nici în afară.

Mica era o fire dintr-o bucată, nu ca mine, născutul în Gemeni şi, de aceea, mereu căutând să unesc două jumătăți într-un întreg, în mine, Castor şi Polux erau mereu unul în căutarea celuilalt, unul cobora altul urca, unul jubila, altul dispera, cuplu etern de contrarii ce, uneori, se uneau într-o fericire imemorială, se contopeau în surâsul unei minuni parcă trăită cândva, demult. Unde, nu prea ştiam nici eu, poate într-o grădină de unde izvorau patru fluvii. Mica îmi risipea cu modul său direct toate spaimele şi dubiile. Noi mergeam *conduşi* de stea spre pruncul acela. Din convorbirile magilor înțelesesem asta şi ele corespundeau speranțelor noastre, ale

slujitorilor, doar că, îmi dădeam seama, magii ne lăsau să descoperim adevărul bucățică cu bucățică, înfiorați de fiecare pas înainte, nu ni-1 impuneau, orbindu-ne cu măreția lui. Mica era un fericit, ascultându-i, în amurg, pățaniile copilăriei sale romane îmi propusesem ca, într-o zi, să văd cu ochii mei Forul şi Aventinul, Domus Augusti, reşedința împăratului, Colosseul şi cartierul de dincolo de Tibru, Trestevere, cartier de oameni săraci, unde se născuse el. La Roma se trăia mai mult afară decât în casă, vremea blândă îndemnându-i pe locuitori să întârzie la taclale în piețe, în jurul statuilor de zei, pe lângă susurul fântânilor. Un oraş unde oamenii aveau timp unul pentru celălalt. Unde o discuție despre campaniile din Orient sau Moesia se purtau ore întregi cu câştig când de o parte când de alta a taberei pro sau contra câte unui general sau consul.

Din relatările acestea, spuse după ce stăpânii se retrăgeau şi noi, slujitorii, rămâneam să mai sporovăim în tihna ce b << **i l**

unde mama grijulie îmi ascunsese un talisman, o bobită de camfor şi un bulgăraş de usturoi să mă păzească; primul, de născocirile celor vicleni, al doilea de boli şi ultimul de şerpi. Usturoiul, de un sidefiu de perlă, îl descojisem chiar eu din cămaşa protectoare şi la nevoie aveam să îl înghit, pentru a scăpa din primejdie. Mai mulți călători scăpaseră numai în .ı est fel cu viață şi noi, copiii, credeam fără şovăire în poveştile mamei Lidiei. Oricum, în vremea marilor călduri ale .inului, locuitorii consumau mult, foarte mult usturoi, reuşind, astfel, să scape nu doar de spiritele demonice, viclene, dar şi de 1 olile de stomac, de mulțimea nenorocirilor pe care le conținea apa încropită şi nu destul de clară, pe care în Orientul Mijlociu, dar nu numai, eşti nevoit să o bei. Tot de mic am învățat să storc în apa de băut suc de lămâie, sau să tai o folie subțire din coajă. O picătură de zeamă acrişoară dădea savoare lichidului oricât de fad. Şi astăzi, când am în casă lămâi, procedez la fel, amintindu-mi, de fiece dată, fără să-mi propun, locuri şi chipuri îndepărtate şi plăcute, mireasma unui anotimp.

Dar e de acum târziu, timpul de odihnă obligatorie dintre prânz şi ora care se cheamă a noua (ora trei p.m. în numărătoarea modernă) a trecut. Trebuie să mai facem câteva stadii bune până spre seară şi văd că şi steaua noastră, cea pe care 0 urmăm, are o mişcare lină de înaintare. în scurt timp, pornim în formaţia deja ştiută: în faţa ei, cei trei stăpâni, pe **cămile,** în urmă eu **şi** Mica, slujitorul Magului Melchior, apoi si m, cel care îl serveşte pe Magul Gas par. înţeleptul Melchior are un fel de pelerină aurie cu glugă şi toată înfăţişarea sa **radiază** o bunătate ieşită din comun, unită cu o privire ce te 1 **M I** unde până în ascunzişurile cele mai de jos ale inimii. Celălalt stăpân, Gaspar, e înveşmântat într-o haină persană iiv spadă bătută în diamante la şold, e, de altfel, dacă pot spune aşa, singura noastră armă pământeană, mai mult un < lueet care întregeşte ţinuta, decât o armă. Noi nu avem nevoie şl n-am avut trebuinţă de arme care să ucidă. Câteva iu ăclunl şi invocaţii fac mai mult decât o sută de călăreţi înarmaţi până în dinţi. O jertfă curată, un porumbel, un miel

de o săptămână pot obţine mai mult decât un plan omenesc. Fumul rugăciunii împletit cu al jertfei ne apropie de Cel Etern. El ne ajută în cele mari, ca şi în cele mici. Bunăoară, spre prânz, un pâlc de tâlhari ai pustiei au trecut aşa de aproape de cortul nostru, încât am rămas împietrit de teamă şi de mirare. Le deosebeam bărbile neîngrijite, basmalele colorate de la gât, destul de pătate de grăsime (de oaie?) şi la unul mai tânăr îi vedeam, la doi paşi, chiar şi roşeaţa purulentă de pe gât. Nisipul probabil şi murdăria se uniseră într-un singur spin şi lucrau carnea bietului hoţ. Dacă aş fi strănutat să zicem, sau aş fi tuşit, ar fi fost imposibil să nu mă simtă. Dar ei nimic. Am stat şi eu, e drept, tăcând chitic, dar e ciudat că nu ne-au zărit. Cu coada ochiului am tras spre stăpânul meu şi mi s-a părut că surprind umbra unui zâmbet pe obrazul său fără zbârcituri şi chiar un mărunt semn de încuviinţare furişată către Melchior, ieşit şi el în faţa cortului. Aşadar, dinspre partea oamenilor nu cred că trebuia să ne mai temem. Mai rămâneau scorpionii şi, rar, şerpii deşer-

tului, dar alegeam întotdeauna cu grijă locul, departe de tufişuri uscate, de obicei într-o vale formată de două coline de nisip, când nu înnoptam în jurul câte unui izvor, sau lac minuscul, în fericita desfătare de o noapte a oazelor. Dar, de regulă, nu prea înnoptam în locuri prea frecventate, steaua ne ghida departe de forfota mulțimii. înaintam spornic, zi de zi, ne obişnuisem oarecum şi cu fierbințeala de la prânz şi cu frigul nopților, pentru că de multe ori mă gândeam dimineața, frisonat, la ceasurile nopții când toate hainele mele, plus un acoperământ protejând burdufurile cu apă, abia ajungeau să mă apere de sticlirea înghețată a stelelor şi de vârtejurile stârnite, uneori, de o pală furioasă de vânt răutăcios. *Cuiva* se vede nu-i plăcea drumul nostru şi acel cineva, sau ceva ne-ar fi făcut bucățele dacă ar fi avut îngăduință de la Cineva mult mai puternic decât el, de la Atotputernicul care-1 tolera. Unele nopți, mărturisesc, erau chinuitoare şi îndoiala mă încerca cu otrava sa, dacă totul nu e decât o nebunie a noastră, dacă steaua nu e, de fapt, decât In mintea mea bolnavă şi a celorlalți cinci calatori?

soanele care practică îndelung aceeaşi meserie, au aproximativ acelaşi mod de viață şi aceleaşi idealuri. Ne-am întâlnit, după trecerea Iordanului, ziceam, la Izvorul ce se numeşte al îngerului, într-o dimineață, trei grupuri din trei direcții, urmând steaua ce călătorise mereu deasupra noastră şi noaptea se oprea şi ea, aşteptându-ne să ne reluăm drumul. Acum suntem împreună şi e destul să ne uităm unul la celălalt şi încrederea, ba chiar o bucurie intensă, o stare de fericire lăuntrică ne însuflețesc, — de la lucrurile cele mai umile la solemnitatea rugăciunii de dimineață, când ne încredințăm Creatorului toate acțiunile ce vor fi şi toate gândurile, cerându-I ajutorul şi Sfatul, ba eu chiar mă opresc, în plus, să-L rog să-mi vorbească cât mai răspicat, să nu mai fiu măcinat de ezitări şi dubii ale conştiinței, oare nu greşesc? oare e voința Lui? sau a mea? să-mi dea, deci, trezia lui Samuel, care, sculat în mijlocul nopții, a alergat la stăpânul său pământean, grăbit să-i asculte porunca, neştiind, la început, că-i vorbeşte

însuşi Stăpânului Cerului şi al Pământului. Dornic, arzând, gata să-I îndeplinesc Dorința, ba chiar să-I ghicesc, pe cât e cu putință, intenția, vreau să fiu ca Samuel, să pot rosti prompt: „Iată-mă, căci m-ai chemat". Şi tot ca Samule, că pot zice curat cu inima: „Vorbeşte, căci robul Tău ascultă!" îmi amintesc gustul turtelor, de aluat nedospit, simplu, sănătos, un gen de pasca pe care o mâneam, copil, de la evreii cu care mă jucam, are o culoare albă, vârstată de negrul plitei, sau al vetrei rudimentare pe care s-a prăjit uşor, care a frăgezit-o şi a făcut-o puțin crocantă. O mestec pierdut, amintindu-mi ceata de copii dintr-un orăşel din nord, căruia amestecul raselor îi dădeau un aer de cetate cosmopolită, Rad-U-Țim, târguşor al prunciei mele. Alergam pe un maidan de lângă râul ce străbătea aşezarea, împărțind-o aproape simetric, ne pierdeam în grădina Arcaşului, numită aşa deoarece aici aveau loc întrecerile cu arcul, ne ascundeam în boschete, deprindeam cuvintele altor limbi şi mai ales priveam cu infinit respect la buzele bunicii, care ştiau să vorbească în şapte limbi. Profesiunea sa modestă, dar atât de utilă, mai ou seamă în Rad-U-Țim, unde ea era singura moaşă, o pusese,

de tânără, în contact cu familiile diverselor seminții. într-o vreme când începuse să câştige binişor, — fusese un an când se născuseră mulți copii în târguşor, mai ales băieți, şi bătrânele şopteau că va fi război şi la scurt timp împăratul părților chiar a venit în părțile noastre şi călăreții lui ne-au înspăimântat prin cruzimea lor — agonisind, cum spuneam, îi venise ideea să mă hrănească precum copiii evreilor înstăriți. Aşa că am cunoscut de mic deliciile gâtului de gâscă umplut, o mâncare destul de grea de altfel; pielea gâtului zburătoarei sacrificate se îndesa cu un amestec obținut din ficatul, inima şi grăsimea paşnicei păsări şi de asemenea cu verdețuri tocate mărunt. Laptele îl beam numai îngroşat cu bucățele de unt topit în lichidul aburind. Veni războiul şi eu, copil nătâng, m-am bucurat de priveliştea bărbilor părților şi de lăncile lungi ale călăreților, până când, într-o după amiază, am auzit țipete de fată, era Lidia, o adolescentă care ne spunea poveşti

şi pe care mi-o amintesc şi acum cu un surâs de duioşie. Era Lidia fugărită în susul râului, şi după cotul pe care apa îl făcea imediat după casa vecinilor noştri n-am mai văzut-o, nu am mai auzit-o, doar copitele urmăritorilor făceau să se cutremure pământul. Spre seară, se întorsese înspăimântată, dar teafără, se vede că Bunul împărat le luase vederea, ascunzând-o pe biata fată de poftele lor de animale în rut: Lidia urcase într-o clipă într-o salcie foarte deasă de n-o mai zăriseră. Cum erau şi destul de beţi de vinul înşelător de smochine, cu care se cinstiseră, nu le dăduse prin mintea puţină să privească şi în sus. Aşa că Lidia s-a întors şi a dormit noaptea aceea la noi, spre încântarea mea, şi-i savuram mirosul de curăţenie şi de transpiraţie uşoară, transpiraţie de crin asudat, fără nimic senzual, dimpotrivă, aspru şi blând, în acelaşi timp, un miros feciorelnic, de corp plin de energie, nestricat de dorinţe impure. . . Astfel, mă pierdeam cu cei de o vârstă în nesfârşite jocuri şi vremea trecea îngăduitoare şi nu mă mai miram de obiceiuri şi ritualuri, de zelul credincioşilor care n-ar fi lipsit în ruptul capului de la Templu, unde ardea Sfeşnicul solemn al Seminţiei iudaice, cel cu ş.iptr braţe deschise a rugă către Iahve. Purtam la gât un .....I cum ni se întâmplă la mare, după o zi fierbinte, când am umblat mai mult pe plajă, ori am răscolit praful fin într-o alergare fericită, redescoperindu-ne corpul. Instinctiv, duc mâna dreaptă spre gleznă să mă pipăi, să văd ce se întâmplă, sperând că voi primi, prin pipăit, un răspuns clar, net, la încurcătura mea. Descopăr, într-o mirare ce creşte, pielea aspră, e piciorul meu, desigur, dar mai tânăr şi nu ştiu cum, mai întunecat, uscat de o căldură obositoare. Mă salt în mâini ca să mă aşez mai bine şi altă surpriză acum: stau pe o grămadă de cârpe aranjate în formă de pernă. Mă ridic încet dintre nişte bagaje rustice, un soi de desagi, cum se mai văd prin staţiile de maşini ale rutelor rurale, prin gările mărunte. Le poartă, de obicei, vârstnicii, cu un fel de mândrie. Sunt, da, desagi dintr-un material des, plin, foarte alb la început, acum decolorat, pe anumite porţiuni, acolo unde razele au atins lâna îngălbenind-o, ba, pe alocuri, chiar înroşind-o, aşa

cum vedem adeseori toată gama de degradeuri a frunzelor în octombrie. Ce să fac? Pipăi desagul şi constat că înăuntru se află un corp dur, da, o cutie, spun degetele explorând ascunzişul tainic. Numai că nu mai apuc să-mi satisfac marea întrebare „ce este acolo"?, un glas mustrător şi totuşi nu foarte sever, de o demnitate a tonului care mă încovoaie, articulează limpede: „Adri, toate la vremea lor!" Da de unde îmi ştie numele şi mai ales cum de îmi spune aşa? Ruşinat, sar în picioare, sunt desculț, da, asta-i sunt desculț, şi? da, sunt într-un pantalon larg, foarte larg, de la genunchi în jos; am o bluză, — nu o cămaşă cu banalii nasturi mici şi albi, arhicunoscuți, galbenă, uzată, fără nimic deosebit, — pe care mă apuc s-o studiez. *In țesut,* îmi zic, cam grosolan față de cămaşa pe care o port, de obicei, la mare, de *in topit,* fină, răcoroasă. „Ai îngrijit catârul?" mă pironeşte a doua oară, vocea bărbatului care stă acum mai aproape de mine şi-i văd hainele ciudate: şalvari şi un soi de tunică de o croială orientală, cu mâneci ample şi sandale legate cu nişte cureluşe de piele, îmi simt vocea străină, dar mă aud vorbind „Da, Stăpâne. Şi cămila Luminatului Mag şi măgăruşul pe care îl încalec, urmându-Vă, cu atâta fericită recunoştință". Şi îmi aduc aminte

toată ziua, ce a început în zori, am mers apoi până aproape de prânz. Am certitudinea că e iarnă. Noaptea trecută a fost foarte frig şi am dârdâit în cortul meu strâmt, după ce am ajutat, împreună cu ceilalți doi tineri slujitori, la înălțarea cortului stăpânilor noştri. Sunt, deci, servitorul unui astrolog înțelept pe care îl cheamă Balthasar. De unde sunt aşa de sigur, mă întreb, ce îmi dă siguranța aceasta, să afirm cele mai uluitoare lucruri? Nu ştiu, în orice caz, nu o mândrie prostească, ci o limpezime ce mă obligă să spun şi să fac exact ce-mi dictează un glas dinăuntru, care mă conduce şi-mi zice: „acum e momentul să faci asta, sau, acum trebuie să spui asta". Când mă împotrivesc şi procedez după placul meu, după înclinarea de moment, regret repede, deoarece am o stare de agitație, de inconfort psihic, de amărăciune surdă, de nemulțumire generală, lucrurile parcă îşi amestecă volu-

mele, se întretaie haotic, se scurg unul în celălalt, culorile lor se tulbură, formează un *continuum* leşios, lipsit de fermitate, o scămoşare . . . Şi, minune, ascult vocea poruncindu-mi blând şi toate lucrurile (de la opaiţul de lut pe marginea căruia o mână pricepută a trasat o spirală şi pe care tocmai îl pregătesc pentru a fi la îndemână pentru noapte, la palmierul zvelt din faţa cortului din care am ieşit), reintră în matca lor, în tiparul lor de frumuseţe naturală şi supranaturală, — culorile se vădesc strălucitoare, de o prospeţime reconfortantă. Deci, nu trebuie decât să ascult şi senzaţia de plinătate şi vioiciune mă copleşeşte binefăcătoare. Totuşi, sunt cam încurcat, eu sau altul a şters crupa asinului cu un şomoiog de cârpe şi a întins buzelor placide şi veşnic rumegătoare ale cămilei stăpânului nişte crenguţe aproape uscate de soarele deşertului, prin care, de câteva zile, călătorim? Eu, de vreme ce îmi amintesc şi tot eu am pregătit, împreună cu slujitorul celuilalt mag, prânzul frugal: nişte turte nedospite, coapte la un foc molcom, pe o piatră încinsă bine, un foc de tabără, cum ar spune cineva, azi, negreşind prea mult; suntem o tabără de câteva zile, şase oameni, trei stăpâni şi trei slujitori, trei cămile şi trei asini, oameni şi animale s-au întâlnit miniciilim, şi, totuşi, aproape recunoscându-se, aşa cum se recuncmc

ISBN 973-35-0566-8

I. PREZENTAREA CARAVANEI

Mirosul de brad, pământ, atmosfera de frig sănătos, proaspăt, zăpadă şi muşchi îngheţat, de robusteţe şi prospeţime curată umpleau casa. E un vârf de brad argintiu, drept, ţeapăn, cu o vigoare uşor sălbatecă în toată înfăţişarea sa. Urmează să-l împodobim spre seară, aşa cum fac milioane de creştini de veacuri, pe planeta noastră. Sărbătoarea aceasta ne întoarce în frăgezimea copilăriei, ne face copii aşteptând Copilul Ceresc. Ridurile din jurul buzelor parcă se absorb şi o lume întreagă întinereşte în aceste zile binecuvântate ale Naşterii Domnului şi Stăpânului Universului. Dar până ce copiii mei, Mihnea şi cel mic, Horea, se decid care cutii cu globuri şi be-

teală au întâietate (îi aud cum discută agitați în camera lor, anticipând bucuria ritualului îmbrăcării sărbătorești a bradului) pot să-mi îngădui câteva clipe de răgaz în fotoliul vechi. Țesătura de stofă are un desen pe care abia acum, după atâția ani, îl privesc mai atent, un soi de învârtejire, de rotocoale ce se pierd într-o unduire de nisipuri vagi, modelate imprevizibil de suflarea vântului şi, brusc, uimit şi totuşi nu din cale afară, percep o voce într-un grai straniu, pe care, nu ştiu cum se face, dar îl pot înțelege. Visez, totuşi? Picioarele mele le văd într-o strălucire *altfel,* nu ştiu cum, în ele însele, străine. Ce prostie, mă gândesc. Sunt cele mai obişnuite degete, pe care le mişc descoperind perfecțiunea delicată a unui mecanism însuflețit, agil, de neegalat în perfecțiunea lui. Cinci şi cinci degete, unghile tăiate rotund, scurt, calcaneul uşor îngroşat, oul rotulei proeminent. Ce prostie, toți oamenii au picioarele la fel şi mi se opreşte respirația, sunt desculț, laba piciorului e arsă de soare, albul nisipului a pus o peliculă, o crustă uşoară pe toată lungimea piciorului, nşn

Coperta de CĂLIN STEGEREAN
© Copyright Editura „DACIA", 1996
ADRIAN POPESCU

CORTEGIUL MAGILOR

Editura DACIA
Cluj-Napoca, 1996